

**BANK OCHRONY ŚRODOWISKA
SPÓŁKA AKCYJNA**

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU
Z DZIAŁALNOŚCI
GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.
W I PÓŁROCZU 2016 ROKU**

Warszawa, sierpień 2016 roku

SPIS TREŚCI

PODSUMOWANIE WYNIKÓW GRUPY BOŚ S.A.	4
I. CZYNNIKI I ZDARZENIA WPŁYWAJĄCE NA SYTUACJĘ FINANSOWĄ GRUPY W I PÓŁROCZU 2016 R.	5
1. SYTUACJA MAKROEKONOMICZNA	5
2. OPIS ISTOTNYCH ZDARZEŃ W I PÓŁROCZU 2016 R.	7
II. WYNIKI FINANSOWE I DZIAŁALNOŚĆ GRUPY	10
1. RACHUNEK WYNIKÓW GRUPY	10
2. BILANS	15
2.1. Aktywa Grupy	15
2.1.1. Zmiany w strukturze aktywów.....	15
2.1.2. Kredyty i pożyczki	16
2.1.3. Jakość portfela kredytowego.....	17
2.2. Kapitał własny i zobowiązania razem Grupy	17
2.3. Źródła finansowania działalności Grupy	18
2.3.1. Zobowiązania wobec klientów	18
2.3.2. Informacje o zaciągniętych kredytach i umowach pożyczek.....	19
2.3.3. Informacje o zaciągniętych kredytach, umowach pożyczek, poręczeń i gwarancji, niedotyczących działalności operacyjnej Banku.....	20
2.4. Aktywa i zobowiązania warunkowe Grupy.....	20
2.5. Informacje o udzielonych pożyczkach, poręczeniach i gwarancjach podmiotom zależnym	21
3. RÓŻNICA POMIĘDZY PROGNOZAMI A ZREALIZOWANYMI WYNIKAMI.....	21
4. STRATEGIA ROZWOJU GRUPY	21
4.1. Kierunki rozwoju Banku	21
4.2. Kierunki rozwoju Grupy.....	22
5. ORGANIZACJA GRUPY KAPITAŁOWEJ	23
6. Udział BOŚ S.A. w sektorze	24
7. PODSTAWOWE PRODUKTY, USŁUGI I SFERY DZIAŁALNOŚCI GRUPY	24
7.1. Produkty bankowe.....	24
7.2. Liczba obsługiwanych klientów, rachunków, kart płatniczych i placówek	25
7.3. Oferta proekologiczna	25
7.4. Segment klientów korporacyjnych	26
7.5. Segment finansów publicznych	27
7.6. Segment klientów detalicznych.....	28
7.7. Działalność maklerska.....	30
7.8. Inicjatywa JESSICA	31
7.9. Współpraca z zagranicznymi instytucjami finansowymi	31
III. ZARZĄDZANIE RYZYKAMI I KONTROLA W GRUPIE	32
1. RYZYKO KREDYTOWE	32
2. RYZYKO FINANSOWE	34
2.1. Ryzyko płynności	35
2.2. Ryzyko stopy procentowej.....	38
2.2.1. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej.....	38
2.2.2. Ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej	39
2.3. Ryzyko walutowe.....	39
2.4. Ryzyko cen instrumentów i towarów	40
3. RYZYKO OPERACYJNE I BRAKU ZGODNOŚCI	41

3.1. Ryzyko operacyjne	41
3.2. Ryzyko braku zgodności.....	42
IV. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE	42
1. OCENA ZARZĄDZANIA ZASOBAMI FINANSOWYMI	42
2. UZALEŻNIENIE OD PARTNERÓW	43
3. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI	43
4. SEZONOWOŚĆ LUB CYKLICZNOŚĆ.....	43
5. INFORMACJE O UMOWACH BANKU	43
5.1. Umowy znaczące	43
5.2. Umowy z Bankiem Centralnym i organami nadzoru	43
5.3. Umowy o dokonanie badań sprawozdań finansowych	43
6. CZYNNIKI I NIETYPOWE ZDARZENIA	44
7. INFORMACJA O POSTĘPOWANIACH SĄDOWYCH.....	44
8. ZMIANY W PODSTAWOWYCH ZASADACH ZARZĄDZANIA	44
9. INFORMACJA O DYWIDENDZIE	44
10. INFORMACJE O WARTOŚCI PRZYJĘTYCH PRZEZ BANK ZABEZPIECZEŃ	44
11. GŁÓWNE INWESTYCJE	44
12. AKCJONARIAT I PRAWA Z AKCJI	45
12.1. Akcjonariat.....	45
12.2. Informacje o umowach dotyczących przyszłych zmian w strukturze akcjonariatu	45
12.3. Posiadacze specjalnych uprawnień kontrolnych z tytułu papierów wartościowych	46
12.4. Ograniczenia w przenoszeniu prawa własności papierów wartościowych i w wykonywaniu prawa głosu	46
13. KADRA ZARZĄDZAJĄCA i PRACOWNICY.....	46
13.1. Informacja na temat składu Zarządu i Rady Nadzorczej.....	46
13.2. Informacja o stanie posiadania akcji przez Członków Zarządu i Rady Nadzorczej	50
13.3. Szkolenia.....	51
13.4. Program opcji menedżerskich	52
13.5. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w BOŚ S.A.....	52
13.6. Informacja na temat wynagrodzeń kluczowego personelu kierowniczego Grupy Kapitałowej BOŚ S.A	53
13.7. Umowy dotyczące rekompensat dla osób zarządzających.....	53
14. INFORMACJE PO DNIU BILANSOWYM	54
15. FUNDACJA BOŚ	55
– STRATEGICZNE ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE BANKU	55

PODSUMOWANIE WYNIKÓW GRUPY BOŚ S.A.

BOŚ S.A. realizuje zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą w kwietniu br. Ramową Strategią działania na lata 2016-2020 oraz Program Postępowania Naprawczego przekazany do KNF w marcu br. Wyżej wymienione dokumenty zostały opracowane przy zachowaniu spójności pod względem założeń, kierunków i planowanych do osiągnięcia celów. Do najistotniejszych założeń nowej Strategii należą korekta modelu biznesowego BOŚ S.A., ukierunkowana na poprawę efektywności i konieczność zapewnienia stabilnych źródeł finansowania oraz rozszerzenie aktywności w obszarze szeroko pojętej ochrony środowiska. Nadrzędne cele strategiczne to:

- 1) rentowność Banku powyżej średniej rynkowej,
- 2) Bank jako sprawny kanał transmisji środków przeznaczonych na inwestycje w ochronę środowiska i zrównoważony rozwój w Polsce.

Kluczowymi, mierzalnymi celami w horyzoncie realizacji Strategii do 2020 r. są:

- 1) optymalizacja struktury bilansu polegająca na:
 - wzroście udziału środków bieżących,
 - wzroście udziału depozytów podmiotów niefinansowych,
 - optymalizacji w pasywach udziału kosztownych obligacji własnych w celu obniżenia kosztów źródeł finansowania działalności Banku,
 - wzroście udziału kredytów.
- 2) zapewnienie warunków bezpiecznego i zrównoważonego rozwoju.

W ramach realizacji nowej Strategii, Bank przeprowadził w I półroczu 2016 r. podwyższenie kapitału zakładowego. Wartość emisji akcji wyniosła 400 mln zł.

Grupa BOŚ S.A. wykazała w II kwartale 2016 r. zysk w wysokości 1,2 mln zł wobec straty w okresie I kwartału 2016 r. w wysokości -12,9 mln zł. W związku z realizacją przez Bank, Programu Postępowania Naprawczego wynik Banku w II kwartale 2016 r. nie został obciążony podatkiem bankowym.

W I półroczu 2016 r. Grupa BOŚ S.A. osiągnęła wyższy wynik: z tytułu odsetek o 14,5%, z tytułu prowizji o 0,1% oraz z działalności handlowej (poprawa z -0,5 mln zł na 20,8 mln zł). Podkreślić należy zmniejszenie ogólnych kosztów administracyjnych o 3%. Najistotniejszy negatywny wpływ na wynik Grupy miało utworzenie wyższych o 61,3% odpisów na utratę wartości. W rezultacie Grupa BOŚ S.A. zakończyła I półrocze 2016 r. ujemnym wynikiem w wysokości 11,7 mln zł.

BOŚ S.A. rozwijał działalność na rynku finansowania projektów proekologicznych powiększając, zgodnie ze Strategią, udział w portfelu kredytowym, kredytów udzielonych na działania służące ochronie środowiska oraz wspierające zrównoważony rozwój. Saldo kredytów proekologicznych na dzień 30 czerwca 2016 r. wynosiło 4,9 mld zł, co stanowiło 33,5% salda kredytów ogółem w Banku.

W I półroczu 2016 r. dokonano dalszej zmiany struktury portfela kredytowego. Zmiana wynikała z polityki udzielania kredytów o wyższych marżach. Wzrost miał miejsce w pozycji kredyty udzielone klientom korporacyjnym o 168,5 mln zł, tj. 2,3%, przy jednoczesnym spadku o 191,1 mln zł, tj. o 8,8% kredytów udzielonych finansom publicznym oraz klientom detalicznym o 33,4 mln zł, tj. o 0,7%. Wartość bilansowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy według stanu na koniec I półrocza 2016 r. wynosiła 14,3 mld zł. W I półroczu 2016 r. miały także miejsce znaczące zmiany w strukturze pasywów. Udział zobowiązań wobec klientów wzrósł o 6,6 p.p. do poziomu 82,9% na dzień 30 czerwca 2016 r. Spadł natomiast udział o 6,2 p.p., generujących wyższe koszty odsetkowe, zobowiązań z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych. Zobowiązania Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. wobec klientów według stanu na 30 czerwca 2016 r. wyniosły 17,5 mld zł i były wyższe o 9,8% w porównaniu do stanu na koniec 2015 r. Wolumen depozytów detalicznych wynosił 10,8 mld zł i zwiększył się o 29,0% w stosunku do stanu na koniec 2015 r.

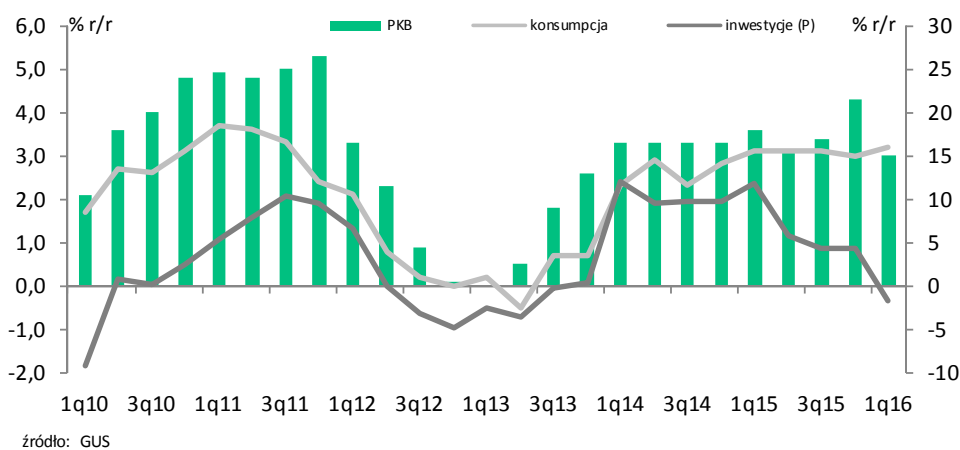
Suma bilansowa Grupy na dzień 30 czerwca 2016 r. wyniosła 21,1 mld zł i była wyższa o 1,1% w porównaniu do stanu na koniec 2015 r.

Łączny współczynnik wypłacalności Grupy wyniósł 12,37% na koniec I półrocza 2016 r. wobec 12,10% na koniec 2015 r. Współczynnik Tier 1 wyniósł 9,24% na 30 czerwca 2016 r. wobec 9,13% na koniec 2015 r. W dniu 12 lipca 2016 r. Sąd zarejestrował podwyższenie kapitału zakładowego Banku o 400 mln zł. Grupa BOŚ S.A. spełnia wymagane poziomy współczynników kapitałowych zgodnie z zaleceniami Komisji Nadzoru Finansowego.

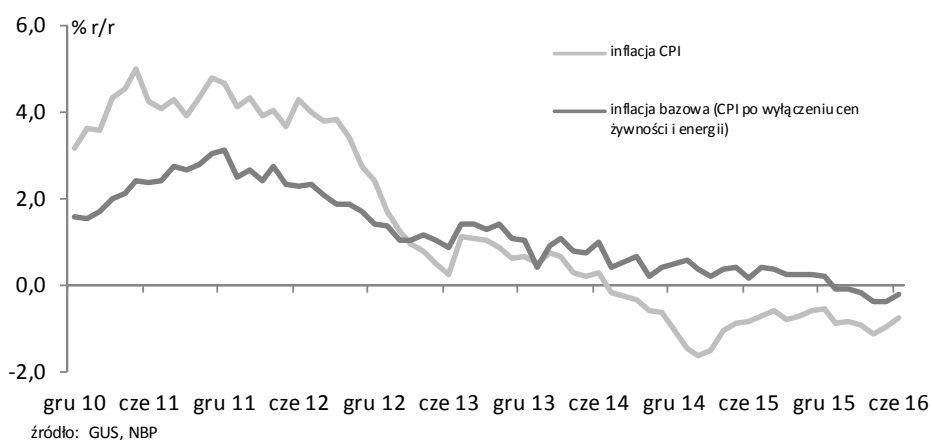
I. CZYNNIKI I ZDARZENIA WPŁYWAJĄCE NA SYTUACJĘ FINANSOWĄ GRUPY W I PÓŁROCZU 2016 R.

1. SYTUACJA MAKROEKONOMICZNA

Po odnotowanym w I kw. obniżeniu tempa wzrostu PKB w Polsce do 3,0% r/r wobec 4,3% r/r w IV kw. 2015 r., opublikowane w II kw. dane o miesięcznej częstotliwości publikacji wskazały na pewną poprawę aktywności gospodarki polskiej. W I kw. wzrosła dynamika produkcji przemysłowej (5,7% r/r wobec 3,0% r/r w I kw.) oraz dynamika sprzedaży detalicznej (5,7% r/r wobec 4,4% r/r). W II kw. kontynuowana była stopniowa poprawa sytuacji na rynku pracy, ze wzrostem dynamiki zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw oraz spadkiem stopy bezrobocia rejestrowanego do 8,8% na koniec II kw. wobec 10,2% w analogicznym okresie 2015 r., przy spadku liczby bezrobotnych na koniec II kw. br. o 230 tys. wobec analogicznego okresu ub.r.

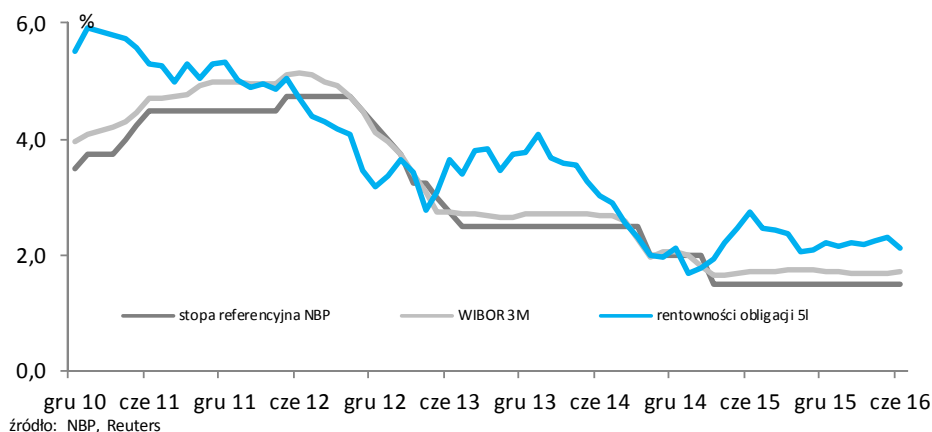

W II kw. wskaźnik cen dóbr i usług konsumpcyjnych CPI pozostawał na wyraźnie ujemnym poziomie, jego średnia wartość w kwartale wyniosła -0,9% r/r, kształtując się na poziomie z I kw. br. Ujemna wartość wskaźnika CPI w pierwszym półroczu była wynikiem utrzymującej się głębokiej deflacji cen paliw oraz spadku cen nośników energii w następstwie obniżenia na początku roku taryf dla odbiorców detalicznych na energię elektryczną oraz gaz. W kierunku obniżenia indeksu CPI oddziaływała także niższa dynamika cen administrowanych (m.in. nowa lista leków refundowanych) oraz nadal umiarkowana presja popytowa i kosztowa w gospodarce. W tych warunkach wskaźnik inflacji bazowej po wykluczeniu cen żywności i energii pozostał przez całe pierwsze półrocze na lekko ujemnym poziomie.

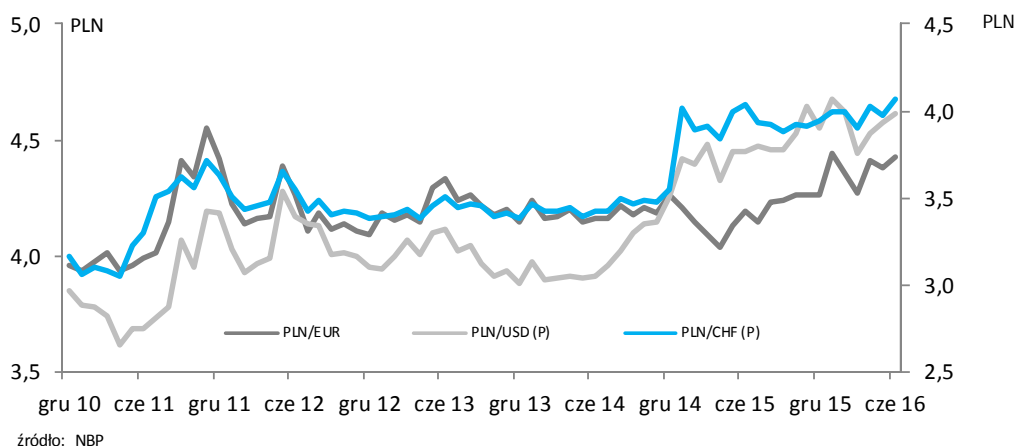

W pierwszym półroczu 2016 r. Rada Polityki Pieniężnej utrzymała stabilne stopy procentowe - stopa referencyjna NBP kształtowała się na poziomie 1,5%. W tym okresie nastąpiła zmiana składu Rady Polityki Pieniężnej, w związku z wygaśnięciem kadencji 9 z 10 członków RPP, w tym prezesa NBP. RPP w nowym składzie podtrzymała dotychczasową politykę pieniężną i jednoznacznie zasignalizowała, że jej

intencją jest stabilizacja parametrów polityki monetarnej o ile sytuacja gospodarcza nie zaskoczy negatywnie. W II kw. oprocentowanie pożyczek na rynku międzybankowym lekko wzrosło - stawka WIBOR 3M na koniec czerwca wyniosła 1,71% wobec 1,67% na koniec marca.

I połowa roku 2016 charakteryzowała się wysoką zmiennością notowań aktywów finansowych na globalnym rynku finansowym. Z początkiem roku miał miejsce silny wzrost awersji do ryzyka w wyniku wzrostu obaw o stabilność gospodarki chińskiej, bardzo silnego spadku cen ropy naftowej (skutkującego m.in. pogorszeniem oceny sytuacji gospodarek wschodzących) oraz słabszych od oczekiwań danych nt. gospodarki USA, nasilających obawy rynkowe o perspektywy gospodarki globalnej. Z kolei przełom I i II kw. przyniósł wyraźną poprawę sytuacji rynkowej globalnie na co wpłynęły: - publikacje korzystnych danych makroekonomicznych z USA, - wzrost cen ropy naftowej, - stabilniejsza sytuacja na chińskim rynku finansowym, - łagodniejsza polityka monetarna najistotniejszych banków centralnych (dalsze poluzowanie polityki monetarnej przez EBC, łagodniejsza od oczekiwań retoryka Fed). W maju i w czerwcu podwyższona zmienność na globalnym rynku finansowym miała miejsce w kontekście referendum z 23 czerwca dotyczącego pozostania Wielkiej Brytanii w Unii Europejskiej – do 23 czerwca w warunkach niepewności co do wyniku referendum, a następnie bezpośrednio w reakcji na ogłoszenie wyników referendum, w którym przewagę uzyskała opcja wystąpienia Wielkiej Brytanii z UE. Ostatecznie reakcja rynkowa na wynik brytyjskiego referendum okazała się niespodziewanie spokojna - do końca lipca większość indeksów giełdowych na rynkach akcji powróciła do poziomów notowanych przed referendum w Wielkiej Brytanii. Wśród czynników wspierających poprawę nastrojów rynkowych był wzrost oczekiwań rynkowych na luźniejszą politykę pieniężną głównych banków centralnych (w porównaniu do dotychczasowych oczekiwań) w kontekście niepewności dot. sytuacji gospodarczej i rynkowej w związku z perspektywą wystąpienia Wielkiej Brytanii z UE.

Sytuacja na krajowym rynku finansowym była skorelowana z sytuacją na rynku globalnym, niemniej w I poł. roku notowaniom złotych aktywów finansowych ciążyły dodatkowo czynniki krajowe – na początku roku decyzja (15.01) agencji ratingowej Standard&Poor's o obniżeniu długoterminowego ratingu polskiego długu w walucie obcej z poziomu "A-" do poziomu "BBB+" (z perspektywą negatywną), a także

m.in. niepewność co do ostatecznego kształtu ustawy o pomocy dla osób zadłużonych w walutach obcych. W rezultacie oddziaływania czynników globalnych i krajowych w I półroczu krajowe aktywa finansowe straciły na wartości – w porównaniu z poziomami notowanym na koniec 2015 r. obniżył się WIG, główny indeks na krajowym rynku akcji, osłabił się kurs złotego. W skali pierwszego półrocza kurs złotego wobec euro i franka szwajcarskiego stracił na wartości ponad 3%, zaś wobec dolara – około 2%.

2. OPIS ISTOTNYCH ZDARZEŃ W I PÓŁROCZU 2016 R.

Nagrody i wyróżnienia

- EKOlokata SUPERprocentująca drugim najbardziej atrakcyjnym depozytem na rynku, Ranking Rzeczpospolitej 31 marca 2016 r.
- Konto oszczędnościowe BOŚ EKOfit na drugim miejscu zestawienia Gazety Giełdy Parkiet, 31 marca 2016 r.
- 1 miejsce zespołu ekonomistów Banku w konkursie prognostycznym gazety „Parkiet” – kategoria najcelniejsze prognozy wskaźników makroekonomicznych i rynkowych po I kwartale 2016, 11 kwietnia 2016 r.
- Bank Ochrony Środowiska w rankingu TOP5 banków według Comperia.pl, gdzie można kupić fundusze inwestycyjne, 10 maja 2016 r.
- Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska uhonorowany Nagrodą Specjalną GPW i tytułem Brokera Roku 2015, 13 maja 2016 r.
- Bank Ochrony Środowiska w jury międzynarodowego konkursu dla studentów ENACTUS Poland 2016, 7 czerwca 2016 r.
- EKOlokata 12M numerem jeden w rankingu Pulsu Biznesu, 28 czerwca 2016 r.

Pięć projektów Grupy BOŚ Banku znalazło się w Raporcie „Odpowiedzialny Biznes w Polsce 2015. Dobre praktyki”

To kolejne wyróżnienie Forum Odpowiedzialnego Biznesu dla projektów Grupy. W Raporcie pojawiły się następujące inicjatywy: udział BOŚ w Programie Polskie Gwarancje Pochodzenia Energii, BOŚ EKObiegaton, akcja #BrdnoTu, a także dwie praktyki długoletnie – kampania „Postaw na Słońce” oraz „Raport Ekologiczny”. Ogłoszenie Raportu „Odpowiedzialny Biznes w Polsce 2015. Dobre praktyki” odbyło się 31 marca 2016 r. w Warszawie.

Ramowa Strategia Rozwoju Banku Ochrony Środowiska S.A. oraz Program Naprawczy

W dniu 20 kwietnia 2016 r. Rada Nadzorcza Banku podjęła uchwałę w sprawie zatwierdzenia Ramowej Strategii Rozwoju Banku Ochrony Środowiska S.A. na lata 2016 – 2020. Główne założenia Strategii BOŚ zostały przekazane do publicznej wiadomości w formie raportu bieżącego nr 25/2016. Ze względu na powstanie straty bilansowej w 2015 r. oraz w związku wymaganiami określonymi w art. 142 Prawa bankowego, w dniu 30 marca 2016 r., Bank przekazał do Komisji Nadzoru Finansowego, zatwierdzony przez Radę Nadzorczą, Program Postępowania Naprawczego BOŚ S.A. W związku z uwagami przekazanymi przez KNF w pismach z dnia 24 maja 2016 r. oraz 25 lipca 2016 r. prace nad Programem Postępowania Naprawczego BOŚ S.A. są kontynuowane. Wyżej wymienione dokumenty zostały opracowane przy zachowaniu spójności pod względem założeń, kierunków i planowanych do osiągnięcia celów. Priorytetowym celem BOŚ S.A. na lata 2016-2020 będzie wzrost rentowności Banku do poziomu wyższego od średniej rentowności w sektorze bankowym. Szerszy opis założeń Strategii został zamieszczony w rozdz. II pkt 4.

Podwyższenie kapitału

W dniu 27 kwietnia 2016 r. (raport bieżący nr 28/2016) Zarząd Banku poinformował, iż Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę w sprawie: podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji akcji serii U w trybie subskrypcji prywatnej, pozbawienia dotychczasowych akcjonariuszy w całości prawa poboru wszystkich akcji serii U, dematerializacji i ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie akcji serii U oraz praw do akcji serii U do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. oraz zmiany Statutu Banku. Emisja nowych akcji zakończyła się sukcesem. Wartość emisji nowych akcji wyniosła 400 mln zł. Podwyższenie kapitału umożliwi Bankowi dalszy organiczny rozwój i generowanie środków na realizację misji w zakresie finansowania inwestycji ekologicznych i zrównoważonego rozwoju.

Wykup euroobligacji

W 11 maja 2016 r. miał miejsce wykup obligacji wyemitowanych w 2011 r. w wysokości 250 mln EUR z oprocentowaniem stałym w wysokości 6%. Obligacje zostały wyemitowane przez BOS Finance AB z siedzibą w Szwecji, której Bank jest jedynym akcjonariuszem. Wykup obligacji istotnie wpłynie na zmniejszenie kosztów finansowania Banku i będzie miał pozytywny wpływ na wyniki kolejnych kwartałów. Zarząd BOŚ S.A. podał do publicznej (raport bieżący nr 30/2016) wiadomości, że w dniu 9 maja 2016 r. Bank dokonał zwrotu kaucji z odsetkami w kwocie 265 mln EUR spółce zależnej BOS Finance AB z siedzibą w Szwecji zgodnie z Umową Kaucji z dnia 11 maja 2011 r. Spółka BOS Finance AB środki pozyskane w drodze emisji euroobligacji w wysokości 250 mln EUR złożyła na rachunku Banku jako zabezpieczenie roszczeń z gwarancji wykonania zobowiązań BOS Finance AB z tytułu emisji euroobligacji. Środki z kaucji zostały wykorzystane do spłaty zobowiązań BOS Finance z tytułu emisji euroobligacji w dniu 11 maja 2016 r.

Zmiana ratingu przez agencję ratingową Fitch

W dniu 29 lutego 2016 r. (raport bieżący nr 17/2016) Agencja ratingowa Fitch Ratings Ltd obniżyła długoterminowy rating (IDR) z 'BB' do 'B+', z perspektywą stabilną. W wyniku tej zmiany obniżeniu uległy również pozostałe ratingi Banku. Agencja w swym raporcie jako główny powód swej decyzji wymieniła znacznie osłabioną zdolność Banku do absorpcji strat w wyniku nowego podatku bankowego oraz słabej jakości aktywów. Obecny poziom ratingu wynika z poglądu Agencji dotyczącej ograniczonej możliwości nadzwyczajnego wsparcia dla Banku ze strony Państwa głównie w świetle BRRD (Dyrektywa w sprawie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków). Agencja wyraziła przekonanie, że instytucje państwowe mogłyby podjąć wyprzedzające działania, aby uniknąć przekroczenia przez Bank regulacyjnych wymogów kapitałowych z uwagi na pośredni udział kapitałowy Państwa w Banku oraz jego rolę w finansowaniu projektów proekologicznych w kraju.

Podatek bankowy

Zgodnie z art. 3 i art. 4 pkt 1 Ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r. o podatku od niektórych instytucji finansowych (t.j. Dz.U. 2016 poz. 68; dalej: „Ustawa o podatku FIN”), Bank jest podatnikiem podatku od niektórych instytucji finansowych (dalej „podatku FIN”) od 1 lutego 2016 r. Jednocześnie zgodnie z art. 11 ust. 2 pkt 1 Ustawy o podatku FIN, zwolnieni z opodatkowania podatkiem FIN są podatnicy objęci programem postępowania naprawczego, o którym mowa w art. 142 ust. 1-3 Prawa bankowego. Stosownie do art. 5 ust. 1 Ustawy o podatku FIN, Bank dokonał obliczenia oraz odprowadził na rachunek organu podatkowego podatek FIN za luty i marzec 2016 r., w łącznej kwocie 9 780,83 tys. zł., który następnie został zwrócony na rachunek Banku w czerwcu 2016 r. w związku z objęciem Banku począwszy od lutego 2016 r. programem naprawczym stosowanie do art. 142 Prawa bankowego.

Ustawa o odnawialnych źródłach energii

W dniu 28 czerwca 2016 r. Prezydent podpisał nowelizację ustawy o odnawialnych źródłach energii, która weszła w życie 1 lipca br.

Nowelizacja ustawy o OZE wprowadza nowe zasady rozliczeń producentów energii w mikroinstalacjach OZE o mocy do 40 kW, a także zmienia zasady systemu aukcyjnego, w którym mają funkcjonować inwestorzy budujący większe instalacje OZE. Zmiany systemu aukcyjnego dotyczą głównie podziału aukcji na koszyki technologiczne oraz promowania w większym wymiarze technologii, które wytwarzają energię w sposób stabilny i przewidywalny. Jednocześnie z końcem czerwca system zielonych certyfikatów pozostaje tylko dla tych właścicieli nowych instalacji OZE, którzy rozpoczęli sprzedaż energii do sieci przed 1 lipca 2016 r. Zachowują oni prawo do korzystania z certyfikatów w piętnastoletnim okresie licznym od momentu rozpoczęcia produkcji energii lub alternatywnie będą mogli przejść na nowy system aukcyjny.

Znaczącą zmianą jest zniesienie obowiązku zakupu energii odnawialnej przez sprzedawcę zobowiązanego od wytwórców energii ze źródeł odnawialnych o mocy powyżej 500 kW, jednakże ustawa przewiduje *vacatio legis* w tym zakresie do końca 2017 r.

Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych

W dniu 22 czerwca 2016 r. Prezydent podpisał ustawę o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, która weszła w życie 15 lipca br. Ocenia się, iż ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych znacznie ograniczy w Polsce rozwój energetyki wiatrowej. Lokalizacja elektrowni wiatrowej będzie mogła nastąpić wyłącznie w miejscach wskazanych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,

w którym musi być również określona maksymalna całkowita wysokość elektrowni wiatrowej. Ustawa wprowadza ograniczenia co do minimalnej odległości elektrowni wiatrowych od budynku mieszkalnego, zdefiniowanej jako dziesięciokrotność wysokości elektrowni mierzonej od poziomu gruntu do najwyższego punktu budowli (wliczając elementy techniczne). Istniejące elektrownie wiatrowe, które nie spełniają kryterium odległości, nie będą mogły być rozbudowywane, dopuszczalny jest jedynie ich remont i prace niezbędne do eksploatacji. Ustawa rozszerza podstawę opodatkowania podatkiem od nieruchomości do 100% wartości inwestycji ogółem (dotychczas podstawą naliczania tego podatku była wartość fundamentów turbiny z wieżą), co negatywnie wpłynie na rentowność tego typu inwestycji z uwagi na zwiększone obciążenia podatkowe wytwórców energii. Ustawa ogranicza rozwój energetyki wiatrowej w przyszłości oraz w perspektywie długofalowej wpływa negatywnie na kondycję finansową istniejących projektów wiatrowych.

Przedsięwzięcia w obszarze Wsparcia

W I półroczu 2016 r. prowadzono w Banku działania wdrożeniowe w trzynastu projektach, które wynikały z konieczności dostosowania Banku do wymogów prawnych i/lub regulacyjnych instytucji nadzorczych jak również z inicjatyw o charakterze biznesowym. W szczególności zrealizowano projekty:

- Rodzina 500+, który miał na celu umożliwienie klientom Banku, posiadającym dostęp do bankowości elektronicznej, korzystanie z portalu ZUS, w tym w szczególności złożenie wniosku w Programie Rodzina 500+;
- EMIR II, który dotyczył wdrożenia rozwiązań mających na celu dostosowanie Banku do wymagań wynikających z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) Nr 648/2012 z dnia 04.07.2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (zwane „Rozporządzeniem EMIR”), w zakresie rozliczania transakcji pochodnych poprzez izby rozliczeniowe CCP.

Do pozostałych czynników, które mogą mieć wpływ na wyniki Grupy w perspektywie najbliższych kwartałów należy zaliczyć:

- **skutki ewentualnego ustawowego rozwiązania kwestii kredytów mieszkaniowych denominowanych w CHF i innych walutach obcych**
Istnieje ryzyko wprowadzenia zmian regulacyjnych mających negatywny wpływ na sektor bankowy. Implementacja inicjatyw w zakresie zwrotu spreadów i przewalutowania kredytów hipotecznych w walutach obcych miałyby negatywny wpływ na wyniki finansowe sektora bankowego i BOŚ S.A.
- **podatek bankowy**
Zgodnie z Ustawą o podatku od niektórych instytucji finansowych począwszy od 1 lutego 2016 r. banki zostały obciążone tzw. podatkiem bankowym, naliczanym od wielkości aktywów (pomniejszonych o wybrane pozycje). BOŚ S.A. nie będzie objęty tym podatkiem w okresie realizacji programu naprawczego (zgodnie z projektem Programu Postępowania Naprawczego zgłoszonym do KNF podatek nie będzie płacony w latach 2016-2020)
- **ewentualna obniżka stóp procentowych**
Ewentualna obniżka stóp procentowych w 2016 r., wpłynęłaby negatywnie na marże odsetkowe banków, w tym także BOŚ.
- **uruchomienie programów unijnych**
Aktualnie trwa proces wdrażania w krajowym systemie prawnym i instytucjonalnym rozwiązań objętych programami unijnymi. Promowane kierunki, to przede wszystkim wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną oraz dostosowania do zmian klimatu i efektywnego gospodarowania zasobami. Środki dystrybuowane będą m.in. w ramach: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Regionalnych Programów Operacyjnych. Uruchomienie działań inwestycyjnych zwiększy popyt na finansowanie bankowe, uzupełniające dostępne środki Unii Europejskiej.

II. WYNIKI FINANSOWE I DZIAŁALNOŚĆ GRUPY

1. RACHUNEK WYNIKÓW GRUPY

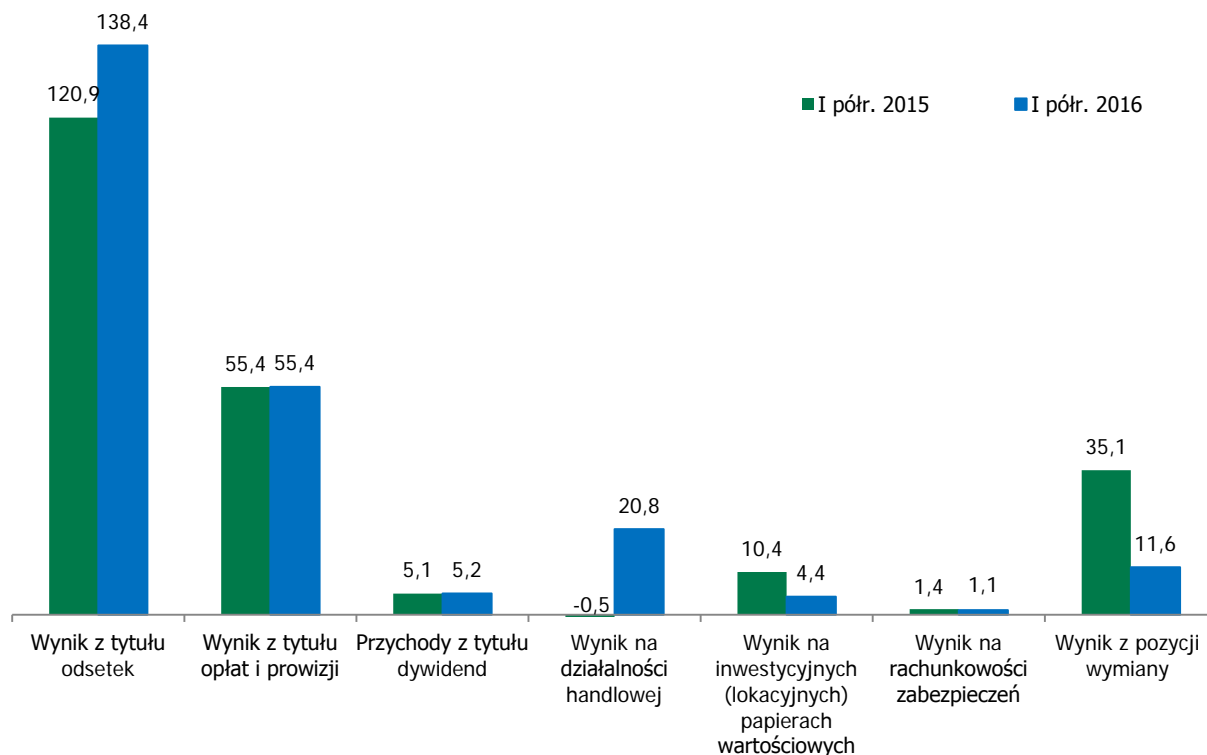
Wyszczególnienie	II kw.	I kw.	I półr.	I półr.	Zmiana %	
	2016	2016	2016	2015	II kw.2016/ I kw.2016	I półr.2016/ I półr.2015
	tys. zł					
Działalność kontynuowana						
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	171 157	176 332	347 489	325 622	-2,9	6,7
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	-103 441	-105 655	-209 096	-204 766	-2,1	2,1
Wynik z tytułu odsetek	67 716	70 677	138 393	120 856	-4,2	14,5
Przychody z tytułu opłat i prowizji	36 565	34 323	70 888	70 467	6,5	0,6
Koszty z tytułu opłat i prowizji	-7 757	-7 716	-15 473	-15 105	0,5	2,4
Wynik z tytułu opłat i prowizji	28 808	26 607	55 415	55 362	8,3	0,1
Przychody z tytułu dywidend	5 169	5	5 174	5 137	103 280,0	0,7
Wynik na działalności handlowej	5796	15013	20 809	-543	-61,4	x
Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	4 392	-	4 392	10 376	x	-57,7
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	828	300	1 128	1 386	176,0	-18,6
Wynik z pozycji wymiany	8 972	2 603	11 575	35 127	244,7	-67,0
Pozostałe przychody operacyjne	2 443	3 128	5 571	17 787	-21,9	-68,7
Pozostałe koszty operacyjne	-2 812	-3 116	-5 928	-8 396	-9,8	-29,4
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	-36 292	-21 502	-57 794	-35 836	68,8	61,3
Ogólne koszty administracyjne	-85 646	-106 371	-192 017	-197 887	-19,5	-3,0
Wynik na działalności operacyjnej	-626	-12 656	-13 282	3 369	-95,1	x
Zysk / Strata brutto	-626	-12 656	-13 282	3 369	-95,1	x
Obciążenia podatkowe	1 796	-260	1 536	-719	x	x
- część bieżąca	-535	-770	-1 305	-1 245	-30,5	4,8
- część odroczone	2 331	510	2 841	526	357,1	440,1
ZYSK / STRATA NETTO	1 170	-12 916	-11 746	2 650	x	x

Grupa BOŚ S.A. wykazała w II kwartale 2016 r. zysk w wysokości 1,2 mln zł wobec straty w okresie I kwartału 2016 r. w wysokości -12,9 mln zł. W związku z realizacją przez Bank, Programu Postępowania Naprawczego wynik Banku w II kwartale 2016 r. nie został obciążony podatkiem bankowym. Podatek zapłacony przez Bank za miesiące luty i marzec br. został zwrócony i powiększył wynik II kwartału 2016 r.

Bank realizuje zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Strategią działania BOŚ na lata 2016-2020 oraz Program Postępowania Naprawczego. Priorytetowym celem BOŚ S.A. na lata 2016-2020 będzie wzrost rentowności Banku do poziomu wyższego od średniej rentowności w sektorze bankowym.

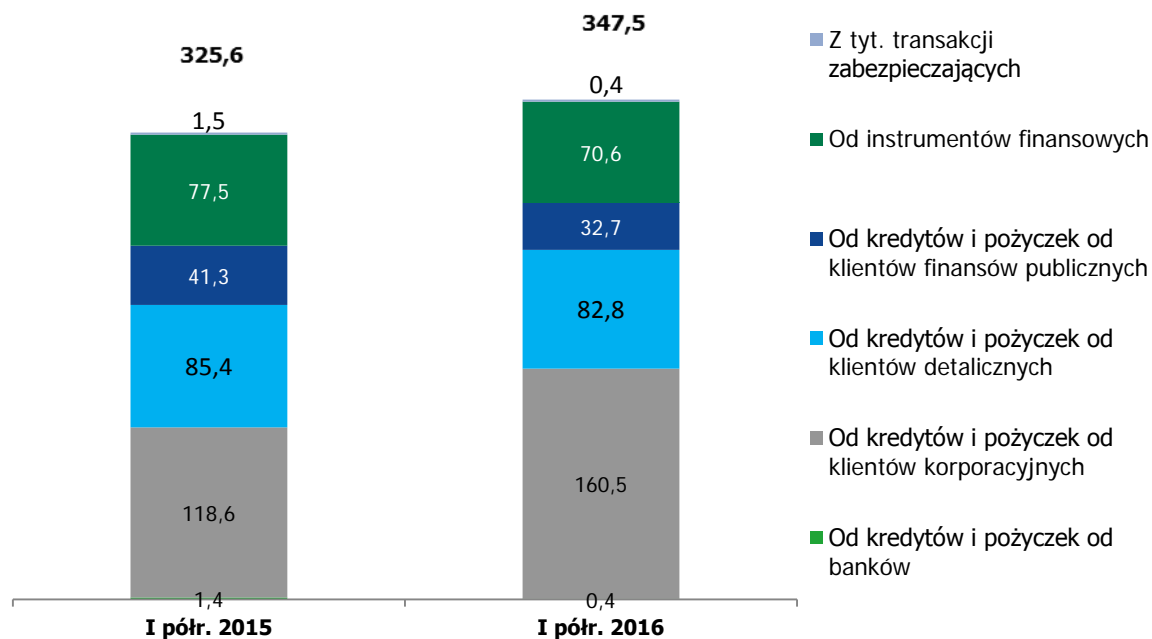
Grupa BOŚ S.A. osiągnęła wyższy o 4,0% wynik na działalności bankowej w I półroczu 2016 r. w porównaniu do analogicznego okresu ub.r. Wynik ten wyniósł 236,9 mln zł wobec 227,7 mln zł w I półroczu ub.r. Grupa BOŚ S.A. poprawiła wynik z tytułu odsetek, wynik z tytułu prowizji, przychody z tytułu dywidend oraz wynik na działalności handlowej, przy słabszym wyniku na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych, wyniku z tytułu zabezpieczeń oraz wyniku z pozycji wymiany.

Wynik na działalności bankowej Grupy BOŚ S.A. (w mln zł)

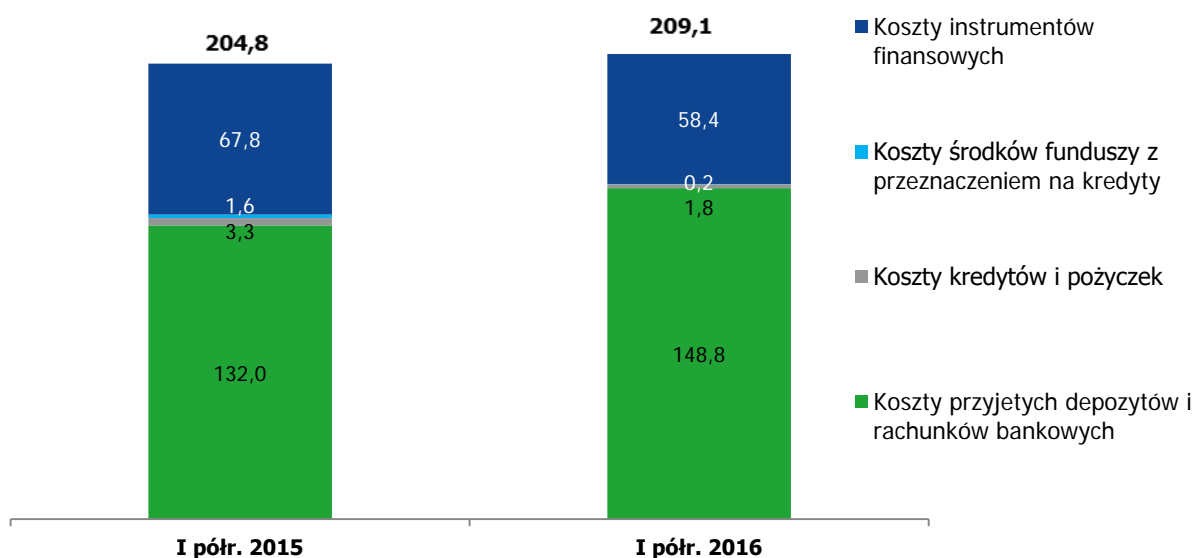
Grupa BOŚ S.A. wypracowała wyższy o 14,5% wynik z tytułu odsetek, który wyniósł 138,4 mln zł wobec 120,9 mln zł w I półroczu ub.r.

Przychody z tytułu odsetek (w mln zł)

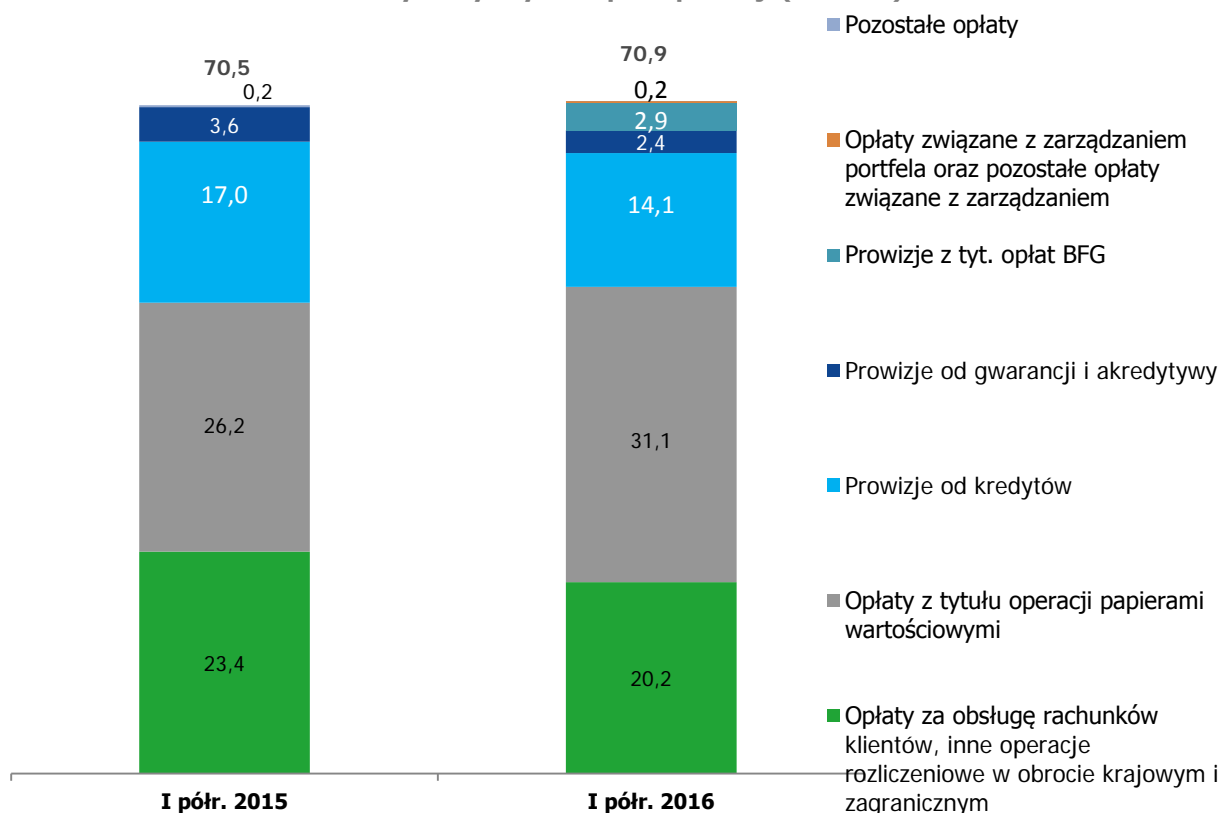
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze wzrosły o 21,9 mln zł, tj. o 6,7%. Wzrost ten był efektem wyższych przychodów odsetkowych z portfela kredytowego klientów korporacyjnych - wzrost o 41,9 mln zł, tj. o 35,4%, głównie na skutek zwiększenia o 31,8% średniego salda kredytów korporacyjnych w relacji do I półrocza ub.r. Przychody odsetkowe od kredytów i pożyczek udzielonych klientom detalicznym spadły o 2,6 mln zł, tj. o 3,0% a podmiotów finansów publicznych zmniejszyły się o 8,6 mln zł, tj. o 20,9%. Przychody od instrumentów finansowych były niższe o 6,9 mln zł, tj. o 8,9%.

Koszty z tytułu odsetek (w mln zł)

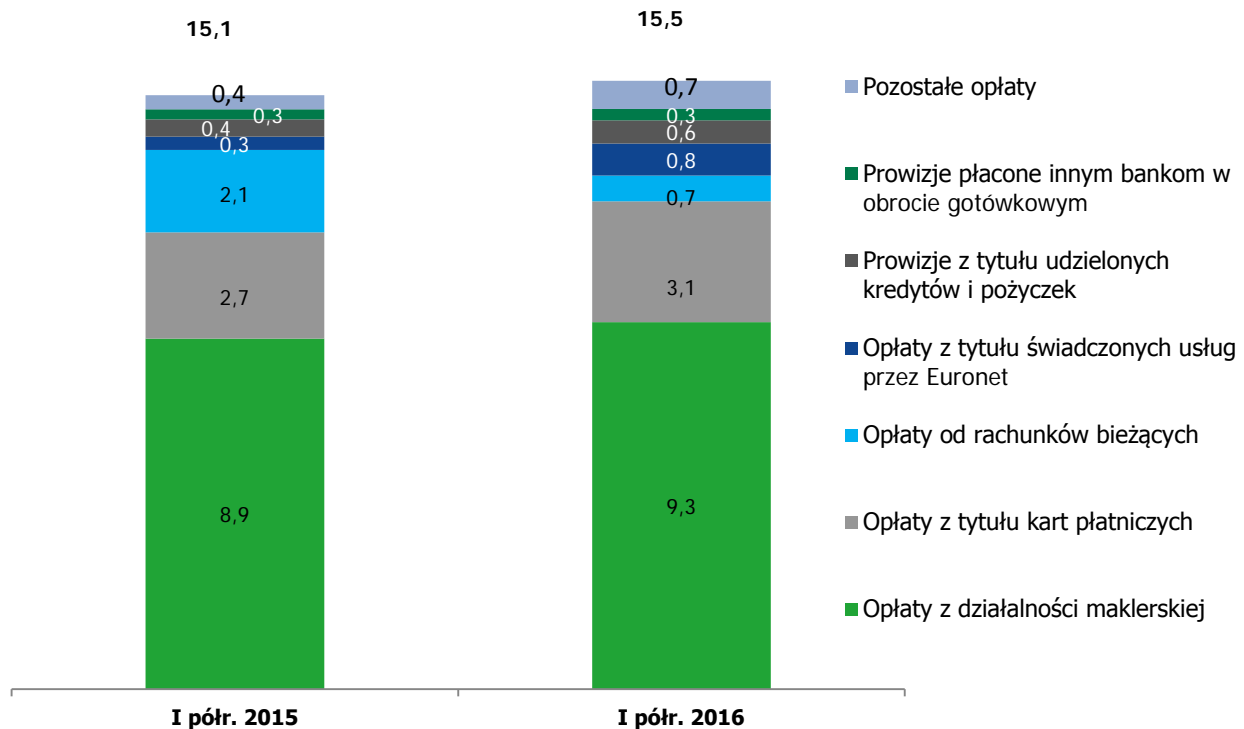
Koszty z tytułu odsetek zwiększyły się o 4,3 mln zł, tj. o 2,1%. Największy wpływ na tę pozycję miał wzrost kosztów przyjętych depozytów i rachunków bankowych, który wyniósł 16,8 mln zł, tj. o 12,7% i był skutkiem wzrostu średniego salda depozytów. Koszty przyjętych depozytów i rachunków segmentu detalicznego wzrosły o 25,3 mln zł, tj. o 32,0%, głównie na skutek wzrostu średniego stanu zobowiązań segmentu detalicznego w I półroczu 2016 r., który był wyższy o 2,4 mld zł tj. o 33,8% w porównaniu do I półrocza ub.r. Koszty odsetkowe lokat przyjętych, depozytów i rachunków klientów korporacyjnych spadły o 6,6 mln zł tj. o 16,0% a podmiotów finansów publicznych o 1,5 mln zł tj. o 15,1%. Koszty z tytułu odsetek od kredytów i pożyczek zmniejszyły się o 1,6 mln zł, tj. o 47,5%, na skutek spadku wolumenu zaciągniętych przez Bank kredytów i pożyczek. Koszty odsetkowe z tytułu instrumentów finansowych – dłużnych papierów własnej emisji zmniejszyły się o 9,4 mln zł, tj. o 13,9% na skutek zastąpienia finansowania w formie emisji obligacji własnych, pozyskiwaniem depozytów.

Przychody z tytułu opłat i prowizji (w mln zł)

Wynik Grupy z tytułu opłat i prowizji wzrósł o 0,1% w I półroczu 2016 r. w porównaniu do analogicznego okresu ub.r. Wzrosły przychody z opłat z tytułu operacji papierami wartościowymi o 4,9 mln zł, tj. 18,7% głównie na skutek wyższych przychodów prowizyjnych z działalności maklerskiej przy spadku przychodów z opłat za obsługę rachunków klientów i inne operacje rozliczeniowe o 3,2 mln zł, tj. 13,8% oraz prowizji od kredytów o 2,9 mln zł tj. o 17,0% oraz prowizji od gwarancji i akredytyw o 1,2 mln zł, tj. 33,9%.

Koszty z tytułu opłat i prowizji (w mln zł)

Koszty z tytułu opłat i prowizji wzrosły o 0,4 mln zł, tj. o 2,4%, głównie na skutek wyższych opłat z tytułu świadczonych usług przez Euronet o 0,5 mln zł tj. 140,8%, opłat z działalności maklerskiej o 0,4 mln zł, tj. 4,7% oraz opłat z tytułu kart płatniczych o 0,4 mln zł tj. 13,6% przy spadku opłat z rachunków bieżących o 1,4 mln zł, tj. 68,8%.

Przychody z tytułu dywidend w I półroczu 2016 r. nie zmieniły się w relacji do I półrocza ub.r. Na przychody z tytułu dywidend składa się dywidenda wypłacona przez Kemipol sp. z o.o. w wysokości 4,8 mln zł oraz dywidenda wypłacona przez WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. w wysokości 0,3 mln zł. W analogicznym okresie 2015 r. Bank otrzymał dywidendy od tych samych podmiotów w podobnej wysokości.

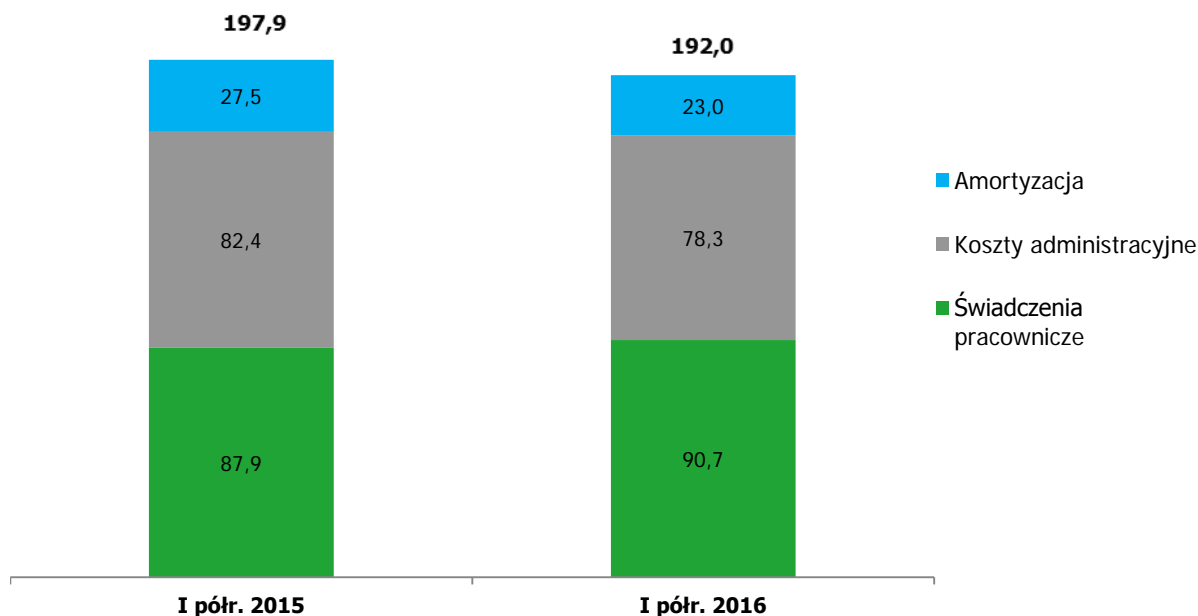
Wynik Grupy BOŚ S.A. na działalności handlowej w I półroczu 2016 r. wyniósł 20,8 mln zł wobec -0,5 mln zł, w analogicznym okresie 2015 r. Głównie na skutek wyższego wyniku na działalności handlowej Domu Maklerskiego BOŚ S.A. z operacji kontraktami różnic kursowych, jak i pozostałymi pochodnymi instrumentami finansowymi. Wynik handlowy Banku na koniec półrocza wyniósł 10,3 mln zł. Największy udział w tej pozycji miał wynik z transakcji FX Swap (4,2 mln zł), zawieranych w celu zapewnienia finansowania portfela kredytów walutowych. Wynik handlowy uwzględnia również transakcje IRS z klientami korporacyjnymi, transakcje własne Banku na rynku stopy procentowej oraz rewaluację otwartych transakcji FX Forward.

Wynik Grupy na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych wyniósł 4,4 mln zł w porównaniu do 10,4 mln zł w analogicznym okresie ubiegłego roku. Wysoki wynik w I kwartale ubiegłego roku na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych był efektem wykorzystania sprzyjających zmian cen obligacji Skarbu Państwa i sprzedaży przez Bank obligacji z „portfela dostępnego do sprzedaży”.

Wynik z pozycji wymiany wyniósł 11,6 mln zł wobec 35,1 mln zł w I półroczu 2016 r. Spadek dotyczył rewaluacji FX Forward. Mniejszy był wynik z transakcji negocjowanych FX.

W I półroczu 2016 r. w porównaniu do analogicznego okresu ub.r. mniej korzystnie ukształtował się wynik odpisów z tytułu utraty wartości w wysokości -57,8 mln zł wobec -35,8 mln zł w analogicznym okresie ub.r. Główny wpływ na taki wynik odpisów w br. miały odpisy na kredyty udzielone klientom segmentu korporacyjnego w wysokości -36,8 mln zł oraz segmentu detalicznego 21,9 mln zł.

Ogólne koszty administracyjne (w mln zł)

Ogólne koszty administracyjne Grupy zmniejszyły się o 5,9 mln zł, tj. o 3,0% wobec I półrocza ub.r., głównie na skutek spadku kosztów rzeczowych o 6,5 mln zł, tj. o 10,6% oraz kosztów amortyzacji o 4,6 mln zł, tj. 16,6%, przy wzroście opłaty na rzecz BFG o 2,4 mln zł oraz KNF o 0,2 mln zł oraz Rzecznika Finansowego o 0,1 mln zł.

Koszty świadczeń pracowniczych zwiększyły się o 2,8 mln zł tj. o 3,2% w stosunku do I półrocza ub.r. Wzrost kosztów świadczeń pracowniczych miał związek m.in. z wyższymi kosztami zmiennych składników wynagrodzeń w Domu Maklerskim BOŚ w związku z wyższym wynikiem Spółki oraz m.in. na skutek odszkodowań dla byłych członków kadry zarządzającej w Banku. Zatrudnienie w Grupie obniżyło się w relacji do stanu na koniec I półrocza ub.r. o 2,1% do poziomu 1 758 etatów.

Wyszczególnienie	30.06.2016	31.12.2015	30.06.2015	Zmiana %	
				31.12.2016 vs. 31.12.2015	30.06.2016 vs. 30.06.2015
		etaty			
Zatrudnienie w BOŚ S.A.	1 513	1 517	1 559	-0,3	-3,0
Zatrudnienie w spółkach zależnych	245	258	237	-5,0	3,4
Razem zatrudnienie w Grupie BOŚ S.A.	1 758	1 775	1 796	-1,0	-2,1

W I półroczu 2016 r. Grupa BOŚ S.A. wykazała stratę netto w wysokości 11,7 mln zł wobec zysku 2,7 mln zł w analogicznym okresie ub.r.

Efektywność i bezpieczeństwo działania Grupy

Poniżej przedstawiono najważniejsze wskaźniki rentowności i efektywności działania Grupy oraz metodologię ich obliczenia:

Wyszczególnienie	I półr. 2016 %	2015	Zmiana w p.p.
Stopa zwrotu z kapitału (ROE) ¹	-1,6	-3,4	1,8
Stopa zwrotu z aktywów (ROA) ²	-0,1	-0,3	0,2
Marża odsetkowa na aktywach ogółem ³	1,3	1,3	0,0
Koszty/dochody (C/I) ⁴	81,2	88,3	-7,1

1) relacja annualizowanego zysku netto do średniego stanu kapitałów z początku i końca okresu,

2) relacja annualizowanego zysku netto do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu

3) relacja annualizowanego wyniku z tytułu odsetek do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu,

4) relacja ogólnych kosztów administracyjnych do wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu opłat i prowizji, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na działalności handlowej, wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych, wyniku na rachunkowości zabezpieczeń i wyniku z pozycji wymiany, wyniku z pozostałych operacji.

Wskaźnik ROE wyniósł -1,6% w I półroczu 2016 r. wobec -3,4% w 2015 r. Marża odsetkowa pozostała na niezmiennym poziomie o 1,3%. Wskaźnik koszty/dochody wyniósł 81,2% w I półroczu 2016 r., co oznacza zmniejszenie o 7,1 p.p. wobec 2015 r.

Zgodnie z art. 92 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26 czerwca 2013 r. (CRR), Grupa jest zobowiązana utrzymywać łączny współczynnik kapitałowy na poziomie co najmniej 8%. Współczynnik kapitału Tier I i współczynnik kapitału podstawowego Tier I powinny wynosić odpowiednio co najmniej 6 % i 4,5 %.

Poziom współczynników kapitałowych kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	30.06.2016 %	31.12.2015	Zmiana w p.p.
Łączny współczynnik kapitałowy (współczynnik wypłacalności)	12,37	12,10	0,27
Współczynnik Tier 1	9,24	9,13	0,11

W dniu 12 lipca 2016 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie, zarejestrował podwyższenie kapitału zakładowego Banku w drodze emisji akcji zwykłych na okaziciela serii U oraz zmianę Statutu Banku w tym zakresie. Wysokość kapitału zakładowego Banku po rejestracji wynosi 628 732 450 zł. Skutkiem powyższego jest osiągnięcie przez Bank wymaganych poziomów współczynników kapitałowych zgodnie z zaleceniami Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 października 2015 r. i dnia 23 października 2015 r.

2. BILANS

Suma bilansowa Grupy na dzień 30 czerwca 2016 r. wyniosła 21 146,9 mln zł i była wyższa o 1,1% w porównaniu do stanu na koniec 2015 r.

2.1. Aktywa Grupy

2.1.1. Zmiany w strukturze aktywów

Na dzień 30 czerwca 2016 r. największy udział w aktywach (67,6%) miały kredyty i pożyczki udzielone klientom. Udział tej pozycji w aktywach zmniejszył się od początku roku o 1,0 p.p. Drugą pozycję pod względem udziału w aktywach miały inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe 23,9%. Ich udział w aktywach nie zmienił się relacji do stanu na koniec 2015 r.

Wyszczególnienie	30.06.2016	31.12.2015	Zmiana %
	tys. zł		
Kasa, środki w Banku Centralnym	801 248	614 897	30,3
Należności od innych banków	249 971	158 720	57,5
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	143 887	107 182	34,2
Pochodne instrumenty finansowe	180 119	206 949	-13,0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	11 557	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	14 287 684	14 343 558	-0,4
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe:	5 054 491	5 000 538	1,1
– dostępne do sprzedaży	4 128 485	4 072 490	1,4
– utrzymywane do terminu zapadalności	926 006	928 048	-0,2
Wartości niematerialne	136 545	147 610	-7,5
Rzeczowe aktywa trwałe	87 722	89 411	-1,9
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	51 702	49 683	4,1
- bieżące	52	3 757	-98,6
- odroczone	51 650	45 926	12,5
Inne aktywa	153 508	191 667	-19,9
Aktywa razem	21 146 877	20 921 772	1,1

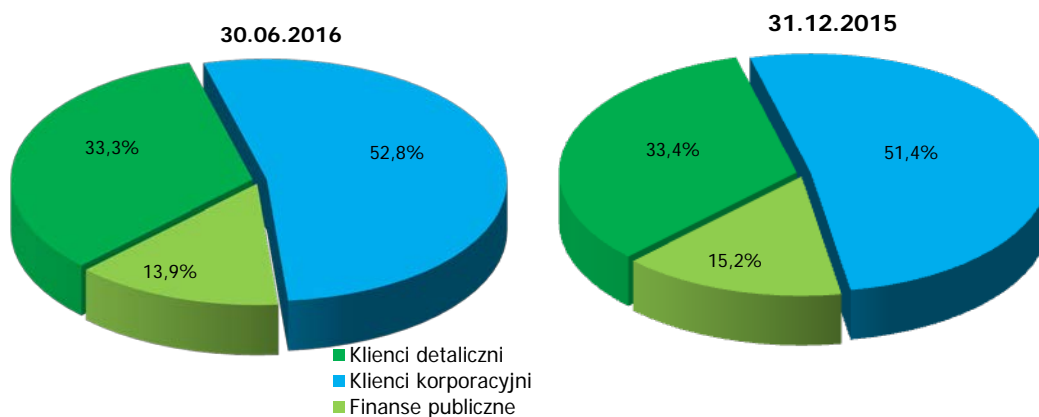
2.1.2. Kredyty i pożyczki

Wartość bilansowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy według stanu na koniec I półrocza 2016 r. wynosiła 14 287,7 mln zł i zmniejszyła się o 0,4% w porównaniu do końca 2015 r.

Wyszczególnienie	30.06.2016	31.12.2015	Zmiana %
	tys. zł		
Kredyty udzielone klientom detalicznym	4 755 043	4 788 405	-0,7
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	7 546 040	7 377 494	2,3
Kredyty udzielone finansom publicznym	1 986 590	2 177 649	-8,8
Kredyty i pożyczki	14 287 673	14 343 548	-0,4
Pozostałe należności	11	10	10,0
KREDYTY I POŻYCZKI NETTO UDZIELONE KLIENTOM	14 287 684	14 343 558	-0,4

W I półroczu 2016 r. wzrost miał miejsce w pozycji kredyty udzielone klientom korporacyjnym o 168,5 mln zł, tj. 2,3%, przy jednoczesnym spadku o 191,1 mln zł tj. o 8,8% kredytów udzielonych finansom publicznym oraz klientom detalicznym o 33,4 mln zł, tj. o 0,7%. Zmiana w tych pozycjach miała związek z polityką udzielania kredytów o wyższych marżach.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom – struktura segmentowa

Udział kredytów udzielonych klientom korporacyjnym w kredytach ogółem wynosi 52,8%. Natomiast kredyty udzielone klientom segmentu detalicznego mają 33,3% udziału w kredytach ogółem. Główną pozycję stanowią kredyty mieszkaniowe, których wartość bilansowa wyniosła 3 792,5 mln zł na koniec I półrocza 2016 r. wobec 3 821,0 mln zł na koniec 2015 r.

Wyszczególnienie	30.06.2016		31.12.2015	
	tys. zł		Zmiana %	
Kredyty mieszkaniowe w PLN	1 569 668		1 589 579	-1,3
Kredyty mieszkaniowe w CHF	1 325 125		1 337 470	-0,9
Kredyty mieszkaniowe w EUR	836 120		831 468	0,6
Kredyty mieszkaniowe w USD	61 561		62 505	-1,5
KREDYTY MIESZKANIOWE OGÓŁEM	3 792 475		3 821 022	-0,7

Kredyty w walutach obcych mają 58,6% udział w kredytach mieszkaniowych ogółem (58,4% na koniec 2015 r.). Udział kredytów mieszkaniowych w CHF w całym portfelu kredytowym Grupy BOŚ S.A. (netto) wyniósł 9,3% i nie zmienił się w relacji do stanu na koniec 2015 r.

2.1.3. Jakość portfela kredytowego

Wyszczególnienie	30.06.2016		31.12.2015	
	tys. zł	%	tys. zł	%
Kredyty i pożyczki bez przesłanki utraty wartości, w tym:	13 384 771	90,9	13 433 872	91,2
Kredyty i pożyczki, które nie są zaległe	13 226 308	89,8	13 241 534	89,9
Kredyty i pożyczki, które są zaległe	158 463	1,1	192 338	1,3
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości, ale nie wykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne	262 324	1,8	249 083	1,7
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości	1 074 560	7,3	1 042 801	7,1
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	14 721 655	100,0	14 725 756	100,0
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom	-433 981	-2,9	-382 207	-2,6
Pozostałe należności	11	0,0	10	0,0
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:	14 287 685	97,1	14 343 559	97,4
- klienci	14 287 684	97,1	14 343 558	97,4
- banki	1	0,0	1	0,0

Na koniec I półrocza br. stan odpisów aktualizujących wyniósł 434,0 mln zł i zwiększył się o 13,5%, tj. o 51,8 mln zł w stosunku do stanu na koniec 2015 r. Relacja odpisów aktualizujących do kredytów i pożyczek udzielonych klientom i bankom brutto na dzień 30 czerwca 2016 r. wyniosła 2,9% i zmieniła się o 0,3 p.p. wobec stanu na koniec 2015 r.

Udział kredytów i pożyczek brutto z utratą wartości w całym portfelu wyniósł 7,3% na dzień 30 czerwca 2016 r. wobec 7,1% na koniec 2015 r.

2.2. Kapitał własny i zobowiązania razem Grupy

W I półroczu 2016 r. miały miejsce zmiany w strukturze kapitału własnego i zobowiązań. Udział zobowiązań wobec klientów w pasywach wzrósł o 6,6 p.p. do 82,9% na dzień 30 czerwca 2016 r. Spadł natomiast udział zobowiązań z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych (o 6,2 p.p.). Udział kapitału własnego Grupy w sumie bilansowej na koniec czerwca 2016 r. stanowił 6,8%. Kwota kapitału nie uwzględnia podwyższenia kapitału zarejestrowanego 12 lipca 2016 r., tj. po dniu bilansowym.

Wyszczególnienie	30.06.2016	31.12.2015	Zmiana %
	tys. zł		
Zobowiązania wobec Banku Centralnego oraz innych banków	158 014	216 409	-27,0
Pochodne instrumenty finansowe	190 631	152 291	25,2
Pochodne instrumenty zabezpieczające	51 496	37 621	36,9
Zobowiązania wobec klientów	17 527 312	15 968 163	9,8
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	1 041 147	2 318 189	-55,1
Zobowiązania podporządkowane	600 769	599 961	0,1
Rezerwy	9 140	19 261	-52,5
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	-	397	x
- bieżące	-	6	x
- odroczone	-	391	x
Pozostałe zobowiązania	125 023	140 924	-11,3
Kapitał własny razem	1 443 345	1 468 556	-1,7
Kapitał własny i zobowiązania razem	21 146 877	20 921 772	1,1

2.3. Źródła finansowania działalności Grupy

2.3.1. Zobowiązania wobec klientów

Główne źródło finansowania działalności Grupy, stanowią zobowiązania wobec klientów, w tym:

- środki depozytowe pozyskiwane przez sieć placówek Banku,
- kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych,
- środki pozyskane od obcych donatorów na działalność kredytową w formie bezpośrednich linii, dopłat do oprocentowania lub dopłat do kapitału (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, JESSICA - Fundusz Rozwoju Obszarów Miejskich).

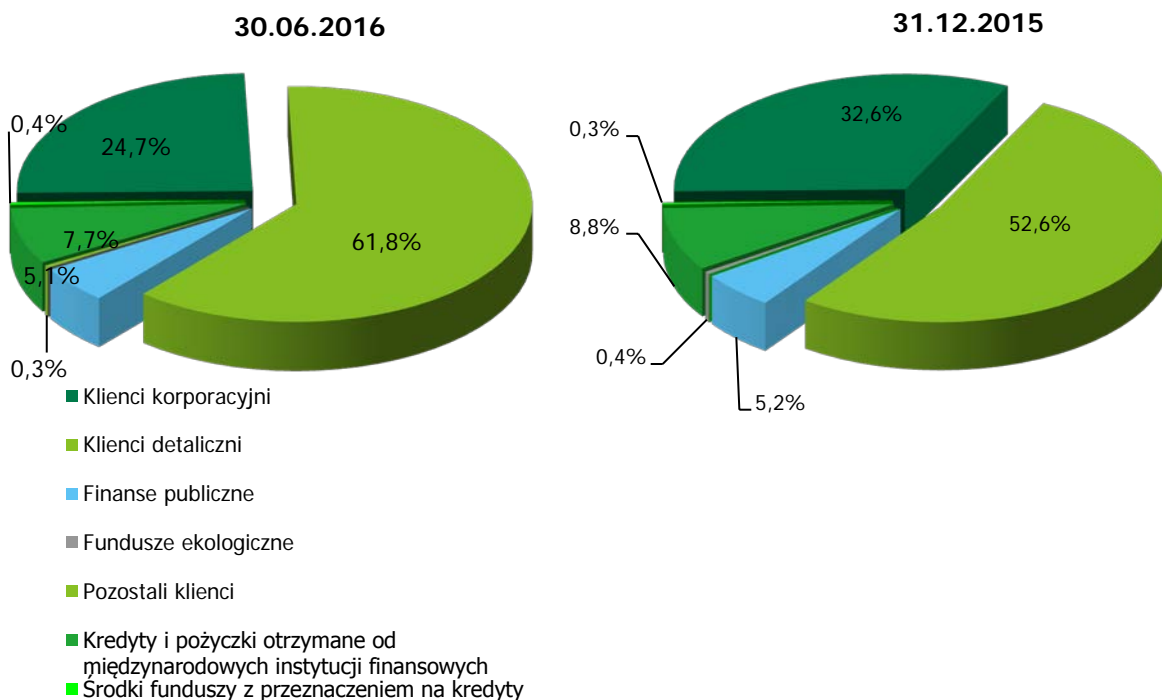
Zobowiązania Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. wobec klientów według stanu na 30 czerwca 2016 r. wyniosły 17 527,3 mln zł i były wyższe o 9,8% w porównaniu do stanu na koniec 2015 r.

Wyszczególnienie	30.06.2016	31.12.2015	Zmiana (%)
	tys. zł		
Klienci korporacyjni	4 328 902	5 209 149	-16,9
Klienci detaliczni	10 829 132	8 396 643	29,0
Finanse publiczne	889 365	838 005	6,1
Fundusze ekologiczne	1 965	1 067	84,2
Pozostali klienci	60 267	66 685	-9,6
Kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych	1 354 657	1 410 914	-4,0
Środki funduszy z przeznaczeniem na kredyty	63 024	45 700	37,9
ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW RAZEM	17 527 312	15 968 163	9,8

Na koniec I kwartału br. wolumen depozytów detalicznych wynosił 10 829,1 mln zł i zwiększył się o 29,0% w stosunku do stanu na koniec 2015 r.

Na dzień 31 czerwca 2016 r. zobowiązania wobec klientów korporacyjnych wyniosły 4 328,9 mln zł. W stosunku do stanu na 31 grudnia 2015 r. zmniejszyły się o 16,9%. Wzrost zobowiązań w segmencie finansów publicznych o 6,1% wynikał z pozyskania przez Bank depozytów podmiotów nie objętych nowelizacją Ustawy o konsolidacji finansów publicznych.

Zobowiązania wobec klientów – struktura segmentowa

Istotnym źródłem finansowania działalności pozostają zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych. Na koniec I półrocza 2016 r. wyniosły 1 041,1 mln zł wobec 2 318,2 mln zł na koniec 2015 r., co oznacza spadek o 55,1%.

2.3.2. Informacje o zaciągniętych kredytach i umowach pożyczek

Informacja o zaciągniętych pożyczkach:

Pożyczkodawca	Kwota pożyczki	Kwota do wykorzystania	Waluta	Data zawarcia umowy	Data spłaty kapitału
Council of Europe Development Bank, Paryż	50 000	-	EUR	2-7-2003	18-12-2018
Kreditanstalt für Wiederaufbau, Frankfurt	10 000	-	EUR	20-3-2007	I transza 15-09-2017 II transza 15-09-2018
European Investment Bank, Luksemburg	50 000	-	EUR*	12-11-2007	15-6-2020
Council of Europe Development Bank, Paryż	50 000	-	EUR*	17-3-2008	I transza 25-04-2023; II i III transza 25-10-2023
European Investment Bank, Luksemburg	75 000	-	EUR	3-12-2009	I, II i III transza 15-06-2021
Kreditanstalt für Wiederaufbau, Frankfurt	15 000	-	EUR	16-12-2009	15-03-2017
Council of Europe Development Bank, Paryż	50 000	-	EUR	8-03-2010	I transza 22-04-2025 II transza 9-07-2021 III transza 15-12-2021
European Investment Bank, Luksemburg	75 000	-	EUR	8-02-2012	I transza 15-06-2020 II transza 15-03-2021 III transza 15-12-2021
Council of Europe Development Bank, Paryż	75 000	-	EUR	26-03-2012	I transza 26-07-2021 II transza 21-10-2022 III transza 1-12-2023
European Investment Bank, Luksemburg	75 000	-	EUR	05-03-2015	I transza 15-06-2023 II transza 15-12-2023
RAZEM EUR	525 000				

* wykorzystanie w PLN lub EUR

W I półroczu 2016 r. Bank nie zaciągnął pożyczek.

2.3.3. Informacje o zaciągniętych kredytach, umowach pożyczek, poręczeń i gwarancji, nie dotyczących działalności operacyjnej Banku

W I półroczu 2016 r. Bank nie zaciągał kredytów, pożyczek, poręczeń i gwarancji, nie dotyczących działalności operacyjnej Banku.

2.4. Aktywa i zobowiązania warunkowe Grupy

Zobowiązania warunkowe Grupy ogółem na dzień 30 czerwca 2016 r. wyniosły 2 124,5 mln zł, w tym zobowiązania finansowe Grupy wyniosły 1 765,3 mln zł.

Stan czynnych gwarancji i poręczeń ogółem wyniósł 240,6 mln zł, z czego:

- 240,3 mln zł dotyczyło stanu czynnych gwarancji wystawionych przez Bank Rezydentom (tj. 99,98% ogółu czynnych gwarancji i poręczeń),
- większość (ilościowo) udzielonych w 2016 roku gwarancji dotyczy dobrego wykonania umowy oraz krajowej zapłaty.

Zleceńdawcami gwarancji były, wg stanu ich zobowiązań na 30 czerwca 2016 r.:

- w 98,8% jednostki niefinansowe,
- w 1,2% sektor instytucji rządowych i samorządowych.

Wyszczególnienie	30.06.2016 tys. zł	31.12.2015	Zmiana %
Zobowiązania warunkowe:	2 124 522	2 839 384	-25,2
Finansowe, w tym:	1 765 277	2 569 605	-31,3
otwarte linie kredytowe w tym:	1 735 183	2 124 410	-18,3
- odwołalne	1 422 498	1 794 721	-20,7
- nieodwołalne	312 685	329 689	-5,2
otwarte akredytywy importowe	7 827	159 779	-95,1
promesy udzielenia kredytu w tym:	22 267	285 416	-92,2
- nieodwołalne	22 267	285 416	-92,2
Gwarancyjne, w tym:	240 569	256 744	-6,3
poręczenia i gwarancje spłaty kredytu	24 831	34 617	-28,3
gwarancje właściwego wykonania kontraktu	215 738	222 127	-2,9
Gwarantowanie emisji	13 035	13 035	0,0
Papiery wartościowe do otrzymania	105 641	-	x
Aktywa warunkowe:	1 322 156	991 558	x
Gwarancyjne	1 313 529	983 409	x
Inne	8 627	8 149	5,9
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem	3 446 678	3 830 942	-10,0

W I półroczu 2016 r. Bank udzielił 295 gwarancji i poręczeń na ogólną kwotę 155,3 mln zł (analogiczne dane za I połowę 2015 rok to 169 udzielonych gwarancji i poręczeń na kwotę 95,0 mln zł). Gwarancje i poręczenia udzielone w I półroczu 2016 r. zostały udzielone z terminami ważności (ilościowo):

- 80,7% od 1 m-ca do 3 lat,
- 12,5% to gwarancje z terminem ważności od 3 lat do 5,
- 6,8% to gwarancje z terminem ważności powyżej 5 lat.

2.5. Informacje o udzielonych pożyczkach, poręczeniach i gwarancjach podmiotom zależnym

Według stanu na 30 czerwca 2016 r. Bank posiadał gwarancje i poręczenia, udzielone jednostkom zależnym na zlecenie Domu Maklerskiego BOŚ S.A. w wysokości 0,5 mln zł oraz na zlecenie BOŚ Invest Management Sp. z o.o. w wysokości 3,5 mln zł.

3. RÓŻNICA POMIĘDZY PROGNOZAMI A ZREALIZOWANYMI WYNIKAMI

BOŚ S.A. nie publikował prognoz wyników finansowych.

4. STRATEGIA ROZWOJU GRUPY

4.1. Kierunki rozwoju Banku

W kwietniu 2016 r. Rada Nadzorcza Banku zatwierdziła Ramową Strategię Rozwoju BOŚ S.A. na lata 2016-2020. Zgodnie z dokumentem strategicznym nadrzędne cele strategiczne Banku stanowią:

- rentowność Banku powyżej średniej rynkowej,
- Bank jako sprawny kanał transmisji środków przeznaczonych na inwestycje w ochronę środowiska i zrównoważony rozwój w Polsce.

Ponadto kluczowymi, mierzalnymi celami w horyzoncie realizacji Strategii do 2020 r. są:

- 1) optymalizacja struktury bilansu polegająca na:
 - wzroście udziału środków bieżących,
 - wzroście udziału depozytów podmiotów niefinansowych,
 - optymalizacji w pasywach udziału kosztownych obligacji własnych w celu obniżenia kosztów źródeł finansowania działalności Banku,
 - wzroście udziału kredytów.
- 2) zapewnienie warunków bezpiecznego i zrównoważonego rozwoju.

Ramowa Strategia Rozwoju będzie realizowana w oparciu o następujące cztery filary przewag konkurencyjnych: najlepsze i unikalne na rynku kompetencje ekologiczne, unikalna na rynku synergia ze współpracy z akcjonariuszami, najszybszy na rynku proces kredytowy oraz ekologia czasu, rozumiana jako sprawna i profesjonalna obsługa i procesy oszczędzające czas.

Bank ze względu na strukturę akcjonariatu, w skład której wchodzi Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Lasy Państwowe, Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska, posiada unikalną wśród instytucji finansowych możliwość rozwinięcia współpracy i wykorzystania efektu synergii z jednoczesnym wzmocnieniem pozycji bankowego lidera w finansowaniu projektów proekologicznych. Łącząc kompetencje i relacje z akcjonariuszami oraz innymi podmiotami działającymi w obszarze ochrony środowiska, BOŚ zapewnia oferowanie unikalnych produktów finansowych dedykowanych szeroko rozumianej ekologii. W horyzoncie Strategii Bank będzie koncentrował się na optymalnym wykorzystaniu potencjału rynku finansowania przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska.

Ramowa Strategia Rozwoju Banku Ochrony Środowiska S.A. na lata 2016-2020 wyodrębnia cztery kierunki strategiczne związane z obszarem detalicznym, korporacyjnym, wsparcia biznesu i kultury organizacyjnej:

- 1) budowa efektywnej i nowoczesnej bankowości detalicznej,
- 2) wzrost rentowności i efektywności bankowości korporacyjnej,
- 3) aktywne, efektywne wsparcie Klientów zewnętrznych i wewnętrznych adekwatnie do potrzeb,
- 4) budowanie kultury wysokich wyników i jakości, opartej o wartości Banku.

W zakresie kierunku strategicznego *Budowa efektywnej i nowoczesnej bankowości detalicznej* Bank stawia sobie za cel bycie elementem grupy finansowej charakteryzującej się spójnym wizerunkiem

zewnątrznym i wewnętrznym, jak również profesjonalizm i odpowiedzialność za świat finansów Klientów, z którymi utrzymuje trwałe relacje dzięki pracownikom właściwie odczytującym i skutecznie zaspokajającym potrzeby. BOŚ S.A. zamierza być bankiem aktywnym w społecznościach lokalnych i ogólnokrajowych, prowadzącym działalność misyjną w szczególności w zakresie promocji wiedzy o ekologii i ochronie środowiska. Zgodnie z założeniami Strategii rozwijana będzie kompleksowa oferta bankowości detalicznej, z pełnym wyborem podstawowych produktów finansowych. Szczególny akcent został położony na produkty typu consumer finance oraz produkty oszczędnościowo – inwestycyjne. Oferta będzie udostępniana Klientom za pośrednictwem nowoczesnych systemów teleinformatycznych, bankowości mobilnej, sieci oddziałów i doradców zewnętrznych i kierowana przede wszystkim dla Klienta zamożnego, wymagającego, aktywnego oraz zainteresowanego ekologią.

W zakresie kierunku strategicznego *Wzrost rentowności i efektywności bankowości korporacyjnej* Bank chce być postrzegany jako element grupy finansowej całościowo zaspokajającej potrzeby finansowe klientów, sprawny procesowo, przewidywalny, elastycznie dostosowujący się do indywidualnych potrzeb Klienta. Bank będzie koncentrował się przede wszystkim na ofercie dla małych i średnich firm wymagających wsparcia w zakresie finansowania i realizacji inwestycji oraz operacyjnej działalności biznesowej, stawiających na innowacje, w szczególności w zakresie ekologii, ochrony środowiska, „CleanTech”, efektywności energetycznej. Nowymi kierunkami będzie oferta produktowa skierowana do firm z sektora leśnego oraz rolnego, z wykorzystaniem synergii ze współpracy w ramach Grupy Kapitałowej Banku oraz z Akcjonariuszami. BOŚ S.A. będzie rozwijał kompleksową obsługę w postaci „szytego na miarę” finansowania, bazująca na wiedzy eksperckiej i szybkim procesie kredytowym.

Kierunek strategiczny *Aktywne, efektywne wsparcie Klientów zewnętrznych i wewnętrznych adekwatnie do potrzeb* skupia działania ukierunkowane m.in. na efektywny obieg informacji, usprawnione procesy pod kątem automatyzacji, spójności i ciągłości, wysoki poziom efektywności kosztowej, jak również utrzymanie wysokiej dostępności systemów powyżej standardów rynkowych.

Czwarty kierunek strategiczny *Budowanie kultury wysokich wyników i jakości, opartej o wartości Banku* związany jest z rozwojem kapitału ludzkiego i organizacyjnego, świadczeniem wysokiej jakości obsługi oraz systemowym doskonaleniem procesów. Ponadto prowadzone są działania ukierunkowane na budowę wizerunku Banku jako nowoczesnej i przyjaznej instytucji finansowej, a także wiarygodnej marki pracodawcy oferującego jedno z najlepszych miejsc pracy w sektorze dla pracowników reprezentujących spójne z Bankiem wartości.

4.2. Kierunki rozwoju Grupy

Grupa BOŚ S.A. koncentruje się na łączeniu rozwoju usług tradycyjnej bankowości z oferowaniem Klientom, przez podmioty Grupy Kapitałowej, produktów ekologicznych.

Polityka BOŚ S.A. w zakresie inwestycji kapitałowych zakłada możliwość zaangażowania Banku w podmioty o profilu umożliwiającym poszerzenie zakresu oferowanych usług i produktów dla klientów Banku. Bank koncentruje się na inwestycjach kapitałowych w podmioty zależne od Banku, wzmacniając swoją pozycję na rynku finansowym, szczególnie w segmencie inwestycji proekologicznych.

W horyzoncie realizacji Strategii działania w ramach spółek Grupy Kapitałowej będą skoncentrowane na rozszerzeniu oferty Banku poprzez Dom Maklerski BOŚ S.A. Uzupełnienie linii biznesowych Banku stanowią będą BOŚ EKOSYSTEM SP. Z O.O. oraz BOŚ INVEST MANAGEMENT SP. Z O.O., zaś projekty inwestycyjne realizowane będą przez BOŚ CAPITAL SP. Z O.O. oraz BOŚ EKO PROFIT S.A.

Motyw „ochrony środowiska” stanowi trwały element strategii całej Grupy BOŚ S.A. Bieżąca aktywność w tym obszarze polega na ciągłym doskonaleniu w zakresie pozyskiwania funduszy z programów Unii Europejskiej, na współpracy z funduszami ochrony środowiska oraz wzmocnieniu samodzielnych działań biznesowych zgodnych z proekologiczną misją dzięki czemu Grupa może oferować kompleksowe rozwiązania w obszarze produktów ekologicznych. Wyróżnikiem tych rozwiązań jest stawianie na pełne zaspokojenie potrzeb Klienta, przy czym finansowanie oferowane przez Bank jest tylko jednym z elementów budujących kompletną ofertę Grupy BOŚ S.A.

Grupa BOŚ S.A. przewiduje rozwój rynku prosumentów w obszarze odnawialnych źródeł energii, na którym chce odgrywać istotną rolę oraz dąży do kreowania rynku poprzez budowę świadomości ekologicznej klientów.

Bank koncentruje się na inwestycjach kapitałowych w podmioty zależne od Banku, wzmacniając ich bazę kapitałową oraz swoją pozycję na rynku finansowym.

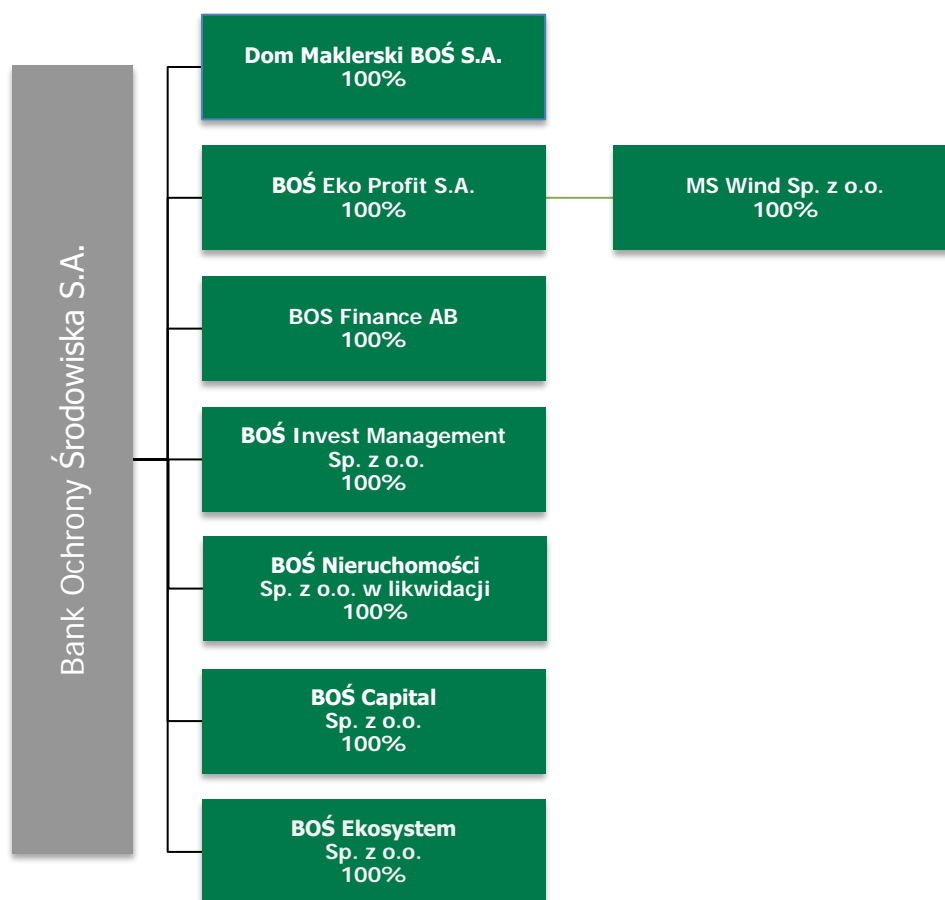
Grupa utrzymuje politykę inwestycyjną w zakresie zbycia akcji spółek, które zostały nabyte w ramach aportu wniesionego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w zamian za akcje serii „O” wyemitowane przez BOŚ S.A.

5. ORGANIZACJA GRUPY KAPITAŁOWEJ

Na dzień 30 czerwca 2016 r. Bank Ochrony Środowiska S.A. pełnił rolę dominującą wobec Domu Maklerskiego BOŚ S.A., BOŚ Eko Profit S.A., BOS Finance AB, BOŚ Invest Management sp. z o.o., BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. w likwidacji, BOŚ Capital sp. z o.o. (dawniej: BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. Spółka Komandytowo Akcyjna) oraz BOŚ Ekosystem sp. z o.o., a także MS Wind sp. z o.o.

Jednostką dominującą wobec BOŚ S.A. jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Grupę Kapitałową Banku Ochrony Środowiska S.A. na dzień 30 czerwca 2016 r. tworzył Bank Ochrony Środowiska S.A., pełniący rolę dominującą nad jednostkami bezpośrednio zależnymi: Domem Maklerskim BOŚ S.A., BOŚ Eko Profit S.A., BOS Finance AB, BOŚ Invest Management sp. z o.o., BOŚ Ekosystem sp. z o.o., BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. w likwidacji, BOŚ Capital sp. z o.o. (dawniej: BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. Spółka Komandytowo Akcyjna) oraz jednostką zależną w sposób pośredni (podmiot zależny od BOŚ Eko Profit S.A.) MS Wind sp. z o.o.

Rodzaj prowadzonej działalności przez Spółki zależne BOŚ S.A.:

Dom Maklerski BOŚ S.A. - działalność na rynku kapitałowym;

- BOŚ Eko Profit S.A. - inwestycje kapitałowe w projekty proekologiczne oraz działalność finansowa i doradcza uzupełniająca ofertę usługową Banku;

- BOŚ Finance AB - usługi finansowe - emisja euroobligacji;
- BOŚ Invest Management sp. z o.o. - działalność finansowa, w tym finansowanie podmiotów Grupy Kapitałowej BOŚ oraz realizacja ich potrzeb w zakresie najmu powierzchni biurowej i usługowej, działalność leasingowa dla JST;
- BOŚ Ekosystem sp. z o.o. - działalność leasingowa dla klienta korporacyjnego, dostarczanie kompleksowych rozwiązań dla gospodarstw domowych w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz działalność w zakresie pośrednictwa finansowego w obszarze finansowania projektów proekologicznych,
- BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. w likwidacji - nie prowadzi działalności;
- BOŚ Capital sp. z o.o. (dawniej: BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. Spółka Komandytowo Akcyjna) - działalność w zakresie najmu i zarządzania nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi;
- MS Wind sp. z o.o. - prowadzenie farmy wiatrowej.

Informacja o nabyciu / zbyciu akcji i udziałów w spółkach kapitałowych

W I półroczu 2016 r. Bank Ochrony Środowiska S.A.:

- nie dokonywał zakupu ani sprzedaży akcji i udziałów w spółkach kapitałowych,
- podjął decyzję o likwidacji spółki BOŚ Nieruchomości spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
- dla zachowania wymogów regulacyjnych prawa szwedzkiego dokonał wpłaty na kapitał zapasowy spółki BOS Finance AB tytułem bezwarunkowego wkładu akcjonariusza (ang. unconditional shareholders contribution). Udział Banku w kapitale zakładowym jak również udział w głosach na zgromadzeniu współników tej spółki na dzień 30 czerwca 2016 r. nie zmienił się i wynosił 100%.

6. Udział BOŚ S.A. w sektorze

Na koniec I półrocza 2016 r. BOŚ S.A. zmniejszył, w stosunku do końca 2015 r., swój udział w kredytach i pożyczkach, w zobowiązaniach i w sumie bilansowej sektora. Udział BOŚ S.A. w sektorze banków komercyjnych na koniec czerwca 2016 r. (opracowano na podstawie danych KNF dotyczących sektora bankowego z oddziałami zagranicznymi) wynosił:

- 1,27% w zakresie sumy bilansowej, wobec 1,30% na koniec 2015 r.,
- 1,32% w zakresie zobowiązań ogółem, wobec 1,36% na koniec 2015 r.,
- 1,26% w zakresie kredytów i pożyczek, wobec 1,30% na koniec 2015 r.

Grupa BOŚ S.A. prowadzi działalność maklerską poprzez Spółkę zależną - Dom Maklerski BOŚ S.A. (DM BOŚ S.A.). Średni udział DM BOŚ S.A. w I półroczu 2016 r. w obrotach w transakcjach sesyjnych rynku regulowanego Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie w najistotniejszych obszarach działalności wyniósł:

- 4,3% na rynku akcji, wobec 3,6% w I półroczu 2015 r.,
- 23,0% na rynku kontraktów terminowych, wobec 24,4% w I półroczu 2015 r.

7. PODSTAWOWE PRODUKTY, USŁUGI I SFERY DZIAŁALNOŚCI GRUPY

7.1. Produkty bankowe

Bank posiada w swojej ofercie produkty (depozytowe, kredytowe, rozliczeniowe) oferowane wszystkim grupom klientów, jak również produkty skierowane bezpośrednio do wybranych grup klientów BOŚ S.A. Bank wyodrębnia następujące pionery biznesowe: Pion Korporacji i Finansów Publicznych oraz Pion Detaliczny. W ramach Pionu Korporacji i Finansów Publicznych Bank dodatkowo wyodrębnia podstawowe segmenty: klientów korporacyjnych, segmentu finansów publicznych i klientów funduszy ekologicznych. W ramach Pionu Detalicznego Bank wyodrębnia osoby fizyczne oraz segment mikroprzedsiębiorstw, segment wspólnot mieszkaniowych i segment organizacji pozarządowych i innych instytucji niekomercyjnych (NGO). Warunki i zasady współpracy z poszczególnymi grupami klientów są dostosowywane przez Bank do zmieniających się warunków rynkowych oraz potrzeb adresatów oferty

Banku, przy jednoczesnym uwzględnieniu celu w postaci ustawicznego podnoszenia efektywności obsługi klientów.

7.2. Liczba obsługiwanych klientów, rachunków, kart płatniczych i placówek

Na koniec I półrocza 2016 r. działalność operacyjną prowadziło łącznie 90 Oddziałów. Obsługa klientów korporacyjnych była prowadzona w 11 Centrach Korporacyjnych.

W Domu Maklerskim BOŚ S.A. funkcjonowało 13 placówek według stanu na 30 czerwca 2016 r. DM BOŚ S.A. świadczy także usługi za pośrednictwem platformy internetowej (www.bossa.pl).

Wyszczególnienie	30.06.2016	31.03.2016	31.12.2015	Zmiana %	
				30.06.2016 vs. 31.03.2016	30.06.2016 vs. 31.12.2015
	tys.				
BANK OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.					
Liczba klientów	259,5	256,8	251,4	1,1	3,2
Liczba klientów detalicznych	253,7	251,0	245,6	1,1	3,3
Liczba klientów pionu korporacji i finansów publicznych	5,8	5,8	5,8	0,0	0,0
Liczba klientów korzystających z kanałów elektronicznych	127,8	126,5	124,0	1,0	3,1
Liczba rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych*	264,3	260,5	254,7	1,5	3,8
Karty płatnicze i kredytowe razem	101,8	101,7	100,8	0,1	1,0
Liczba placówek (w szt.)	90	92	93	-2,2	-3,2
DOM MAKLESKI BOŚ S.A.					
Liczba rachunków inwestycyjnych	86,4	85,0	83,8	1,6	3,1
w tym liczba rachunków internetowych	79,3	77,9	76,6	1,8	3,5
Liczba placówek (w szt.)	13	13	13	0,0	0,0

7.3. Oferta proekologiczna

BOŚ S.A. rozwijał działalność na rynku finansowania projektów proekologicznych powiększając, zgodnie ze Strategią, udział w portfelu kredytowym kredytów udzielonych na działania służące ochronie środowiska oraz wspierające zrównoważony rozwój. Saldo kredytów proekologicznych na dzień 30 czerwca 2016 r. wynosiło 4,9 mld zł (wg wartości kapitału), co stanowiło 33,5% salda kredytów ogółem w Banku. Kwota umów zawartych w ciągu pierwszej połowy 2016 r. na finansowanie działań proekologicznych wyniosła 314,5 mln zł. W zdecydowanej większości (93% kwoty) nowe kredyty proekologiczne skierowane były do klientów korporacyjnych. Kredyty te przeznaczone były głównie na inwestycje w obszarze ochrony atmosfery, w tym na realizację przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego budownictwa i efektywności energetycznej.

Struktura segmentowa kredytów proekologicznych (wg wartości kapitału)

Wyszczególnienie	30.06.2016	31.12.2015	Zmiana %
	tys. zł		
Kredyty proekologiczne udzielone klientom detalicznym	161 087	155 510	3,6
Kredyty proekologiczne udzielone klientom korporacyjnym	4 109 820	3 964 678	3,7
Kredyty proekologiczne udzielone finansom publicznym	672 286	752 761	-10,7
KREDYTY PROEKOLOGICZNE	4 943 192	4 872 949	1,4

Aktualne zadłużenie w projektach dotyczących wykorzystania odnawialnych źródeł energii wynosi 2,5 mld zł (w tym elektrownie wiatrowe 2,3 mld zł).

Zobowiązania wobec funduszy ekologicznych

Wyszczególnienie	30.06.2016	31.12.2015	Zmiana %
	tys. zł		
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	1 965	1 067	84,2
FUNDUSZE EKOLOGICZNE	1 965	1 067	84,2

Stan depozytów funduszy ekologicznych na koniec I półrocza 2016 r. wyniósł 2,0 mln zł wobec 1,1 mln zł na koniec 2015 r. Były to środki na technicznych rachunkach rozliczeniowych.

7.4. Segment klientów korporacyjnych

Sektor małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) pozostaje dla BOŚ S.A. jednym z najważniejszych segmentów rynku. Konstruując szeroką ofertę produktów rozliczeniowych, depozytowych i kredytowych Bank posiada bazę, w oparciu o którą dla każdego klienta może być budowana indywidualna oferta dostosowana do konkretnych potrzeb.

W zakresie oferty rozliczeniowej Bank posiada standardowe rachunki bieżące, pełniące funkcje rozliczeniowe i służące do gromadzenia środków pieniężnych oraz przeprowadzania rozliczeń krajowych i zagranicznych. Rachunki mogą być prowadzone w walutach: PLN, USD, EUR, GBP, CHF, SEK, HUF, RUB oraz CZK.

W zakresie produktów rozliczeniowych i bankowości elektronicznej w I półroczu 2016 r.:

- rozwijano funkcjonalności systemu bankowości elektronicznej poprzez wdrażanie kolejnych wniosków elektronicznych, upraszczających obsługę składanych przez klientów dyspozycji. Aktualnie funkcjonują 24 wnioski elektroniczne a ich liczba jest sukcesywnie zwiększana;
- wdrożono Centrum Wsparcia – zespół specjalistów, którzy zapewniają kompleksową pomoc dla Klientów Korporacyjnych w zakresie bankowości elektronicznej BOŚBank24 iBOSS. Dla Klientów została otwarta dedykowana linia telefoniczna obsługiwana przez Centrum Wsparcia. Klienci otrzymują pomoc w zakresie bankowości elektronicznej, odblokowania narzędzi autoryzacji, składania dyspozycji z zakresu bankowości elektronicznej oraz pomocy w pierwszym logowaniu;
- wdrożono indywidualne rozwiązanie produktowe w zakresie „Zbiorczego polecenia przelewu”. Usługa polega na realizacji przelewów na podstawie wykazu płatności przekazywanego do Banku w formie pliku tekstowego za pomocą bankowości elektronicznej BOŚBank24 iBOSS;
- zoptymalizowano proces obsługi Mieszkaniowych Rachunków Powierniczych ograniczając dokumentację wymaganą od Klienta i upraszczając proces wypłat.

W zakresie produktów kredytowych w I półroczu 2016 r.:

- zmodyfikowano uproszczony proces kredytowania do 1 mln zł: dodano możliwość finansowania Klientów o przychodach pow. 30 mln PLN, zwiększono elastyczność produktu poprzez modyfikację zasad wyznaczania kwoty dostępnej dla Klientów, poszerzono gamę inwestycji finansowanych pakietem o inwestycje proekologiczne,
- wdrożono nowy wystandaryzowany i zelektronizowany proces wystawiania i przekazywania do Klientów pism i zaświadczeń: wdrożono dedykowane wzory pism i zaświadczeń oraz umożliwiono przekazywanie wniosku do Banku przez Klienta oraz pism i zaświadczeń do Klienta przez Bank za pomocą Bankowości Elektronicznej.

Kontynuowano sprzedaż kredytów finansujących działalność bieżącą oraz inwestycyjną, w tym proekologiczną, dopasowując każdorazowo warunki transakcji kredytowych do potrzeb klienta.

Kredyty udzielone klientom korporacyjnym

Wartość kredytów udzielonych klientom korporacyjnym wyniosła 7 546,0 mln zł na koniec I półrocza 2016 r. wobec 7 377,5 mln zł na dzień 31 grudnia 2015 r., tj. zwiększyła się o 2,3%.

Faktoring

Do obsługi faktoringu w Banku Ochrony Środowiska S.A. przeznaczony jest internetowy system BOŚ Faktor, który gwarantuje klientom pełną kontrolę nad wierzytelnościami oraz umożliwia 24-godzinny kontakt z Bankiem przez 7 dni w tygodniu. System służy do automatycznej obsługi transakcji faktoringowych

W I półroczu 2016 r. obroty wypracowane z tytułu transakcji faktoringowych osiągnęły wartość 1,1 mld zł. Udział w rynku usług faktoringowych wyniósł ok. 2 %.

W I półroczu 2016 r. faktoring w BOŚ S.A. obsługiwał:

- 100 umów faktoringowych,
- 5 765 kontrahentów,
- nabył 35 076 faktur.

Zobowiązania wobec klientów korporacyjnych

Wyszczególnienie	30.06.2016 tys. zł	31.12.2015	Zmiana %
rachunki bieżące/rozliczeniowe	2 191 179	1 934 741	13,3
lokaty terminowe	2 137 723	3 274 408	-34,7
KLIENCI KORPORACYJNI	4 328 902	5 209 149	-16,9

Stan depozytów klientów korporacyjnych w Grupie wyniósł 4 328,9 mln zł na koniec I półrocza 2016 r. wobec 5 209,1 mln zł na koniec 2015 r. Zmniejszyły się środki na lokatach terminowych o 34,7%, przy wzroście środków na rachunkach bieżących o 13,3%.

7.5. Segment finansów publicznych

W I półroczu 2016 r. Bank kontynuował współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego w Polsce. Dla części z nich prowadził kompleksową obsługę bankową budżetów, umożliwiającą efektywne zarządzanie środkami pieniężnymi. Obsługa jednostek samorządu terytorialnego jest prowadzona w trybie Ustawy Prawo zamówień publicznych, poprzez wykorzystanie produktów i usług bankowych oraz innych instrumentów udostępnianych przez Bank.

Dla klientów segmentu finansów publicznych Bank oferuje wszystkie standardowe produkty depozytowe i kredytowe pozostające w ofercie. Szczególny zakres oferty BOŚ S.A. stanowią produkty służące finansowaniu projektów proekologicznych (kredyty preferencyjne i komercyjne), a także kredyty z linii banków zagranicznych przeznaczone na finansowanie przedsięwzięć służących ochronie środowiska i inwestycji infrastrukturalnych, jak również Europejska Oferta, która jest pakietem produktów skierowanych do przedsiębiorców, samorządów i spółek komunalnych.

Jedną z ważnych form współpracy Banku z klientami ww. segmentu jest świadczenie kompleksowej obsługi emisji obligacji komunalnych obejmującej: przygotowanie emisji, prowadzenie ewidencji obligacji oraz obsługę płatności wynikających z emisji.

Kredyty udzielone klientom segmentu finansów publicznych

Wartość kredytów netto udzielonych klientom segmentu finansów publicznych wyniosła 1 986,6 mln zł wobec 2 177,6 mln zł na dzień 31 grudnia 2015 r.

Zobowiązania wobec segmentu finansów publicznych

Wyszczególnienie	30.06.2016 tys. zł	31.12.2015	Zmiana %
rachunki bieżące/rozliczeniowe*	236 379	260 517	-9,3
lokaty terminowe	652 986	577 488	13,1
FINANSE PUBLICZNE	889 365	838 005	6,1

Grupa odnotowała wzrost depozytów finansów publicznych o 6,1% w stosunku do końca 2015 r. Wzrosły lokaty terminowe, przy spadku salda rachunków bieżących.

7.6. Segment klientów detalicznych

Oferta Banku

Obszar rynku detalicznego Banku obejmuje przede wszystkim segment osób fizycznych oraz segment mikroprzedsiębiorstw (podmioty nieprowadzące pełnej rachunkowości), segment wspólnot mieszkaniowych oraz segment organizacji pozarządowych i innych instytucji niekomercyjnych (NGO).

Oferta BOŚ S.A. dla klientów detalicznych, najliczniejszej grupy klientów Banku, jest kompleksowa i obejmuje szeroki wybór produktów proekologicznych służących finansowaniu rozwiązań proekologicznych, a także wszystkie podstawowe produkty i usługi dostępne na polskim rynku bankowym (rachunki bankowe, produkty rozliczeniowe, karty płatnicze, usługi i produkty w zakresie lokowania nadwyżek pieniężnych, usługi bankowości elektronicznej i produkty kredytowe).

W I półroczu 2016 r. w segmencie klientów detalicznych kontynuowano działania w zakresie zmiany oferty depozytowej wynikającą z jednej strony z potrzeby dostosowania się do dynamicznie zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych z drugiej z konieczności realizacji potrzeb biznesowych i płynnościowych oraz poszerzenia oferty inwestycyjnej o usługę przyjmowania zapisów na certyfikaty inwestycyjne 2 funduszy: AGIO Wierzytelności Plus 2 NS FIZ i Agio Nieruchomości Komercyjnych FIZ AN. Celem wprowadzenia Funduszy zamkniętych było zwiększenie uproduktowania oraz wzrost przychodów ze sprzedaży w segmencie klienta detalicznego

Zobowiązania wobec klientów detalicznych

Działania podejmowane przez Bank w I półroczu 2016 r. w zakresie produktów depozytowych dla klientów detalicznych były nastawione na systematyczne budowanie salda depozytów detalicznych i realizację celów płynnościowych Banku, z jednoczesną dbałością o optymalizację kosztowości portfela depozytowego i bieżące dopasowanie do zmieniającego się otoczenia makroekonomicznego. Obszar Rynku Detalicznego został zobowiązany do pozyskania dodatkowych środków w związku z koniecznością zastąpienia wysokokosztowych euroobligacji. Obecnie zakłada się systematyczne ale nieznaczne obniżenie salda depozytów.

Wyszczególnienie	30.06.2016 tys. zł	31.12.2015	Zmiana %
rachunki bieżące/rozliczeniowe*	2 967 158	2 707 552	9,6
lokaty terminowe	7 861 974	5 689 091	38,2
KLIENCI DETALICZNI	10 829 132	8 396 643	29,0

* rachunki bieżące (w tym: ror) i konta oszczędnościowe

Zobowiązania wobec klientów detalicznych wyniosły 10 829,1 mln zł na koniec I półrocza 2016 r. wobec 8 396,6 mln zł na dzień 31 grudnia 2015 r. Wzrost dotyczył głównie lokat terminowych.

Najistotniejszymi produktami depozytowymi dla klientów detalicznych pod względem budowy salda były w 2016 r.:

- rachunki bieżące, w tym konta osobiste z podstawowym EKOkontem bez Kosztów,
- lokaty promocyjne: Ekolokata Korzystna, EKOLokata SUPERprocentująca, EKOLokata Wysoko Procentująca, EKOLokata z Bonusem i EKOLokata Urodzinowa.

Bank w I półroczu 2016r. konsekwentnie realizował poniższe cele polityki depozytowej:

- 1) dywersyfikował ryzyko kumulacji salda depozytów zapadających i ewentualnego odpływu środków w tym samym czasie poprzez utrzymanie w ofercie produktów na 4, 6, 9, 12 i 25 – miesięcy,
- 2) promował uproduktowanych Klientów - w trakcie konstruowania oferty depozytów terminowych wdrażane są rozwiązania pozwalające na oferowanie wyższej ceny dla Klientów korzystających z oferty Banku poza depozytami terminowymi (z naciskiem na aktywne rachunki, wspomagające stworzenie silnej więzi Klienta z Bankiem),

- 3) budował stałe relacje z Klientem poprzez wzmożone działania wpływające na wzrost poziomu odnawialności depozytów,
- 4) zmniejszył dynamikę przyrostu salda ORD od maja 2016r. poprzez rezygnację z promocji „nowych środków”,
- 5) dążył do systematycznego wzrost poziomu i udziału depozytów bieżących klientów detalicznych, co ułatwia budowanie stabilnego i wysokiego poziomu depozytów terminowych klientów detalicznych,
- 6) zwiększał osad na rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych, co pozwoli obniżyć kosztowość całego salda ORD,
- 7) obniżał kosztowość poprzez cykliczne zmiany oprocentowania depozytów terminowych i kont oszczędnościowych/lokacyjnych.

Oferta depozytowa dla segmentów klientów instytucjonalnych (mikroprzedsiębiorstw, wspólnot mieszkaniowych oraz organizacji pozarządowych) ze względu na różnorodność okresów lokowania (od lokat O/N po lokaty 12 miesięczne), charakteru oprocentowania (stałe, zmienne), sposobu lokowania (internet, placówka), charakteru lokaty (standardowa, negocjowana) nie była modyfikowana.

W I półroczu 2016 r. działalność Banku w obszarze rachunków:

- koncentrowała się na utrzymaniu przejrzystej oferty rachunków poprzez pozostawienie w ofercie dwóch rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych: EKOkonta bez Kosztów i EKOkonta VIP oraz jednego konta oszczędnościowego EKOpofit. Dodatkowo w 2016r. roku Bank wprowadził do oferty promocję rachunków dla osób otrzymujących świadczenia z programu Rodzina 500+.
- bieżących koncentrowała się na pozyskiwaniu nowych klientów z segmentu organizacji pozarządowych oraz mikroprzedsiębiorstw i budowaniu relacji celem maksymalizacji sprzedaży produktów rozliczeniowych.

Mając na względzie aktualne trendy na rynku finansowym, w tym w szczególności malejącą atrakcyjność lokat bankowych w środowisku spadających stóp procentowych oraz stopniową odbudowę zainteresowania Klientów alternatywnymi do lokat produktami oszczędnościowymi i inwestycyjnymi, Bank rozwijał ofertę produktów inwestycyjnych.

W I półroczu 2016 r. inwestorom o średnio i długoterminowym horyzoncie inwestycyjnym pragnącym osiągnąć ponadprzeciętny zwrot z zainwestowanego kapitału przy możliwie minimalnych zmiennościach wartości oferowane były inwestycje w fundusze inwestycyjne otwarte oraz zamknięte. Usługa przyjmowania zapisów na certyfikaty inwestycyjne zamknięte prowadzona była w zamkniętych okresach subskrypcyjnych wyłącznie poprzez odpowiedź na imienną propozycję nabycia certyfikatów.

Produkty ubezpieczeniowe

Bank systematycznie rozwija swoją działalność w segmencie bancassurance. Klienci mają możliwość nabycia różnych produktów ubezpieczeniowych. Ubezpieczenia oferowane są zarówno w pakietach z innymi produktami bankowymi, tj. z kredytami hipotecznymi i pożyczkami gotówkowymi oraz jako produkty stand-alone, czyli dostępne niezależnie. Bank oferuje sprzedaż ubezpieczeń jako agent towarzystw ubezpieczeniowych. Bank systematycznie rozbudowuje ofertę ubezpieczeniową zarówno o produkty ochronne jak i inwestycyjne, systematycznie podnosi poziom kompetencji swoich doradców oraz pracuje nad umożliwieniem klientom obsługi przez kanały zdalne.

Produkty kredytowe - Klienci indywidualni, Mikroprzedsiębiorstwa, Wspólnoty mieszkaniowe i organizacje pozarządowe

Najistotniejsze produkty kredytowe dla klientów indywidualnych w I półroczu 2016 r. to:

- kredyty proekologiczne,
- pożyczka gotówkowa,
- karty kredytowe,
- ekologiczny kredyt hipoteczny.

W I półroczu 2016 r. kontynuowano sprzedaż ekologicznych produktów hipotecznych dla osób fizycznych, jak również standardowej oferty produktów hipotecznych. Celem wprowadzonych zmian w zakresie kredytu hipotecznego z dotacją NFOSIGW (dom energooszczędny) było zwiększenie dostępności produktów dla klientów detalicznych.

Równolegle mając na uwadze zwiększenie salda kredytowego oraz aktywizację sprzedaży pożyczki gotówkowej wdrożono zmiany w zakresie konkurencyjnych ofert promocji cenowych dla pożyczki gotówkowej. Wdrożone zostały również promocyjne oferty cenowe dla pożyczki w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym w celu aktywizacji sprzedaży tego produktu oraz zwiększenia uproduktowania Klientów.

Oferta kredytowa dla instytucjonalnych klientów detalicznych jest kompleksowa i obejmuje produkty na bieżącą działalność oraz produkty inwestycyjne, w tym na cele proekologiczne.

Jako działania ciągle planowana jest stała analiza konkurencji oraz plasowania się oferty BOŚ S.A. na rynku. Ponadto prowadzone będą działania zmierzające do aktywizacji sprzedaży pożyczki gotówkowej poprzez oferty promocyjne oraz oferty dedykowane pre-approved.

Kredyty udzielone klientom detalicznym

Wartość kredytów netto udzielonych klientom detalicznym wyniosła 4 755,0 mln zł na koniec I półrocza 2016 r. wobec 4 788,4 mln zł na dzień 31 grudnia 2015 r., tj. zwiększyła się o 0,7%.

Karty płatnicze

W pierwszym półroczu 2016 r. Bank kontynuował sprzedaż kart kredytowych w ramach promocji EKOkonto Bez Kosztów z kartą kredytową, w ramach której klient otrzymywał 600 zł zwrotu za sprzęt sportowy kupiony przy użyciu karty kredytowej.

Planowane działania

Działania Banku w 2016 r. będą zmierzały do:

- zwiększenia zaangażowania w finansowanie rozwiązań proekologicznych, m.in. dzięki kompleksowej i innowacyjnej ofercie dla osób fizycznych,
- budowania trwałych relacji z Klientem m.in. poprzez kreowanie ofert produktowych promujących Klientów posiadających aktywne rachunki z kartą debetową.

Ponadto Bank planuje modyfikację istniejącej oferty produktowej kart i kampanie sprzedażowe karty kredytowej oraz uatrakcyjnienie oferty pożyczki gotówkowej mając na celu zwiększenie jej dostępności.

1 lipca br. Bank powołał nową strukturę organizacyjną dedykowaną do kompleksowej obsługi Klientów zamożnych, która ma stanowić podstawę do zwiększenia uproduktowania Klientów zamożnych a przede wszystkim do zwiększenia dochodowości na Kliencie zamożnym.

Zwiększenie uproduktowania będzie realizowane poprzez :

- wprowadzenie nowych produktów inwestycyjnych i ubezpieczeniowych,
- wyselekcjonowanie wyspecjalizowanych Doradców VIP,
- wprowadzenie nowych standardów obsługi Klienta zamożnego,
- stworzenie nowego systemu motywacyjnego dla Doradców VIP.

W zakresie mikroprzedsiębiorstw Bank przygotowuje się do zmian produktowych i procesowych wynikających ze zmiany segmentacji tj. przejścia przez obszar rynku detalicznego części przedsiębiorstw prowadzących pełną księgowość.

Rozszerzenie zakresu grup docelowych Klientów instytucjonalnych ORD zostanie poprzedzone:

- analizą rynku pod kątem oferty produktowej i parametrów cenowych oferty dla mikroprzedsiębiorstw,
- analizą transakcyjności i poziomu wykorzystania produktów przez MSP w Banku,
- zbudowaniem strategii sprzedaży 4P,
- rozpoczęciem prac nad nowymi modelami oceny ryzyka kredytowego Klienta.

7.7. Działalność maklerska

Działalność maklerska jest prowadzona w Grupie Kapitałowej BOŚ S.A. poprzez Spółkę Dom Maklerski BOŚ S.A.

W okresie I półrocza 2016 r. mieliśmy do czynienia z dalszą kontynuacją dekoniunktury giełdowej. Wszystkie najważniejsze indeksy giełdowe zanotowały w tym okresie ujemne stopy zwrotu, wynoszące od -0,3% (sWig80) do -5,8% (Wig20). Obroty w transakcjach sesyjnych na rynku akcji zmniejszyły się

o 16,4% i były najniższe od 2009 roku. Również na rynku kontraktów terminowych wolumen zrealizowanych obrotów na GPW obniżył się w porównaniu do I półrocza 2015 r o 7,1%.

W I półroczu br. Dom Maklerski BOŚ S.A. znacząco umocnił pozycję rynkową na rynku akcji, osiągając udział w transakcjach sesyjnych na poziomie 4,3% (w I połowie ubr. udział wynosił 3,6%). Dzięki temu DM BOŚ przesunął się z 10 pozycji na pozycję 8 pod względem udziału rynkowego na rynku akcji. Na rynku kontraktów terminowych Biuro utrzymało pozycję lidera rynku z udziałem na poziomie 23,0%.

W I półroczu 2016 roku Dom Maklerski BOŚ SA zrealizował przychody z prowizji z tytułu świadczenia usług maklerskich i doradczych na poziomie 25,9 mln zł, co stanowiło 47,1% planu rocznego na 2016 r. Przychody z prowizji maklerskich były wyższe o 10,8%, tj. o 2,5 mln zł od uzyskanych w tym samym okresie roku poprzedniego. Wzrost prowizji wynikał z dynamicznego zwiększenia prowizji z działalności brokerskiej na giełdzie energii (wzrost r/r o 1,0 mln zł, tj. o 16,3%), przychodów ze sprzedaży jednostek funduszy inwestycyjnych (wzrost r/r o 852,4 tys. zł, tj. o 218,9%) oraz przychodów z rynku pierwotnego (wzrost r/r o 811,7 tys. zł, tj. o 91,6%). Jednocześnie uzyskane prowizje z działalności brokerskiej na GPW były niższe o 183,1 tys. zł, czyli o 1,2% niż w tym samym okresie ubr.

7.8. Inicjatywa JESSICA

W I półroczu 2016 r. Bank kontynuował swoją działalność w ramach Inicjatywy JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas), pełniąc rolę Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich (FROM) dla województwa zachodniopomorskiego (poza Szczecińskim Obszarem Metropolitalnym), pomorskiego (poza Gdańskiem, Gdynią, Sopotem i Słupskiem) i śląskiego. Razem w ramach Inicjatywy Bank podpisał 50 umów inwestycyjnych na ponad 400 mln zł. współfinansując projekty miejskie o wartości około 1,2 mld zł. Do 30 czerwca 2016 r. zakończono realizację 46 projektów miejskich.

7.9. Współpraca z zagranicznymi instytucjami finansowymi

Bank kontynuował współpracę z międzynarodowymi instytucjami finansowymi, w tym z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI) oraz Bankiem Rozwoju Rady Europy (CEB), które należą do jednych z największych kredytodawców Banku.

W ramach podpisanych umów z EBI (z 5 marca 2015 r. na kwotę 75 mln EUR) i CEB (z 26 marca 2012 r. na kwotę 75 mln EUR), Bank w I połowie 2016r. udzielił ok. 76,8 mln zł nowych kredytów przeznaczonych na finansowanie projektów inwestycyjnych związanych z rozwojem i utrzymaniem infrastruktury, ochroną środowiska realizowanych przez podmioty sektora publicznego oraz przez małe i średnie przedsiębiorstwa.

III. ZARZĄDZANIE RYZYKAMI I KONTROLA W GRUPIE

1. RYZYKO KREDYTOWE

Celem BOŚ S.A. w I połowie 2016 r. w zakresie działalności kredytowej było kształtowanie takiego wolumenu i struktury portfela kredytowego, które zapewniłyby realizację planowanych zadań biznesowych Banku, w warunkach akceptowalnego poziomu ryzyka. Bank uwzględnił poziom apetytu na ryzyko w procesie realizacji polityki zarządzania ryzykiem kredytowym. Apetyt na ryzyko określany był w ramach granic wyznaczonych przez praktykę ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem i przyjęty został na poziomie umiarkowanym.

W II kwartale 2016 r. Bank dokonał zmian w zakresie podejścia do apetytu na ryzyko kredytowe poprzez wprowadzenie parametru średniego prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania przez kredytobiorców (PD) oraz parametru średniego poziomu odzysku ze stosowanych zabezpieczeń do procesu określania apetytu na ryzyko kredytowe.

Jednocześnie, doprecyzowano definicję apetytu na ryzyko kredytowe przywołując m.in. koszt ryzyka rozumiany jako poziom straty oczekiwanej określony na podstawie parametru PD wyznaczonego w horyzoncie 12 miesięcy oraz średniego poziomu straty poniesionej na skutek zajścia zdarzenia niewykonania zobowiązania (LGD).

Do podstawowych kierunków działań nakreślonych w ramach tworzonego Programu Postępowania Naprawczego należą obniżenie poziomu ryzyka koncentracji poprzez dywersyfikację branżową portfela kredytowego oraz zmniejszenie ekspozycji narażonej na ryzyko poprzez minimalizację kwoty niezabezpieczonej, narażonej na utratę wartości.

Oferta produktowa dostosowana była do potrzeb poszczególnych segmentów klienta i rozwijała się, w szczególności, w kierunku intensyfikacji:

- w obszarze rynku korporacyjnego - rozwoju komplementarnej oferty produktowej dla klientów MSP (produkty standardowe z założeniem uzyskiwania przewagi konkurencyjnej jakością i sprawnością obsługi) i dużych firm (podejście zindywidualizowane) z naciskiem na kredytowanie celów i zadań proekologicznych,
- w obszarze rynku detalicznego – wzrostu sprzedaży produktów wysokomarżowych i prowizyjnych oraz rozwoju oferty dla klienta zainteresowanego ekologią.

Bank finansował transakcje, które były zgodne z powszechnie obowiązującymi przepisami.

Zgodnie z polityką kredytową Bank nie angażował się w transakcje:

- mogące narazić Bank na utratę reputacji,
- mogące powodować, że wiarytelność obciążona ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie przekroczy poziom określony wymogami zewnętrznymi,
- na rzecz partii politycznych, związków zawodowych,
- realizowane z naruszeniem Prawa Ochrony Środowiska lub mogące stanowić potencjalne źródło degradacji środowiska naturalnego,
- z klientami nieposiadającymi wiarygodnych, stałych i stabilnych dochodów.

Bank uzależniał podjęcie finansowania od:

- posiadania przez kredytobiorcę zdolności kredytowej do spłaty wnioskowanego zadłużenia w terminach uzgodnionych z Bankiem,
- przedstawienia zabezpieczenia spłaty w formie i wartości akceptowanej przez Bank, o ile przepisy wewnętrzne tego wymagają,
- spełnienia innych kryteriów warunkujących podjęcie finansowania, w szczególności, wyników dotychczasowej współpracy klienta z Bankiem oraz oceny historii kredytowej klienta w sektorze bankowym.

Klient i transakcja podlegały wszechstronnej ocenie ryzyka kredytowego.

Bank oceniał ryzyko kredytowe z wykorzystaniem modeli ratingowych i scoringowych, zróżnicowanych w zależności od rodzaju klienta i transakcji. Modele były budowane, rozwijane, monitorowane i nadzorowane w Obszarze Ryzyka z uwzględnieniem wewnętrznych i zewnętrznych wymogów w tym zakresie.

Model oceny ryzyka kredytowego dla osób fizycznych ubiegających się o finansowanie na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą obejmował:

- analizę ilościową – polegającą na ustaleniu wysokości i stabilności źródeł spłaty zobowiązania kredytowego oraz
- analizę jakościową – polegającą na ocenie cech klienta, które mają istotny wpływ na jego skłonność do spłaty zaciągniętego zobowiązania kredytowego w terminach określonych w umowie w tym ocenę scoringową i ocenę zachowania klienta w oparciu o informacje z Biura Informacji Kredytowej S.A.

W procesie oceny zostały uwzględnione postanowienia wynikające z Rekomendacji T i S KNF, w szczególności w zakresie wprowadzenia odpowiednich poziomów wskaźnika DtI i LtV oraz możliwości zastosowania uproszczonej oceny zdolności kredytowej.

W procesie oceny klienta Bank wykorzystywał informacje pozyskane z różnych źródeł, w tym informacje pozyskiwane z baz zewnętrznych.

Model oceny ryzyka klientów ubiegających się o finansowanie na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej lub statutowej (finanse publiczne) uwzględniał dwa obszary: ocenę klienta i ocenę transakcji (ocena ratingowa).

Ocena klienta dokonywana była na podstawie elementów ilościowych i jakościowych. Ocena ilościowa dotyczyła podstawowych, z punktu widzenia generowania wyniku finansowego i zachowania płynności, obszarów działalności klienta. Ocena jakościowa obejmowała w szczególności ocenę: planów rozwojowych, doświadczenia i umiejętności osób zarządzających, jakości relacji klienta z otoczeniem zewnętrznym, w tym z Bankiem.

W przypadku finansowania klienta funkcjonującego w ramach grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie Bank oceniał ryzyko kredytowe z uwzględnieniem wpływu sytuacji podmiotów powiązanych.

Ocena transakcji dokonywana była w szczególności na podstawie oceny celu finansowania, długości okresu kredytowania i wartości zabezpieczenia spłaty. Bank ustanawiał taką strukturę finansowania, aby zapewnić podział ryzyka pomiędzy kredytobiorcę i Bank, głównie poprzez odpowiednie do skali ryzyka zaangażowanie środków własnych kredytobiorcy.

W przypadku ekspozycji istotnych ze względu na poziom ryzyka lub kwotę transakcji, ocena ryzyka weryfikowana była przez eksperta ds. ryzyka kredytowego - pracownika wyspecjalizowanego w identyfikacji ryzyk i doborze adekwatnych form jego mitygacji, niezależnego od służb sprzedaży.

Bank monitorował ryzyko kredytowe przez cały okres funkcjonowania transakcji kredytowej.

W przypadku zidentyfikowania sytuacji mogących zagrozić terminowej spłacie Bank podejmował działania upominawcze i restrukturyzacyjne wykorzystując w tym celu właściwe narzędzie informatyczne.

W I półroczu 2016 r. Bank podjął szereg działań mających na celu optymalizację procesu kredytowego zarówno w obszarze rynku klientów detalicznych jak i korporacyjnych.

W okresach miesięcznych Bank dokonywał analizy wszystkich ekspozycji kredytowych w celu:

- zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości,
- pomiaru utraty wartości,
- utworzenia odpisów lub rezerw.

Do pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz tworzenia odpisów lub rezerw Bank stosował metodę zindywidualizowaną, grupową lub IBNR.

Kompetencje do podejmowania decyzji kredytowych, które funkcjonowały w Banku, uzależnione były od:

- rodzaju i kwoty transakcji,
- wysokości łącznego zaangażowania kredytowego Banku wobec grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, do której należy klient,
- poziomu ryzyka generowanego przez klienta i transakcję.

Decyzje w sprawie udzielenia kredytu podejmowane były przez organy kolegialne albo indywidualnie, w zakresie przyznaných limitów kompetencyjnych.

Uprawnienia do podejmowania decyzji w sprawie udzielenia kredytu nadane osobom, które indywidualnie podejmują decyzje podlegały okresowym przeglądom.

Podejmując decyzje kredytowe w sprawie transakcji zawieranych z członkami organów Banku lub osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w Banku albo podmiotami powiązаныmi z nimi kapitałowo lub organizacyjnie Bank uwzględniał wymogi ustawy Prawo bankowe.

Decyzje o udzieleniu produktów kredytowych podejmowane były z zastosowaniem rozdzielania funkcji obszaru sprzedaży i obszaru ryzyka.

Bank przyjmował na zabezpieczenie swoich wierzytelności zabezpieczenia rzeczowe i osobiste.

Bank preferował transakcje zabezpieczone, z zastrzeżeniem, że ustalono maksymalny poziom transakcji niezabezpieczonych w segmencie detalicznym wraz z kryteriami pozwalającymi na udzielenie transakcji bez zabezpieczenia, z uwzględnieniem specyfiki produktowej, segmentu klientów, wpływu tych transakcji na wyniki Banku i wysokość potencjalnej straty.

Poziom zabezpieczenia był uzależniony od poziomu ryzyka generowanego przez transakcję, w tym w szczególności od rodzaju transakcji i długości jej trwania.

Ustalając wartość zabezpieczenia Bank kierował się zasadą ostrożnej wyceny.

Przy wyborze formy zabezpieczenia Bank uwzględniał:

- należyta ochronę interesów Banku,
- wysokość kosztów związanych z ustanowieniem danego zabezpieczenia,
- możliwość szybkiego upłynienia danego zabezpieczenia.

Bank identyfikował, dokonywał pomiaru i monitorował ryzyko koncentracji zaangażowań na poziomie:

- pojedynczego klienta i transakcji,
- portfela kredytowego.

Na poziomie klienta i transakcji ryzyko koncentracji zaangażowania zarządzane było poprzez przestrzeganie nadzorczych limitów zaangażowania, wynikających z przepisów Prawa Bankowego, jak również poprzez stosowanie zasady, że przebieg procesu oceny i monitorowania ryzyka zależy od kwoty zaangażowania kredytowego.

Na poziomie portfela kredytowego zarządzanie koncentracją zaangażowań dokonywane było poprzez przestrzeganie limitów wewnętrznych zatwierdzonych przez Zarząd Banku.

W szczególności Bank stosował następujące limity:

- geograficzne – zaangażowanie wobec innych krajów,
- dotyczące parametrów produktowych – np. maksymalne LTV,
- dotyczące portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie i finansujących nieruchomości – wynikające z Rekomendacji KNF,
- udziału kredytów walutowych w portfelu kredytów Banku,
- udziału zaangażowania z tytułu ekspozycji, których wartość przekracza 10% funduszy własnych Banku w zaangażowaniu wobec klientów korporacyjnych.

Poziom wykorzystania limitów był cyklicznie monitorowany i raportowany organom Banku w trybie wynikającym z regulacji wewnętrznych Banku.

Zgodnie z wymogami określonymi przez Komisję Nadzoru Finansowego w Rekomendacjach T i S oraz Uchwale w sprawie wymagań dotyczących identyfikacji, monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań, Bank przeprowadzał testy warunków skrajnych w zakresie ryzyka kredytowego dotyczące portfela kredytów klientów detalicznych i korporacyjnych, w tym dla największych zaangażowań.

Informacja dotycząca poziomu ryzyka kredytowego w portfelu kredytowym Banku prezentowana była Zarządowi Banku miesięcznie, a Radzie Nadzorczej – nie rzadziej niż kwartalnie.

Bank w swoich działaniach kredytowych przestrzegał wymogów nadzorczych, zasad wynikających z dobrych praktyk bankowych i procedur wewnętrznych.

2. RYZYKO FINANSOWE

Ryzyko finansowe w Grupie koncentruje się przede wszystkim w BOŚ S.A. oraz w DM BOŚ S.A. i obejmuje: (i) ryzyko płynności; (ii) ryzyko stopy procentowej (w księdze bankowej i handlowej); (iii) ryzyko walutowe (w księdze bankowej i handlowej). Ryzyko płynności i ryzyko stopy procentowej występuje przede wszystkim w Banku, natomiast ryzyko walutowe - w DM BOŚ S.A. (w księdze handlowej i niehandlowej) oraz w Banku (w księdze handlowej; ryzyko walutowe z księgi bankowej jest

transferowane do księgi handlowej). W DM BOŚ S.A. występuje także ryzyko cen akcji i ryzyko cen towarów (w księdze handlowej).

Zarządzanie ryzykiem w Banku jest dokonywane w oparciu o ustalony przez Radę Nadzorczą Banku poziom apetytu i tolerancji na ryzyko, określonych za pomocą zestawu limitów wewnętrznych; na ich podstawie ustanowiono system wczesnego ostrzegania, który koncentruje się na identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu, kontrolowaniu i raportowaniu ryzyka.

Transakcje księgi bankowej stanowią podstawową działalność Banku, tzn. wynikają z działalności komercyjnej, w tym: pozyskiwania źródeł finansowania i efektywnego zarządzania płynnością finansową. Poziom i profil ryzyka finansowego jest regularnie monitorowany w Departamencie Ryzyka Finansowego i raportowany: Radzie Nadzorczej Banku, Radzie Nadzorczej DM BOŚ S.A., Zarządowi Banku, Zarządowi DM BOŚ S.A., Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami (Komitetowi ZAP) oraz Komitetowi ZAP ds. Płynności i Ryzyka Rynkowego.

Zgodnie ze strategią Grupy, działalność w księdze handlowej uzupełnia działalność w księdze bankowej.

2.1. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności rozumiane jest jako utrata zdolności do terminowego regulowania zobowiązań, do pozyskiwania funduszy na sfinansowanie nieoczekiwanego wycofania depozytów oraz zdolności do generowania przez Bank dodatniego salda przepływów gotówkowych.

Ryzyko płynności występuje przede wszystkim w Banku. Celem w zakresie zarządzania płynnością jest zabezpieczenie płynności oraz utrzymanie zrównoważonej struktury aktywów i pasywów, zapewniającej bezpieczny profil płynności w poszczególnych pasmach czasowych, w podziale na płynność w złotych polskich oraz głównych walutach obcych, a przede wszystkim – dla całkowitej pozycji płynności. Strategię zarządzania ryzykiem płynności określa zatwierdzana przez Radę Nadzorczą Strategia Płynnościowa BOŚ S.A. Strategia określa apetyt na to ryzyko, wyznacza główne kierunki oraz cele ilościowe dla wybranych wielkości i jest integralnym elementem Ramowej Strategii działania Banku.

Płynność rozpatrywana jest w następującym horyzoncie czasowym: płynność śróddzienna – w ciągu dnia, płynność bieżąca – w okresie do 7 dni; płynność krótkoterminowa – w okresie do 1 miesiąca; płynność średnioterminowa – w okresie powyżej 1 miesiąca do 12 miesięcy; płynność długoterminowa – w okresie powyżej 12 miesięcy.

Podstawowym źródłem finansowania Banku pozostaje systematycznie budowana, zdywersyfikowana baza depozytowa z dużym udziałem stabilnych depozytów od klientów detalicznych (uzupełniona depozytami klientów korporacyjnych oraz sektora publicznego) oraz wyemitowane obligacje długoterminowe i otrzymane pożyczki od międzynarodowych instytucji finansowych (które dodatkowo stanowią źródło finansowania płynności w walutach obcych; pozostałe niedopasowanie walutowe jest pokrywane transakcjami FX Swap). W związku z wdrożeniem nowej normy nadzorczej LCR, Bank kontynuował zapoczątkowany od 2014 roku wzrost udziału w źródłach finansowania depozytów od klientów detalicznych.

Posiadane przez Bank aktywa płynne (nadwyżka płynności), utrzymywane są przede wszystkim w postaci charakteryzujących się wysoką płynnością bonów pieniężnych NBP (według stanu na 30 czerwca 2016 roku stanowiących 69% portfela płynnych nieobciążonych papierów wartościowych) oraz obligacji Skarbu Państwa (według stanu na 30 czerwca 2016 roku - 26%), charakteryzujących się niskim ryzykiem szczególnym. Portfel tych papierów jest uzupełniony gotówką oraz środkami utrzymywanymi w NBP (ponad zadeklarowany poziom rezerwy obowiązkowej). Aktywa płynne (nadwyżka płynności) stanowią bufor dla zabezpieczenia płynności w ewentualnych sytuacjach kryzysowych, tj. istnieje możliwość ich zastawu, upłynnienia w ramach transakcji repo bądź sprzedaży w dowolnym momencie, bez istotnej utraty wartości. Możliwości sprzedaży aktywów płynnych (ryzyko płynności produktu) są systematycznie monitorowane. W analizach tych brane są pod uwagę przede wszystkim: wielkość emisji, obrót rynkowy oraz zmienność ceny kupna / sprzedaży.

Zgodnie z rekomendacjami Komisji Nadzoru Finansowego i Narodowego Banku Polskiego, Bank ma możliwość korzystania z dodatkowych źródeł finansowania w postaci kredytu technicznego i

lombardowego w NBP. Jest również operacyjnie przygotowany do wystąpienia do NBP celem uzyskania kredytu refinansowego.

Bank organizuje proces zarządzania ryzykiem płynności w szczególności za pomocą podziału kompetencji organów Banku oraz właściwych komórek organizacyjnych centrali przy wykonywaniu zadań i podejmowaniu decyzji w procesie zarządzania ryzykiem płynności. Komórki organizacyjne są wzajemnie niezależne. Obszary powstawania ryzyka i komórki organizacyjne kontroli ryzyka znajdują się pod nadzorem różnych Członków Zarządu Banku.

Bank wyznacza nadzorcze miary płynności zgodnie z następującymi regulacjami: Uchwałą Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 648/2012 oraz Rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 roku uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wypływów netto dla instytucji kredytowych. Do obecnie obowiązujących norm płynności krótkoterminowej zalicza się współczynniki: M1 (luka płynności krótkoterminowej – różnica pomiędzy sumą wartości podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w dniu sprawozdawczym a wartością środków obcych niestabilnych) i M2 (współczynnik płynności krótkoterminowej – iloraz sumy wartości podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w dniu sprawozdawczym do wartości środków obcych niestabilnych) oraz obowiązujący od 1 października 2015 roku wymóg pokrycia wypływów netto, LCR przez okres występowania warunków skrajnych, trwający 30 dni kalendarzowych). Natomiast do norm długoterminowych zalicza się współczynniki: M3 (współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych funduszami własnymi – iloraz funduszy własnych banku pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i z tytułu rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta do aktywów niepiętnych) i M4 (współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi – iloraz funduszy własnych banku pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i z tytułu rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta i środków obcych stabilnych do sumy aktywów niepiętnych i aktywów o ograniczonej płynności). Jednocześnie Bank wdrożył nowe standardy sprawozdawczości obowiązkowej w zakresie płynności (tj. ALMM) oraz nadzorczą normę płynności długoterminowej, tj. współczynnik stabilnego finansowania (NSFR). Zgodnie z decyzją KNF, Bank raportuje poziom wskaźnika LCR oraz NSFR.

W I połowie 2016 roku (analogicznie jak w 2015 roku) nadzorcze miary płynności, tj. miary M1-M4 oraz LCR były wyznaczone codziennie (tj. w każdym dniu roboczym) i pozostawały na bezpiecznym poziomie, znacznie przewyższającym poziomy regulacyjne. Wg stanu na 30 czerwca 2016 roku normy te kształtowały się następująco:

Miara	Wartość na 30.06.2016	Wartość na 31.12.2015
LCR	98%	80%
M1	858 mln zł	623 mln zł
M2	1,31	1,24
M3	42,10	38,51
M4	1,27	1,24

W celu pomiaru płynności oraz ryzyka płynności bieżącej i krótkoterminowej Bank wprowadził następujące miary i narzędzia: (i) aktywa płynne – stanowiące bufor dla oczekiwanych i nieoczekiwanych wypływów w horyzoncie 30 dni; (ii) zapas płynności – który mierzy poziom aktywów płynnych, pomniejszonych o oczekiwane oraz nieoczekiwane wypływy, wyznaczone w terminie 30 dni; (iii) ocenę stabilności bazy depozytowej; (iv) lukę płynności krótkoterminowej (dla PLN, EUR, CHF i USD) – pokazującą poziom niedopasowania w strukturach finansowania w walutach obcych; luka ta przede wszystkim obejmuje przepływy z transakcji na rynku hurtowym oraz z transakcji pochodnych oraz (v) testy warunków skrajnych (pozwalające m.in. na weryfikację możliwości utrzymania płynności w zdefiniowanym w Banku horyzoncie czasowym w poszczególnych scenariuszach). W celu pomiaru płynności oraz ryzyka płynności średnio- i długoterminowego Bank wyznacza i monitoruje: (i) lukę płynności kontraktową oraz urealnioną (która jest uzupełniana o systematycznie przeprowadzane analizy: stabilności bazy depozytowej, koncentracji bazy depozytowej, wielkości przedpłat kredytów oraz poziomu

zrywalności depozytów); (ii) wskaźniki pokrycia aktywów długoterminowych pasywami długoterminowymi; (iii) wskaźnik pokrycia kredytów służących finansowaniu długoterminowych potrzeb klientów najbardziej stabilnymi źródłami finansowania oraz (iv) prognozę zapasu płynności, aktywów płynnych oraz nadzorczych miar płynności. Zgodnie z Uchwałą Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego Bank przeprowadza również pogłębioną analizę płynności długoterminowej. Wyniki przeprowadzanych analiz są wykorzystywane do zarządzania płynnością Banku. Jednocześnie proces opracowywania krótko- i długoterminowych planów finansowych Banku zawiera ocenę płynności, tak aby zapewnić adekwatną strukturę finansowania i przestrzeganie nadzorczych miar płynności.

W celu oceny skuteczności procesu zarządzania ryzykiem płynności, dla większości z powyższych miar ustalane są limity lub wartości ostrzegawcze w ramach zestawu wewnętrznych limitów ryzyka płynności, których struktura ma charakter hierarchiczny (tzn. ustalane są na poziomie Rady Nadzorczej, Zarządu Banku oraz Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami). Obowiązujące limity i wartości ostrzegawcze podlegają systematycznym przeglądom, tak aby pozwalały na skuteczne monitorowanie płynności. Limity i wartości ostrzegawcze określają ramy dla tolerancji Banku w zakresie płynności i są zgodne z przyjętym przez Bank apetytem na to ryzyko. Kształtowanie odpowiedniego profilu ryzyka płynności wspierane jest poprzez uwzględnienie kosztu płynności w ramach obowiązującego w Banku systemu cen transferowych.

Bank, w opracowywanych analizach płynnościowych, uwzględnia również możliwość niekorzystnej zmiany kursów walut obcych, w szczególność CHF i EUR, potencjalnie powodujące zwiększenie potrzeb płynnościowych.

Zgodnie z podpisanymi z kontrahentami aneksami zabezpieczającymi do umów ramowych (Credit Support Annex, CSA) Bank, w przypadku niekorzystnych zmian rynkowych (m.in. kursów walutowych), zobowiązany jest do złożenia dodatkowych depozytów zabezpieczających; w przypadku korzystnych zmian - Bank otrzymuje dodatkowe zabezpieczenie od kontrahentów. Bank nie posiada w umowach z kontrahentami postanowień zmieniających wysokość składanego zabezpieczenia ze względu na zmianę posiadanego ratingu. Oznacza to, iż obniżenie poziomu oceny zdolności kredytowej nie wpływa na wysokość i sposób wyliczenia depozytów zabezpieczających.

Ponadto Bank posiada zatwierdzony przez Zarząd Banku Plan działania w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych, który określa potencjalne źródła pogorszenia / utraty płynności, zasady postępowania i kompetencje w sytuacjach awaryjnych, mających na celu oszacowanie horyzontu przetrwania oraz możliwości i kosztów przywrócenia stanu stabilnej płynności. Plan ten, oprócz analizy scenariuszowej płynności w sytuacjach awaryjnych (której założenia są zgodne z przeprowadzanymi testami warunków skrajnych), zawiera także mierzalne i niemierzalne symptomy wyprzedzające sytuacje awaryjne, powalające na systematyczne monitorowanie źródeł powstawania sytuacji kryzysowych w zakresie płynności. Analizy scenariuszowe płynności w sytuacjach awaryjnych oraz testy warunków skrajnych obejmują trzy rodzaje scenariuszy: (1) kryzys wewnętrzny - jego źródłem jest utrata zaufania do Banku przez uczestników rynku (tzw. „run na Bank”), zmniejszenie dostępności finansowania, zmaterializowanie się ryzyka koncentracji oraz obniżenie ratingu Banku; (2) kryzys zewnętrzny - zakłada materializację ryzyka walutowego, wzrost stóp procentowych, kryzys na rynkach finansowych i ewentualne efekty drugiej rundy oraz (3) kryzys mieszany - stanowi połączenie elementów zarówno kryzysu wewnętrznego jak i zewnętrznego. Dokonywane stress testy pozwalają na identyfikację czynników, których materializacja może generować w Banku ryzyko płynności oraz opracowanie działań koniecznych do podjęcia, w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowych. Bank, zgodnie z Rekomendacją P Komisji Nadzoru Finansowego, przeprowadza analizę wrażliwości Banku na poszczególne czynniki generujące ryzyko płynności oraz testy odwrócone. Plan działania w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych jest systematycznie weryfikowany i aktualizowany, tak aby gwarantował operacyjne przygotowanie Banku do uruchomienia potencjalnych działań podejmowanych w sytuacji zagrożenia płynności. Analiza scenariuszowa płynności w sytuacjach awaryjnych jest opracowywana w trybie półrocznym, a testy warunków skrajnych - w okresach miesięcznych. Wnioski z przeprowadzanych testów są uwzględniane w bieżącym zarządzaniu płynnością i ryzykiem płynności, a także w strukturze aktywów i pasywów.

Testy wykonane w I połowie 2016 roku, analogicznie jak w 2015 roku pokazują, że Bank posiada stabilną sytuację płynnościową, a posiadane aktywa płynne (nadwyżka płynności) pozwalają Bankowi na przetrwanie założonych scenariuszy w określonym horyzoncie.

Stosowane przez Bank miary i narzędzia podlegają cyklicznym przeglądom i są systematycznie aktualizowane, co służy lepszemu odwzorowaniu profilu płynności. Proces monitorowania płynności i ryzyka płynności jest wspierany przez dedykowany system informatyczny (w szczególności w zakresie generowania kontraktowej i urealnionej luki płynności).

Wyniki analizy ryzyka płynności, wraz z wynikami testów warunków skrajnych, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz - w cyklach kwartalnych - dla Rady Nadzorczej Banku oraz Komitetu ds. Ryzyka.

W I połowie 2016 r., podobnie jak w 2015 r. sytuacja płynnościowa Banku była systematycznie monitorowana i pozostawała na bezpiecznym poziomie, a rozwój akcji kredytowej – ściśle skorelowany ze źródłami pozyskania finansowania. W dniu 11 maja 2016 r. miał miejsce wykup euroobligacji w kwocie 250 mln EUR.

2.2. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej jest rozumiane jako potencjalny negatywny wpływ zmian stóp procentowych na prognozowany wynik finansowy, wartość ekonomiczną kapitału własnego oraz wartość bieżącą posiadanych dłużnych papierów wartościowych i transakcji IRS. Ryzyko stopy procentowej występuje zarówno w księdze bankowej jak i handlowej.

2.2.1. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

Głównym celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej jest dążenie do stabilizacji i optymalizacji wyniku odsetkowego (WO), przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego wpływu zmian rynkowych stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału własnego (WEK). W tym celu Bank wykorzystuje dwa narzędzia: posiadany portfel inwestycyjny oraz transakcje pochodne, dokonywane w ramach rachunkowości zabezpieczeń. Ryzyko to występuje przede wszystkim w Banku.

Budowany w księdze bankowej portfel inwestycyjny powinien między innymi przyczyniać się do zabezpieczenia wyniku odsetkowego, generowanego na kapitałach własnych Banku, jak również stabilnej części niewrażliwych na zmianę stopy procentowej osadów na rachunkach bieżących. Z drugiej strony portfel ten powoduje zmienność kapitału z aktualizacji wyceny.

Techniki pomiaru ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej zostały opisane w Rocznym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku wraz opinią niezależnego biegłego rewidenta. W następstwie dokonanego w marcu 2016 r. przeglądu procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej w tego ryzyka uwzględnione zostały ujemne stopy procentowe.

W maju oraz czerwcu 2016 r. wygasły transakcje desygnowane do rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych. Na dzień 30 czerwca 2016 r. Bank nie stosował rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Wpływ zmiany stóp procentowych na wynik odsetkowy (WO - zmiany o ± 100 p.b.) oraz na wartość ekonomiczną kapitału (WEK - zmiany o ± 200 p.b.) zostały przedstawione w poniższej tabeli:

(w tys. zł)	WEK		WO	
	-200 p.b.	+200 p.b.	-100 p.b.	+100 p.b.
2016-06-30	-75 099	-8 432	-45 932	30 497
2015-12-31*	-65 948	-18 497	-42 048	27 495
Zmiana	-9 151	10 065	-3 884	3 002

* w związku z aktualizacją metodologii wyznaczania miar w marcu 2016 r. (przede wszystkim w zakresie uwzględniania ujemnych stóp procentowych) dane na 31.12.2015 r. zostały sprowadzone do porównywalności i zaprezentowane zostały wg nowej metodologii.

Zarówno na 31.12.2015 r. jak i na 30.06.2016 r. powyższe miary znajdowały się w ramach limitów/wartości ostrzegawczych.

W procesie szacowania kapitału wewnętrznego Banku uwzględnia się ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej. Na dzień 30 czerwca 2016 roku ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej było istotne, utworzono kapitał wewnętrzny w wysokości 75,1 mln zł (w wysokości WEK).

2.2.2. Ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze handlowej jest uzyskanie w tym obszarze działalności, zakładanego w planie finansowym wyniku finansowego, przy akceptowalnej ekspozycji Banku na przedmiotowe ryzyko oraz minimalizacja jego negatywnych skutków z tytułu posiadanych w księdze handlowej instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Zgodnie ze strategią Banku, działalność w księdze handlowej uzupełnia działalność w księdze bankowej. Bank monitoruje ryzyko w księdze handlowej stosując następujące zasady: 1) prowadzi działalność handlową na poziomie znaczącym, przy czym działalność ta pełni rolę uzupełniającą w stosunku do innych obszarów funkcjonowania Banku; 2) do księgi handlowej są kupowane jedynie płynne instrumenty, umożliwiające zamknięcie ryzyka w przypadku przekroczenia obowiązujących limitów; 3) ryzyko generowane w księdze handlowej jest systematycznie monitorowane, a jego poziom jest kontrolowany i ograniczany za pomocą limitów; 4) Zarząd Banku, w sytuacji dużej niepewności na rynkach finansowych, może podjąć decyzje o przejściowym, znaczącym ograniczeniu działalności handlowej.

Techniki pomiaru ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej zostały opisane w Rocznym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku wraz opinią niezależnego biegłego rewidenta. W okresie od 1 stycznia 2016 r. do 30 czerwca 2016 r. nie doszło do istotnych zmian w technikach pomiaru ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej.

Wartość VaR stopy procentowej w księdze handlowej oraz wpływ testu warunków skrajnych na portfel handlowy zmiany o ± 200 p.b., w okresach rocznych, kształtowała się następująco (podano wartość maksymalną, minimalną, średnią oraz na datę sprawozdawczą):

(w tys. zł)	VaR 10-dniowy			Testy warunków skrajnych ± 200 p.b.	
	średnia	max	min	na datę	na datę
Od 01.01.2016 do 30.06.2016	589	1 108	68	210	-4 670
Od 01.01.2015 do 30.06.2015	713	2 404	108	108	-5 572

Wyniki analizy stress-testing pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji Banku w instrumentach wrażliwych na ryzyko stopy procentowej, działalność w księdze handlowej Banku utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej jest na bieżąco monitorowane, a informacja w ramach raportów dziennych jest przekazywana Członkom Zarządu Banku i Komitetu ZAP. Wyniki analizy w zakresie ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej w cyklach tygodniowych są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami ds. Płynności i Ryzyka Rynkowego, w cyklach miesięcznych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP, a w cyklach kwartalnych dla Rady Nadzorczej Banku oraz Komitetu ds. Ryzyka. Przeprowadzone analizy wskazują, że w badanym okresie ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej kształtowało się na umiarkowanym poziomie.

2.3. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe rozumiane jako potencjalny negatywny wpływ zmian kursów walutowych na wynik finansowy Grupy. Ryzyko to jest generowane w Banku (w księdze handlowej) oraz w DM BOŚ S.A. (w księdze handlowej i niehandlowej).

Celem Banku w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym w księdze bankowej jest nieutrzymywanie otwartych indywidualnych pozycji. Ekspozycje walutowe, wynikające z działalności prowadzonej w ramach księgi bankowej, są systematycznie transferowane do Departamentu Skarbu tego samego dnia lub najpóźniej – następnego dnia roboczego.

Głównymi pozycjami walutowymi Banku są pozycje w PLN, USD, EUR i CHF.

Ryzyko walutowe w portfelu niehandlowym w DM BOŚ S.A. wynika z deponowania przez DM BOŚ S.A. środków pieniężnych w walutach obcych na rachunkach zagranicznych brokerów. Ryzyko walutowe w księdze niehandlowej implikują również pozycje związane z działalnością DM BOŚ S.A. prowadzoną w Oddziale w Republice Czeskiej, które nie stanowią pozycji zaliczonych do portfela handlowego. DM BOŚ S.A. posiada otwarte pozycje walutowe w USD, EUR i CZK w portfelu niehandlowym, a ryzyko walutowe w tym portfelu jest zarządzane w ramach limitu całkowitej pozycji walutowej dla księgi handlowej i niehandlowej łącznie.

W księdze handlowej ryzyko walutowe jest generowane zarówno w Banku, jak i w DM BOŚ S.A. Ryzyko walutowe w księdze handlowej dotyczyło przede wszystkim DM BOŚ S.A., w mniejszym stopniu Banku. Otwarte pozycje walutowe w księdze handlowej DM BOŚ S.A. wynikają ze świadczenia usług na rzecz klientów w zakresie obrotu pochodnymi instrumentami finansowymi oraz z wykonywania czynności usługowych na rynku regulowanym.

Wartość VaR dla otwartych pozycji walutowych Banku, DM BOŚ S.A. oraz dla całej Grupy w okresach rocznych, w raz z wynikami testów warunków skrajnych dla Grupy kształtowała się następująco (podano wartość maksymalną, minimalną i średnią, na datę):

(w tys. zł)	VaR 10-dniowy						Testy warunków skrajnych Grupy wzrost/spadek kursów walutowych o 30% na datę
	Bank			DM	Grupa		
	średnia	max	min	na datę	na datę	na datę	
Od 01.01.2016 do 30.06.2016	172	619	7	224	1 510	1 482	-8 077
Od 01.01.2015 do 30.06.2015	149	703	9	147	4 120	4 161	-29 752

Wyniki analizy stress-testing pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji, działalność Banku w zakresie ryzyka walutowego utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Ryzyko walutowe w księdze handlowej jest na bieżąco monitorowane, a informacja w ramach raportów dziennych jest przekazywana Członkom Zarządu Banku i Komitetu ZAP. Wyniki analizy w zakresie ryzyka walutowego w cyklach tygodniowych są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Komitetu Płynności i Ryzyka Rynkowego, w cyklach miesięcznych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz w cyklach kwartalnych dla Rady Nadzorczej Banku i Komitetu ds. Ryzyka. Przeprowadzone analizy wskazują, że w badanym okresie ryzyko walutowe kształtowało się na umiarkowanym poziomie.

2.4 Ryzyko cen instrumentów i towarów

Ryzyko to występuje głównie w działalności DM BOŚ S.A. i wynika z wpływu zmian cen instrumentów finansowych i towarów na wartość kapitału i na wynik finansowy. Transakcje na instrumentach finansowych realizowane na rachunek DM BOŚ S.A. dotyczą działalności DM BOŚ S.A. jako animatora rynku i w przeważającej większości przypadków są zamykane na koniec dnia. Istotne zaangażowanie w instrumenty finansowe występuje jedynie w przypadku otwieranych przez DM BOŚ S.A. transakcji arbitrażowych, w ramach krótkiej sprzedaży oraz w funkcji animatora emitenta. Transakcje arbitrażowe polegają na wykorzystaniu tymczasowej nierównowagi cen pomiędzy dwoma rynkami (głównie pomiędzy kontraktami terminowymi na indeks WIG20 oraz cenami akcji spółek wchodzących w skład tego indeksu). Transakcje arbitrażowe na kontrakty walutowe są zawierane na GPW oraz w Saxo Banku. Transakcje krótkiej sprzedaży są realizowane z wykorzystaniem pożyczonych papierów wartościowych od belgijskiego Banku KBC i zabezpieczeniu tej pożyczki przeciwstawną pozycją w instrumencie pochodnym notowanym na GPW (akcyjny kontrakt futures). Ryzyko to jest ograniczane poprzez całkowite limity zaangażowania, zarówno w odniesieniu do transakcji zabezpieczonych, jak i niezabezpieczonych. W DM BOŚ S.A. na dzień 30 czerwca 2016 r. wykorzystanie limitu zaangażowania w transakcje arbitrażowe wynosiło 29,46%, natomiast limitu w transakcje niezabezpieczone wynosiło 71,42% (wg stanu na 30 czerwca 2015 r. wykorzystanie ww. limitów wynosiło odpowiednio: 44,04% i 64,14%). Ryzyko towarów występuje

głównie w ramach działalności na pozagiełdowym rynku OTC, dla transakcji zawieranych z klientami DM BOŚ i transakcji zabezpieczających dokonywanych w SaxoBank, X-Trade Brokers DM i BGŻ BNP Paribas.

Dodatkowo w DM BOŚ S.A. istnieje hierarchiczna struktura limitów ryzyka rynkowego, składająca się z:

- 1) całkowitego limitu ryzyka rynkowego, stanowiącego limit wartości zagrożonej dla całości działalności DM BOŚ S.A. oraz limit wolumenowy wyłącznie w zakresie instrumentów rynku obrotu towarowego,
- 2) poziomu strukturalnego limitu ryzyka rynkowego, w skład którego wchodzi limit straty w ujęciu narastającym, całkowitej pozycji walutowej, limity wartości zagrożonej dla poszczególnych linii biznesowych oraz limit produktowy.

3. RYZYKO OPERACYJNE I BRAKU ZGODNOŚCI

3.1. Ryzyko operacyjne

Bieżące i systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym było realizowane z wykorzystaniem modelu zbudowanego w oparciu o metody jakościowe i ilościowe, przede wszystkim nastawionego na działania prewencyjne, ograniczające ekspozycję Banku na przedmiotowe ryzyko. W szczególności odbywało się to poprzez:

- 1) organizację procesów w sposób ograniczający powstawanie zagrożeń z tytułu ryzyka operacyjnego,
- 2) monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego za pomocą wdrożonej metodyki kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI),
- 3) monitorowanie wielkości objętych limitami na ryzyko operacyjne, w szczególności stopnia wykorzystywania przyjętych limitów tolerancji i apetytu na ryzyko operacyjne,
- 4) okresowe przeglądy ryzyka operacyjnego, oparte na modelach samooceny,
- 5) gromadzenie informacji w bazie zdarzeń ryzyka operacyjnego wykorzystywanych do monitorowania ryzyka operacyjnego oraz pomiaru i szacowania strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- 6) przeprowadzanie okresowych testów warunków skrajnych dla potencjalnych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego,
- 7) monitorowanie ryzyka współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w szczególności w zakresie usług outsourcingowych,
- 8) bieżące, sprawne rozwiązywanie problemów wynikających z zaistniałych zdarzeń ryzyka operacyjnego tak, aby nie miały one istotnego wpływu na działalność Banku,
- 9) regularne raportowanie z zakresu ryzyka operacyjnego, obejmujące w szczególności poziom i profil ryzyka operacyjnego, poziom wykorzystania limitów na ryzyko operacyjne oraz wielkość strat z tytułu zaistniałych zdarzeń ryzyka operacyjnego.

W ramach działań usprawniających organizację systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku, w I półroczu 2016 roku dokonano przeglądu i nowelizacji Polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym w BOŚ S.A. pod kątem m.in. weryfikacji efektywności systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz zgodności z rekomendacjami nadzoru finansowego i dobrymi praktykami rynkowymi.

W Banku rozpoczęto cykl szkoleń e-learningowych z ryzyka operacyjnego dotyczących zasad funkcjonowania bazy zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w BOŚ S.A. Docelowo obowiązkowym szkoleniem zostaną objęci użytkownicy aplikacji OPRISK! (ok. 400 osób) oraz wszyscy pracownicy Banku, łącznie z kadrą menedżerską oraz Członkami Zarządu Banku.

W I półroczu 2016 roku zrealizowano także szereg zadań w ramach organizacji systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym m.in. (1) ustalono i zatwierdzono limity apetytu oraz tolerancji na ryzyko operacyjne na 2016 rok, (2) okresowo monitorowano wykorzystanie obowiązujących limitów na ryzyko operacyjne, (3) opracowano Mapę ryzyka operacyjnego na 2016 rok na podstawie przeglądów obejmujących wszystkie komórki organizacyjne Centrali Banku, (4) dokonano oceny istotności podmiotów zależnych w Grupie kapitałowej BOŚ w zakresie generowanego ryzyka operacyjnego.

W I półroczu 2016 roku nie odnotowano zdarzeń w zakresie ryzyka operacyjnego, które istotnie wpłynęłyby na bezpieczeństwo funkcjonowania Banku. W stosunku do zaistniałych zdarzeń ryzyka operacyjnego podejmowano działania wyjaśniające oraz ograniczające potencjalne straty.

3.2. Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, przepisów wewnętrznych i przyjętych przez Bank standardów postępowania. Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest:

- przeciwdziałanie możliwości wystąpienia sankcji prawnych, strat finansowych lub utraty reputacji, które mogą być konsekwencją niezastosowania się do przepisów prawa, przepisów wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania,
- utrwalanie wizerunku Banku jako instytucji działającej zgodnie z prawem, uczciwej, rzetelnej, przyjaznej dla otoczenia wiarygodnej i odpowiedzialnej biznesowo.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w Banku obejmuje w szczególności następujące obszary:

- zapobieganie prowadzeniu w Banku działalności niezgodnej z prawem,
- ochronę informacji,
- wdrażanie i monitorowanie przestrzegania standardów etycznych,
- realizację transakcji własnych,
- przyjmowanie lub przekazywanie korzyści i prezentów,
- prowadzenie działalności reklamowej i marketingowej,
- tworzenie produktów bankowych,
- reklamacje klientów,
- zarządzanie konfliktami interesów.

W I półroczu 2016 r. nie odnotowano zdarzeń, które w sposób istotny wpłynęłyby na poziom ryzyka braku zgodności. Bank koncentrował swoje działania na zapobieganiu wystąpieniu ryzyka braku zgodności, m.in. poprzez propagowanie przestrzegania norm i standardów etycznych wynikających z Kodeksu etyki Banku Ochrony Środowiska S.A. oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania.

IV. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE

1. OCENA ZARZĄDZANIA ZASOBAMI FINANSOWYMI

Zarządzanie zasobami finansowymi jest podstawowym elementem działalności operacyjnej Banku. Polega ono na takim kształtowaniu wielkości oraz struktury bilansu, tj. aktywów, pasywów oraz pozycji pozabilansowych, które pozwalają na osiągnięcie równomiernego strumienia dochodów przy równoczesnym utrzymaniu wymaganego poziomu bezpieczeństwa prowadzonej działalności. Polityka zarządzania aktywami i pasywami Banku kształtowana jest przez Zarząd Banku oraz przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Podstawowymi miernikami zdolności BOŚ S.A. do regulowania zobowiązań jest poziom płynności i adekwatności kapitałowej. Bank, z odpowiednim wyprzedzeniem, podejmował decyzje dotyczące pozyskania długoterminowych środków oraz zwiększenia stabilności bazy depozytowej, zapewniające odpowiednią strukturę bilansu i umożliwiające bezpieczną realizację Planu finansowego.

Struktura zapadalności/wymagalności aktywów i pasywów zapewnia Bankowi zdolność do realizacji swoich zobowiązań oraz finansowania swego rozwoju. W analizowanym okresie jej rozwój odbywał się przy bezpiecznym poziomie współczynnika wypłacalności.

Na jakość zarządzania bilansem, a tym samym również na realizację zobowiązań Banku, wpływ ma również sposób zarządzania głównie ryzykiem stopy procentowej oraz ryzykiem walutowym. Sposób zarządzania tymi ryzykami oraz ich monitorowanie wskazują, iż Bank posiada zdolność do wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań na odpowiednim poziomie.

2. UZALEŻNIENIE OD PARTNERÓW

W analizowanym okresie podmioty Grupy nie posiadały klientów, których udział osiągałby co najmniej 10% przychodów ze sprzedaży.

3. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Opis transakcji z podmiotami powiązаныmi został zamieszczony w notcie 28 Informacji dodatkowej do Śródrocznego Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2016 r.

4. SEZONOWOŚĆ LUB CYKLICZNOŚĆ

W działalności Grupy BOŚ S.A. nie występują istotne zjawiska podlegające wahaniom sezonowym lub mające charakter cykliczny.

5. INFORMACJE O UMOWACH BANKU

5.1. Umowy znaczące

BOŚ S.A. nie zawarł umowy o wartości przekraczającej 10% kapitałów własnych w I półroczu 2016 r., za wyjątkiem zawartej z NFOŚiGW (raport bieżący nr 39/2016) w dniu 24 czerwca umowy objęcia akcji BOŚ S.A. serii U za kwotę 200 mln zł w ramach podwyższenia kapitału zakładowego BOŚ S.A.

5.2. Umowy z Bankiem Centralnym i organami nadzoru

Umowy zawarte z Bankiem Centralnym i organami nadzoru od 2013 r.:

- Umowa z NBP z dnia 4 czerwca 2013 r. w sprawie prowadzenia rachunku w SORBNET2;
- Umowa z NBP z dnia 7 czerwca 2013 r. w sprawie prowadzenia rachunku lokaty terminowej banku w złotych w systemie SORBNET2;
- Umowa z NBP z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie warunków pobierania i odprowadzania waluty polskiej i czynności z tym związanych;
- Umowa z NBP z dnia 7 kwietnia 2015 r. w sprawie prowadzenia rachunku i konta depozytowego bonów skarbowych i bonów pieniężnych NBP oraz przeprowadzanie operacji na papierach wartościowych w systemie SKARBNET4.
- Umowa z NBP z dnia 23 kwietnia 2015 r. o udzielanie kredytu technicznego i przenoszenie praw z papierów wartościowych;
- Umowa z NBP z dnia 23 kwietnia 2015 r. o udzielanie kredytu lombardowego i o zastaw zabezpieczający ten kredyt.
- Umowa z NBP z dnia 8 grudnia 2015 r. w sprawie wykorzystywania poczty elektronicznej do przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych lub informacji statystycznych przy użyciu pakietu ochrony kryptograficznej NBP-HEART.

5.3. Umowy o dokonanie badań sprawozdań finansowych

Umowa zawarta w dniu 6 lipca 2015 r. z Ernst & Young Audyt Polska Sp. z o.o.

Przedmiotem umowy jest przeprowadzenie przeglądu i badanie sprawozdań finansowych Banku i Grupy Kapitałowej za lata 2015 – 2017.

6. CZYNNIKI I NIETYPOWE ZDARZENIA

W I połowie 2016 r. nie wystąpiły nietypowe zdarzenia mające znaczący wpływ na wyniki finansowe Grupy BOŚ S.A.

7. INFORMACJA O POSTĘPOWANIACH SĄDOWYCH

Na dzień 30 czerwca 2016 r. Bank występował:

- jako powód w 43 sprawach sądowych na łączną kwotę: 63,9 mln zł,
- jako pozwany w 36 sprawach sądowych na łączną kwotę: 32,8 mln zł.

Bank nie prowadzi sprawy sądowej w wysokości 10% lub więcej kapitału własnego Banku.

8. ZMIANY W PODSTAWOWYCH ZASADACH ZARZĄDZANIA

W I półroczu 2016 r. nie wystąpiły zmiany w podstawowych zasadach zarządzania.

9. INFORMACJA O DYWIDENDZIE

W I półroczu 2016 r. nie była wypłacona ani zadeklarowana dywidenda.

10. INFORMACJE O WARTOŚCI PRZYJĘTYCH PRZEZ BANK ZABEZPIECZEŃ

Na koniec czerwca 2016 r. wartość wszystkich przyjętych przez Bank zabezpieczeń, z pominięciem weksli in blanco, wyniosła 50 722,9 mln zł. Około 68,2% wszystkich zabezpieczeń stanowiły hipoteki, w kwocie 34 587,0 mln zł. Ustanowione zastawy o wartości 10 169,2 mln zł stanowiły 20,0% wszystkich zabezpieczeń. Kolejnymi, największymi wartościowo przyjmowanymi rodzajami zabezpieczeń były: ubezpieczenia kredytu w instytucji w kraju OECD 1,3% i wpłaty na rachunek Banku 1,2% ogółu zabezpieczeń. Gwarancje lub poręczenia stanowiły 5,1%, natomiast przeniesienia prawa własności rzeczy ruchomej 0,6%. Pozostałe rodzaje zabezpieczeń, których udział w ogólnej sumie nie przekroczył 1% to blokady rachunku lokaty i poręczenia BGK.

11. GŁÓWNE INWESTYCJE

Bank realizuje osiem projektów, które wynikają z inicjatyw o charakterze biznesowym, usprawniającym lub rozwojowym, jak również z konieczności dostosowania Banku do wymogów prawnych i/lub regulacyjnych instytucji nadzorczych. Wśród realizowanych projektów o charakterze prawno-regulacyjnym najistotniejsze to projekty dostosowujące Bank do obowiązujących wymogów formalnych:

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE):
 - Dotyczący obsługi poleceń przelewu, realizowanych w walucie EURO poprzez systemy SWIFT, SEPA.
 - Dające ramy prawne prowadzenia postępowania przymusowej restrukturyzacji banków umożliwiającej szybką restrukturyzację podmiotu zagrożonego niewypłacalnością w celu minimalizacji ryzyka destabilizacji sektora finansowego i w konsekwencji gospodarki krajowej lub globalnej.
- Uchwał i Rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego:
 - Zapewnienie właściwej identyfikacji przesłanki utraty wartości i wprowadzenie szczegółowych zasad rozpoznawania ustąpienia przesłanek utraty wartości i odwracania straty z tytułu utraty wartości.
- KIR S.A. w zakresie nowych systemów rozliczeniowych planowanych do wdrożenia w ramach ELIXIR-OK i EUROELIXIR-OK.
- Zmian wprowadzonych Ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy -

Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

Wśród projektów o charakterze biznesowym, związanych ze zwiększeniem efektywności działania i utrzymaniem ciągłości działania Banku, najistotniejsze to:

- Projekt Adekwatność dotyczący wdrożenia narzędzia informatycznego do pomiaru adekwatności kapitałowej na potrzeby sprawozdawczości obowiązkowej w ujęciu jednostkowym i skonsolidowanym,
- Projekt Pivotal dotyczący wdrożenia nowych funkcjonalności w systemie Pivotal, wspierającym pracę Departamentu Restrukturyzacji i Windykacji Klienta Korporacyjnego.

12. AKCJONARIAT I PRAWA Z AKCJI

12.1. Akcjonariat

Zgodnie z przesłaną przez KDPW listą osób uprawnionych do udziału w Walnym Zgromadzeniu BOŚ S.A. w dniu 23 czerwca 2016 r. następujący Akcjonariusze posiadali bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - posiadający 12 951 960 akcji, co stanowi 56,62% udziału w kapitale zakładowym oraz w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu,
- ING Otwarty Fundusz Emerytalny – posiadający 1 200 000 akcji, co stanowi 5,25% udziału w kapitale zakładowym oraz w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Ogólna liczba akcji i głosów z akcji BOŚ S.A. wynosi 22 873 245. Wszystkie akcje są akcjami zwykłymi na okaziciela o wartości nominalnej 10 zł każda.

W dniu 12 lipca 2016 r. miała miejsce rejestracja przez Sąd podwyższenia kapitału. Skład akcjonariatu uległ zmianie (szerzej opisano w rozdz. IV pkt 14 Informacje po dniu bilansowym).

Akcje własne

Na dzień 30 czerwca 2016 r. Bank posiadał 37 775 akcji własnych, które reprezentują 0,17 % kapitału zakładowego i 0,17 % ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku, w tym:

- 33 095 akcji, które Bank nabył w 2012 roku w ramach działań stabilizacyjnych związanych z emisją akcji serii P. Wyżej wymienione akcje reprezentują 0,14% kapitału zakładowego Banku i ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku, przy czym Bank zgodnie z przepisami Kodeksu spółek handlowych nie jest uprawniony do wykonywania prawa głosu z tych akcji,
- 4 680 akcji, które reprezentują 0,02% kapitału zakładowego i ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku, które Bank nabył w okresie od 22 czerwca do 6 lipca 2015 roku podczas sesji giełdowych na rynku podstawowym GPW w Warszawie S.A. Akcje zostały nabyte na podstawie Uchwały 34/2015 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia BOS S.A. z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie Programu odkupu akcji BOŚ S.A. w celu zaoferowania osobom zajmującym stanowiska kierownicze mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku. W związku z zaistnieniem okoliczności przewidzianych w Uchwale Nr 258/2011 KNF oraz Polityce zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w BOŚ S.A., Rada Nadzorcza Banku zdecydowała o nieprzyznaniu członkom Zarządu Banku wynagrodzenia zmiennego za 2014r., zaś wynagrodzenia zmienne pozostałych osób zajmujących stanowiska kierownicze nie osiągnęły progu, powyżej którego część wynagrodzenia zmiennego wymaga wypłaty w akcjach. W związku z powyższym nabyte w tym celu akcje nie zostały przekazane.

12.2. Informacje o umowach dotyczących przyszłych zmian w strukturze akcjonariatu

Bankowi nie są znane umowy dotyczące przyszłych zmian w strukturze akcjonariatu. Za wyjątkiem zmian wynikających z podwyższenia kapitału zakładowego zarejestrowanego przez sąd w dniu 12 lipca 2016 r. (szerzej opisano w rozdz. IV pkt 12 i 14).

12.3. Posiadacze specjalnych uprawnień kontrolnych z tytułu papierów wartościowych

Wszystkie akcje Banku są równe i każda akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu i jednakowe prawa do dywidendy.

12.4. Ograniczenia w przenoszeniu prawa własności papierów wartościowych i w wykonywaniu prawa głosu

Zgodnie ze Statutem Banku w przypadku ustanowienia zastawu lub użytkowania na akcji imiennej, zastawnik i użytkownik nie mogą wykonywać prawa głosu z tych akcji. Aktualnie w kapitale zakładowym Banku nie ma akcji imiennych.

13. KADRA ZARZĄDZAJĄCA I PRACOWNICY

13.1. Informacja na temat składu Zarządu i Rady Nadzorczej

Zarząd Banku

Na dzień 31 grudnia 2015 r. skład Zarządu Banku tworzyli:

1. Dariusz Daniluk - Prezes Zarządu,
2. Stanisław Kolasiński - Wiceprezes - Pierwszy Zastępca Prezesa Zarządu,
3. Piotr Lisiecki - Wiceprezes Zarządu.

W dniu 7 stycznia 2016 r. Rada Nadzorcza uzupełniła skład Zarządu o dwóch Członków, powołując:

- Pana Pawła Adama Piterę na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku,
- Pana Sławomira Wojciecha Zawadzkiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku.

Nowo powołani Członkowie Zarządu objęli swoje funkcje z dniem 11 stycznia 2016 r.

W dniu 15 lutego 2016 r. Rada Nadzorcza odwołała:

- Pana Dariusza Daniluka ze stanowiska Prezesa Zarządu Banku,
- Pana Piotra Lisieckiego ze stanowiska Wiceprezesa Zarządu Banku.

Jednocześnie Rada:

- powierzyła pełnienie obowiązków prezesa Zarządu BOŚ S.A. panu Sławomirowi Zawadzkiemu, Wiceprezesowi Zarządu BOŚ S.A.,
- delegowała Członka Rady Nadzorczej BOŚ S.A., Pana Oskara Kowalewskiego do czasowego pełnienia obowiązków Wiceprezesa Zarządu Banku na okres trzech miesięcy.

W dniu 17 marca 2016 r. Rada Nadzorcza:

- powołała - z dniem 23 marca 2016 r. - Pana Stanisława Kluzę na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku,
- podjęła uchwałę uchylającą - z dniem 23 marca 2016 r. - Uchwałę Rady Nadzorczej z dnia 15 lutego 2016 r. w sprawie powierzenia p. Sławomirowi Zawadzkiemu pełnienia obowiązków Prezesa Zarządu BOŚ S.A.,
- powierzyła - z dniem 23 marca 2016 r. - Panu Stanisławowi Kluzie, Wiceprezesowi Zarządu BOŚ S.A. pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu BOŚ S.A.,
- postanowiła wystąpić do Komisji Nadzoru Finansowego z wnioskiem o wyrażenie zgody na powołanie Pana Stanisława Kluzy na stanowisko Prezesa Zarządu Banku Ochrony Środowiska S.A.;
- podjęła uchwałę w sprawie zmiany okresu delegowania Członka Rady Nadzorczej BOŚ S.A., Pana Oskara Kowalewskiego do czasowego pełnienia obowiązków Wiceprezesa Zarządu Banku, postanawiając, że okres ten ulegnie zakończeniu z dniem 23 marca br.,
- powołała - z dniem 23 marca 2016 r. - Panią Annę Milewską na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku. (Pani Anna Milewska złożyła w dniu 17 marca 2016 r. rezygnację z członkostwa w Radzie Nadzorczej BOŚ S.A.).

W dniu 23 marca 2016 r. Rada Nadzorcza odwołała Pana Sławomira Zawadzkiego ze stanowiska Wiceprezesa Zarządu Banku.

W związku z powyższym skład Zarządu Banku od dnia 23 marca br. do chwili obecnej przedstawia się następująco:

1. Stanisław Kluza – Wiceprezes Zarządu pełniący obowiązki Prezesa Zarządu,
2. Stanisław Kolasiński – Wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa Zarządu,
3. Anna Milewska – Wiceprezes Zarządu,
4. Paweł Pitera – Wiceprezes Zarządu.

Rada Nadzorcza

W skład Rady Nadzorczej Banku na dzień 31 grudnia 2015 r. wchodził:

- 1) Jacek Ciepluch – Przewodniczący
- 2) Piotr Kaczyński – Wiceprzewodniczący
- 3) Adam Wasiak – Sekretarz

Członkowie:

- 4) Bartosz Januszewski
- 5) Józef Kozioł
- 6) Marek Mielczarek
- 7) Ryszard Ochwat
- 8) Adam Wojtaś.

W wyniku rezygnacji Pana Jacka Cieplucha z funkcji przewodniczącego Rady Nadzorczej oraz zmian dokonanych na NWZ BOŚ S.A. w dniu 15 lutego 2016 r., nowy skład Rady Nadzorczej przedstawiał się następująco:

- 1) Wojciech Wardacki – Przewodniczący
- 2) Andrzej Matysiak – Wiceprzewodniczący
- 3) Andrzej Kurnicki – Sekretarz

Członkowie:

- 4) Oskar Kowalewski
- 5) Anna Milewska
- 6) Paweł Mzyk
- 7) Piotr Sadownik
- 8) Marian Szołucha
- 9) Emil Ślązak

Rada Nadzorcza, na posiedzeniu w dniu 15 lutego 2016 r. podjęła uchwałę w sprawie delegowania Członka Rady Nadzorczej BOŚ S.A., Pana O. Kowalewskiego do czasowego pełnienia obowiązków Wiceprezesa Zarządu Banku na okres trzech miesięcy.

W dniu 17 marca 2016 r.:

- Pani Anna Milewska złożyła rezygnację z członkostwa w Radzie Nadzorczej Banku,
- Rada Nadzorcza podjęła uchwałę w sprawie zmiany okresu delegowania Członka Rady Nadzorczej BOŚ S.A., Pana O. Kowalewskiego do czasowego pełnienia obowiązków Wiceprezesa Zarządu Banku, skracając ten okres do dnia 23 marca br.

W dniu 23 czerwca 2016 r., Walne Zgromadzenie BOŚ S.A., powołało Radę Nadzorczą nowej (X) kadencji. Skład Rady po ukonstytuowaniu przedstawiał się następująco:

- 1) Wojciech Wardacki - Przewodniczący,
- 2) Andrzej Matysiak - Wiceprzewodniczący,
- 3) Emil Ślązak – Sekretarz,

Członkowie:

- 4) Janina Goss,
- 5) Oskar Kowalewski,
- 6) Paweł Mzyk,
- 7) Piotr Sadownik,
- 8) Marian Szołucha.

W ramach Rady działają Komitety. Poniżej przedstawiono ich obszar działania oraz skład osobowy:

Komitet ds. Wynagrodzeń

W I półroczu 2016 r. Komitet ds. Wynagrodzeń pracował w następującym składzie:

W okresie od 1 stycznia do 14 lutego 2016 r.:

Ryszard Ochwat - Przewodniczący Komitetu,
Jacek Ciepluch - Członek Komitetu,
Józef Koziół - Członek Komitetu.

W okresie 15 lutego do 28 marca 2016 r.:

Piotr Sadownik – Przewodniczący Komitetu,
Anna Milewska – Wiceprzewodnicząca Komitetu,
Marian Szołucha – Członek Komitetu.

W okresie od 29 marca do 22 czerwca 2016 r.:

Piotr Sadownik - Przewodniczący Komitetu ds. Wynagrodzeń,
Oskar Kowalewski - Wiceprzewodniczący Komitetu ds. Wynagrodzeń,
Marian Szołucha - Członek Komitetu ds. Wynagrodzeń.

W okresie od 23 czerwca do 30 czerwca 2016 r.:

Piotr Sadownik - Przewodniczący Komitetu ds. Wynagrodzeń,
Oskar Kowalewski - Wiceprzewodniczący Komitetu ds. Wynagrodzeń.

Po okresie sprawozdawczym, tj. od 12 lipca 2016 r. Komitet ds. Wynagrodzeń pracuje w następującym składzie:

Piotr Sadownik - Przewodniczący Komitetu ds. Wynagrodzeń,
Oskar Kowalewski - Wiceprzewodniczący Komitetu ds. Wynagrodzeń,
Janina Goss – Członek Komitetu.

Komitet ds. Ryzyka

W dniu 7 stycznia 2016 r. Rada Nadzorcza wydała Uchwałę Nr 9/2016, na mocy której został powołany Komitet ds. Ryzyka, złożony z Członków Rady Nadzorczej Banku. Komitet ds. Ryzyka wspiera Radę Nadzorczą w nadzorze nad obszarem ryzyka. Komitet realizuje zadania przewidziane w Ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2015r. poz. 128, z późn. zm.), w Statucie Banku oraz uchwałach Rady Nadzorczej.

Realizując główne zadania Komitet w szczególności:

- opiniuje całościowo bieżącą i przyszłą gotowość Banku do podejmowania ryzyka, w tym:
 - a) przyjmuje okresowe raporty/informacje Zarządu Banku o najważniejszych wydarzeniach mających wpływ na poziom ryzyka w Banku oraz o znaczących zmianach w procesie i systemie zarządzania ryzykiem,
 - b) przyjmuje okresowe sprawozdania/raporty/informacje Zarządu Banku o poziomie ryzyka, zwiększonej ekspozycji na dane ryzyko, o sposobach identyfikacji i monitorowania ryzyka oraz podjętych działaniach w celu zmniejszenia ryzyka;
- opiniuje opracowaną przez Zarząd Banku strategię zarządzania ryzykiem w działalności Banku oraz przedkłada przez Zarząd informacje dotyczące realizacji tej strategii;
- wspiera Radę Nadzorczą Banku w nadzorowaniu wdrażania strategii zarządzania ryzykiem w działalności Banku przez kadrę kierowniczą wyższego szczebla;
- weryfikuje, czy ceny pasywów i aktywów oferowane klientom w pełni uwzględniają model biznesowy Banku i jego strategię w zakresie ryzyka, a w przypadku gdy ceny te nie odzwierciedlają w odpowiedni sposób rodzajów ryzyka zgodnie z tym modelem i tą strategią, przedstawia Zarządowi Banku propozycje mające na celu zapewnienie adekwatności cen pasywów i aktywów do tych rodzajów ryzyka.

Skład osobowy Komitetu ds. Ryzyka w ciągu ostatniego okresu sprawozdawczego był następujący:

W okresie od 7 stycznia do 14 lutego 2016 r.:

Józef Koziół – Przewodniczący Komitetu,
Bartosz Januszewski – Wiceprzewodniczący Komitetu,

Marek Mielczarek – Członek Komitetu,

W okresie 15 lutego do 28 marca 2016 r.:
Andrzej Kurnicki – Przewodniczący Komitetu,
Emil Ślązak – Wiceprzewodniczący Komitetu,
Anna Milewska – Członek Komitetu,
Wojciech Wardacki – Członek Komitetu,

W okresie od 29 marca do 22 czerwca 2016 r.:
Andrzej Kurnicki – Przewodniczący Komitetu,
Emil Ślązak – Wiceprzewodniczący Komitetu,
Oskar Kowalewski – Członek Komitetu,
Wojciech Wardacki – Członek Komitetu,

W okresie od 23 czerwca 2016 r. do 30 czerwca 2016 r.:
Emil Ślązak – Przewodniczący Komitetu,
Marian Szolucha – Wiceprzewodniczący Komitetu,
Oskar Kowalewski – Członek Komitetu,
Wojciech Wardacki – Członek Komitetu.

Komitet Audytu Wewnętrznego

Komitet Audytu Wewnętrznego (KAW) wspiera Radę Nadzorczą w zakresie systemu zarządzania Bankiem, tj. w szczególności systemu kontroli wewnętrznej oraz przebiegu procesu sprawozdawczości finansowej i wykonywania czynności rewizji finansowej. Komitet realizuje zadania przewidziane w Ustawie z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. z 2009 r., Nr 77, poz. 649, ze zm.), w Statucie BOŚ S.A. oraz uchwałach Rady Nadzorczej.

Do głównych zadań Komitetu Audytu Wewnętrznego należą:

- monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem (w oparciu o raporty audytora wewnętrznego i zewnętrznego),
- monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej Banku,
- monitorowanie wykonania czynności rewizji finansowej,
- monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych,
- nadzór nad działalnością komórki audytu wewnętrznego, w tym w szczególności nadzór nad właściwym usytuowaniem komórki audytu wewnętrznego w strukturze organizacyjnej Banku, z zachowaniem niezależności funkcjonowania, zgodnie z regulacjami nadzorczymi.

Funkcję Przewodniczącego Komitetu pełni Przewodniczący Rady Nadzorczej. Posiedzenia Komitetu zwoływane są w miarę potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na kwartał. Przewodniczący Komitetu może zwołać posiedzenie Komitetu w trybie pilnym. Komitet, przynajmniej raz w roku, na zamkniętym posiedzeniu bez udziału Zarządu, odbywa spotkanie z dyrektorem komórki audytu wewnętrznego i z dyrektorem komórki do spraw zapewnienia zgodności.

Skład Komitetu Audytu Wewnętrznego (KAW) w I półroczu 2016 roku podlegał zmianom osobowym.

W okresie od 1 stycznia 2016 r. do 14 lutego 2016 r.

Jacek Ciepluch - Przewodniczący Komitetu,
Józef Kozioł - Wiceprzewodniczący Komitetu,
Adam Wojtaś - Członek Komitetu,
Piotr Kaczyński - Członek Komitetu,
Bartosz Januszewski - Członek Komitetu.

W okresie od 15 lutego 2016 r. do 30 czerwca 2016 r.

Wojciech Wardacki - Przewodniczący Komitetu,
Oskar Kowalewski - Wiceprzewodniczący Komitetu,
Andrzej Kurnicki - Członek Komitetu odwołany z dniem 23.06.2016 r.,
Emil Ślązak - Członek Komitetu,
Marian Szolucha - Członek Komitetu.

Komitet ds. Ekologii

Działalność Komitetu ds. Ekologii ma charakter konsultacyjno-doradczy i opiniotwórczy. Komitet wspomaga rozwój działalności proekologicznej poprzez rekomendacje i opinie do Rady Nadzorczej i Zarządu, dotyczące kierunków dalszego rozwoju tej aktywności Banku, w tym możliwości rozwoju oferty proekologicznej oraz ekspansji Banku na rynku usług proekologicznych.

Komitet ds. Ekologii w szczególności:

- rekomenduje Radzie Nadzorczej i Zarządowi kierunki dalszego rozwoju oferty produktów bankowych o charakterze ekologicznym,
- przedstawia opinie do przedkładanych Radzie Nadzorczej informacji o działalności proekologicznej Banku i inicjatywach z tego zakresu oraz rozwijanych przez Bank kierunkach finansowania projektów proekologicznych,
- wspiera formy i metody oddziaływania Banku na efektywne wykorzystanie nakładów na ochronę środowiska,
- wspiera współpracę Banku z Narodowym i Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz z innymi organizacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska,
- wspiera działania Banku w sferze polityki ekologicznej w kontaktach z przedstawicielami Sejmu i Senatu, administracji publicznej, w tym z Ministrem Środowiska.

Posiedzenia Komitetu zwoływane są przez Przewodniczącego Komitetu w miarę potrzeb.

W I półroczu 2016 r. Komitet ds. Ekologii pracował w następującym składzie:

Marek Mielczarek - Przewodniczący Komitetu do dnia 14 lutego 2016 r.,

Ryszard Ochwat - Wiceprzewodniczący Komitetu do dnia 14 lutego 2016 r.,

Adam Wasiak - Członek Komitetu do dnia 14 lutego 2016 r.,

Bartosz Januszewski - Członek Komitetu do dnia 14 lutego 2016 r.,

Andrzej Matysiak - Przewodniczący Komitetu od dnia 15 lutego 2016 r.,

Paweł Mzyk - Wiceprzewodniczący Komitetu od dnia 15 lutego 2016 r.,

Anna Milewska - Członek Komitetu od dnia 15 lutego 2016 r. do dnia 17 marca 2016 r.,

Andrzej Kurnicki - Członek Komitetu od dnia 29 marca 2016 r. do dnia 23 czerwca 2016 r.,

Po okresie sprawozdawczym, tj. od 12 lipca 2016 r. Komitet ds. Wynagrodzeń pracuje w następującym składzie:

Andrzej Matysiak - Przewodniczący Komitetu

Paweł Mzyk - Wiceprzewodniczący Komitetu

Janina Goss – Członek Komitetu

13.2. Informacja o stanie posiadania akcji przez Członków Zarządu i Rady Nadzorczej

Zestawienie stanu posiadania akcji Banku przez Członków Zarządu Banku, na podstawie przekazanych przez te Osoby oświadczeń, wraz ze wskazaniem zmian w stanie posiadania, w I półroczu 2016 r.:

Nazwisko i imię	Stanowisko	Stan na dzień 31.12.2015	Stan na dzień 30.06.2016	Zmiany w stanie posiadania (liczba akcji)	Stan posiadania praw do akcji na dzień 30.06.2016
Stanisław Kluza	Wiceprezes Zarządu	-	1 500*	-	0**
Stanisław Kolasiński	Wiceprezes – Pierwszy Zastępca Prezesa Zarządu	8 377	8 377	0	3 600**
Paweł Pitera	Wiceprezes Zarządu	0	0	0	2 600**

* Pan Stanisław Kluza pełni funkcję Wiceprezesa Zarządu BOŚ S.A. od dnia 23 marca 2016 r.

** Prawo do warrantów subskrypcyjnych serii B uprawniających do objęcia akcji BOŚ S.A.

Pozostali Członkowie Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej nie posiadają akcji BOŚ S.A. ani praw do akcji Banku.

13.3 Szkolenia

Rozwój kompetencji pracowników Banku koncentrował się na kompetencjach biznesowych niezbędnych do realizacji Strategii Rozwoju Banku Ochrony Środowiska S.A. na lata 2016-2020, kompetencjach z dziedziny ochrony środowiska oraz dostosowaniu działań Banku do wymogów nadzorczych.

- ✓ W podnoszeniu kompetencji zawodowych w 155 szkoleniach stacjonarnych udział wzięło 943 uczestników, w tym w grupowych 857 i 86 w szkoleniach indywidualnych. Szkoleniami zewnętrznymi objęto 258 uczestników.

Zakres podnoszenia kompetencji:

- w ramach poszerzania specjalistycznej wiedzy merytorycznej, biznesowej, technologicznej oraz ekologicznej zrealizowano szkolenia:
 - w obszarze rynku korporacyjnego w zakresie: faktoringu - bezpiecznej formy finansowania; branży ekologicznej - energetyki OZE efektywności energetycznej i zasad finansowania inwestycji w odnawialne źródła energii; programu rozwoju w zakresie ekowiedzy; bazy wiedzy o procesie kredytowym - regulacjach w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym oraz systemach informatycznych wspierających proces; wymogów zabezpieczenia ryzyka kredytowego dla transakcji bilateralnych; sprzedaży produktów skarbowych klientom korporacyjnym, nowych wymogów MiFID II & MiFIR;
 - w obszarze rynku detalicznego w zakresie wiedzy: produktowo - inwestycyjnej TFI IPOPEMA, AGIO TFI; oferty dla NGO; ubezpieczeń dla osób fizycznych wykonujących czynności agencyjne na rzecz BOŚ; controlingu bankowego, kursów walutowo- złotych;
 - podnoszenie kompetencji w zakresie wymogów nadzorczych, ryzyka koncentracji, ryzyka operacyjnego i ograniczania strat z tytułu ryzyka operacyjnego, zarządzania modelami ryzyka i ryzyka modeli w kontekście Rekomendacji W i wymagań unijnych, zapewnienia zgodności instytucji finansowych wdrażających regulacje FATCA;
 - dla pracowników Banku w zakresie bezpieczeństwa banku: przeciwdziałania praniu pieniędzy, fraudów wewnętrznych w instytucjach finansowych i przedsiębiorstwach - nadużyć, oszustw, wyłudzeń i kradzieży; wiedzy ADO/ABI, rewolucji w ochronie danych osobowych, nowej regulacji przetwarzania danych osobowych - General Data Protection Regulation; przygotowania do wdrożenia ogólnego rozporządzenia UE o ochronie danych osobowych (RODO), ochrony danych osobowych w instytucjach finansowych i tajemnic: ubezpieczeniowej, bankowej; bezpieczeństwa banków w 2016 r.; technicznych aspektów przestępczości teleinformatycznej;
- w ramach rozwoju kompetencji sprzedażowych z uwzględnieniem standardów jakości obsługi klienta zrealizowano warsztaty:
 - w obszarze rynku korporacyjnego: rozwijające kompetencje w zakresie profesjonalnej obsługi klienta w Centrum Wsparcia dla klientów korporacyjnych,
 - w obszarze rynku detalicznego: warsztaty doskonalące umiejętności sprzedażowe- trening telefonicznego umawiania spotkań, doskonalenie jakości obsługi w placówkach Banku; techniki sprzedaży oraz treningi sprzedażowe w miejscu pracy z elementami wiedzy produktowej, coaching indywidualny (umiejętności sprzedażowe, jakość obsługi),
- w ramach działań związanych z rozwojem funkcji personalnej zrealizowano:
 - cykl szkoleń adaptacyjnych dla nowych pracowników obszaru rynku: detalicznego, korporacyjnego oraz Centrali Banku,
 - program rozwoju kompetencji menedżerskich: menedżerskie narzędzia wspierania pracowników w realizacji celów-trening umiejętności zarządzania zróżnicowanym zespołem;
 - warsztaty: zorientowanie na zmiany, strategię komunikacji interpersonalnej, komunikacja nastawionej na poszukiwanie rozwiązań

Ze szkoleń e-learningowych skorzystało łącznie ok. 550 osób.

Tematy obejmowały znajomość:

- m.in. produktów obszaru rynku detalicznego tj. pożyczka gotówkowa, produkty depozytowe,
- Standardów Jakości Obsługi Klienta,
- zagadnień dot. ryzyka operacyjnego,
- obsługi aplikacji OPRISK!,
- ochrony danych osobowych
- aplikacji mobilnej BOŚ Banku
- bankowości elektronicznej

- rozwiązań ekologicznych
- zagadnień związanych z pierwszymi dniami w pracy (misja, wizja, wartości, struktura, standardy współpracy wewnętrznej, urlopy, benefity itd.)

13.4. Program opcji menedżerskich

W 2012 r. w Grupie Kapitałowej BOŚ został uruchomiony trzyletni program motywacyjny dla kluczowych członków kadry menedżerskiej, tzw. program opcji menedżerskich („Program”), obejmujący lata: 2012, 2013 i 2014. W 2015 r. nastąpiło rozliczenie ostatniej transzy Programu – za 2014 r. W okresie sprawozdawczym Program nie był kontynuowany - Program zakończył się na roku 2014. Termin wykupu praw do objęcia akcji serii S (za jedyny rok 2013 Programu zakończony sukcesem) przez posiadaczy warrantów serii B upływa z dniem 31 grudnia 2017 r.

Program został opisany w Sprawozdaniu Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. w 2015 roku, opublikowanym w dniu 21 marca 2016 r.

Program nie podlegał zmianom w okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2016 r.

13.5. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w BOŚ S.A.

W celu wypełnienia wymogów uchwały Komisji Nadzoru Finansowego NR 258/2011 z dnia 4 października 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku a także w zgodzie z postanowieniami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE, Bank wdrożył Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą BOŚ S.A.

Komitet ds. Wynagrodzeń powołany przez Radę Nadzorczą Banku opiniuje Politykę zmiennych składników wynagrodzeń, opiniuje i projektuje zasady wynagradzania członków Zarządu, opiniuje i monitoruje wynagrodzenia zmienne osób zajmujących zidentyfikowane stanowiska kierownicze.

Polityka zmiennych wynagrodzeń, obowiązująca w zmienionej formie od początku okresu sprawozdawczego, zakłada m.in.:

- wypłatę co najmniej 50% ustalonego wynagrodzenia zmiennego w akcjach Banku Ochrony Środowiska, których wartość ustala się jako średnią cenę ważoną akcji Banku w obrotach sesyjnych na GPW w okresie od 1 grudnia roku poprzedzającego rok przyznania premii do 31 stycznia roku, w którym następuje przyznanie premii.
Przez akcje rozumie się:
 - akcje Banku Ochrony Środowiska S.A. notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie,
 - akcje wirtualne tzw. akcje fantomowe, o wartości odpowiadającej cenie akcji notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie,
- odroczenie wypłaty 40% wynagrodzenia zmiennego w trzech równych rocznych ratach, przy czym co najmniej 50% każdej transzy jest wypłacane w akcjach Banku, a pozostała część w gotówce. Część odroczonej może zostać zmniejszona lub nie wypłacona w ogóle m.in. w sytuacji, gdy wyniki Banku znacząco odbiegają od zatwierdzonego planu finansowego na dany rok lub gdy spełnione zostały warunki, o których mowa w art. 142 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe.
- ocenę wyników obejmującą okres 3 lat, tak aby wysokość wynagrodzenia zależnego od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny Banku i ryzyko związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Przez wyniki rozumie się założone w strategii lub planie finansowym Banku na dany rok zadania efektywnościowe, finansowe, sprzedażowe i cele indywidualne.

Maksymalny poziom wynagrodzenia zmiennego każdej z osób zajmujących zidentyfikowane stanowisko kierownicze nie przekracza 100% wynagrodzenia stałego. Walne Zgromadzenie Banku Ochrony

Środowiska S.A. może wyrazić zgodę na zwiększenie maksymalnego poziomu wynagrodzenia zmiennego w stosunku do wynagrodzenia stałego do 200%, zgodnie z procedurą przewidzianą w polskiej implementacji CRD IV w zakresie zapisów art. 94. ust.1 pkt g lit (ii) tej Dyrektywy.

W okresie sprawozdawczym wynagrodzenie zmienne za wyniki 2015 r. nie zostało jeszcze przyznane.

Nadto w okresie sprawozdawczym trzecia (z trzech) transza odroczonego wynagrodzenia zmiennego za wyniki 2012 r. oraz druga (z trzech) transza odroczonego wynagrodzenia zmiennego za wyniki 2013 r. nie zostały jeszcze przyznane.

Po okresie sprawozdawczym, tj. na posiedzeniu w dniu 12 lipca 2016 r. Rada Nadzorcza BOŚ S.A. w trosce o interesy Banku, jego Klientów i Akcjonariuszy, z uwagi na objęcie Banku Programem Postępowania Naprawczego – zgodnie z art. 142 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe oraz z uwagi na fakt, że wyniki Banku osiągnięte w 2015 r. znacząco odbiegają od zatwierzonego Planu finansowego na 2015 r., nie przyznała Członkom Zarządu BOŚ S.A. wynagrodzenia zmiennego za wyniki 2015 r. oraz nie przyznała wynagrodzenia zmiennego odroczonego tytułem trzeciej transzy za 2012 r. i drugiej transzy za 2013 r.

Decyzja w sprawie ewentualnego przyznania wynagrodzenia zmiennego pozostałym osobom zajmującym stanowiska kierownicze w Banku nie została jeszcze podjęta

13.6. Informacja na temat wynagrodzeń kluczowego personelu kierowniczego Grupy Kapitałowej BOŚ S.A

Informacje na temat Świadczeń kluczowego personelu kierowniczego Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. w I półroczu 2016 r. zamieszczono w nocie 28 Raportu Śródrocznego Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2016 r.

13.7. Umowy dotyczące rekompensat dla osób zarządzających

Wszystkie umowy o pracę zawarte z osobami zarządzającymi zawierały zasady rekompensat. W tym zakresie obowiązywały następujące zapisy:

Do 10 stycznia 2016 r.:

- a) w przypadku wygaśnięcia mandatu z powodu odwołania ze składu Zarządu przed upływem kadencji:
 - w 2 przypadkach przewiduje się wypłacenie od 3-krotnego do 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza,
 - w 1 przypadku przewiduje się wypłacenie od 4,5-krotnego do 6-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza,
- b) w przypadku wygaśnięcia mandatu z powodu upływu kadencji Zarządu:
 - w 2 przypadkach przewiduje się wypłacenie od 3-krotnego do 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza,
 - w 1 przypadku przewiduje się wypłacenie od 4-krotnego do 6-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza.

Ponadto, zawarte były umowy o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia określające zasady wypłaty odszkodowań w zamian za nie podejmowanie pracy w innych bankach i na ich rzecz bez zgody Rady Nadzorczej. Zapisy w tym zakresie przewidują odszkodowania, wypłacane co miesiąc po ustaniu stosunku pracy, w wysokości 50% stałego wynagrodzenia należnego za ostatni miesiąc istnienia stosunku pracy w 3 przypadkach – przez okres 6 miesięcy.

Od 11 stycznia 2016 r. do 14 lutego 2016 r.:

- a) w przypadku wygaśnięcia mandatu z powodu odwołania ze składu Zarządu przed upływem kadencji:
 - w 4 przypadkach przewiduje się wypłacenie od 3-krotnego do 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza,
 - w 1 przypadku przewiduje się wypłacenie od 4,5-krotnego do 6-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza,

b) w przypadku wygaśnięcia mandatu z powodu upływu kadencji Zarządu:

- w 4 przypadkach przewiduje się wypłacenie od 3-krotnego do 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza,
- w 1 przypadku przewiduje się wypłacenie od 4-krotnego do 6-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza.

Ponadto, zawarte były umowy o zakazie konkurencji określające zasady wypłaty odszkodowań w zamian za nie podejmowanie pracy w innych bankach i na ich rzecz bez zgody Rady Nadzorczej. Zapisy w tym zakresie przewidują odszkodowania, wypłacane co miesiąc po ustaniu stosunku pracy, w wysokości 50% stałego wynagrodzenia należnego za ostatni miesiąc istnienia stosunku pracy w 5 przypadkach – przez okres 6 miesięcy.

Od 15 lutego 2016 r. do 22 marca 2016 r.:

a) w przypadku wygaśnięcia mandatu z powodu odwołania ze składu Zarządu przed upływem kadencji w 3 przypadkach przewiduje się wypłacenie od 3-krotnego do 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza,

b) w przypadku wygaśnięcia mandatu z powodu upływu kadencji Zarządu w 3 przypadkach przewiduje się wypłacenie od 3-krotnego do 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza.

Ponadto, zawarte były umowy o zakazie konkurencji określające zasady wypłaty odszkodowań w zamian za nie podejmowanie pracy w innych bankach i na ich rzecz bez zgody Rady Nadzorczej. Zapisy w tym zakresie przewidują odszkodowania, wypłacane co miesiąc po ustaniu stosunku pracy, w wysokości 50% stałego wynagrodzenia należnego za ostatni miesiąc istnienia stosunku pracy w 3 przypadkach – przez okres 6 miesięcy.

Od 23 marca 2016 r.:

a) w przypadku wygaśnięcia mandatu z powodu odwołania ze składu Zarządu przed upływem kadencji w 4 przypadkach przewiduje się wypłacenie od 3-krotnego do 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza,

b) w przypadku wygaśnięcia mandatu z powodu upływu kadencji Zarządu w 4 przypadkach przewiduje się wypłacenie od 3-krotnego do 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza.

Ponadto, zawarte były umowy o zakazie konkurencji określające zasady wypłaty odszkodowań w zamian za nie podejmowanie pracy w innych bankach i na ich rzecz bez zgody Rady Nadzorczej. Zapisy w tym zakresie przewidują odszkodowania, wypłacane co miesiąc po ustaniu stosunku pracy, w wysokości 50% stałego wynagrodzenia należnego za ostatni miesiąc istnienia stosunku pracy w 4 przypadkach – przez okres 6 miesięcy.

14. INFORMACJE PO DNIU BILANSOWYM

Zarząd Banku poinformował, że w dniu 12 lipca 2016 r. (raport bieżący nr 43/2016) Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie zarejestrował podwyższenie kapitału zakładowego BOŚ S.A. o kwotę 400 000 000 zł w drodze emisji akcji zwykłych na okaziciela serii U oraz zmianę Statutu Spółki w tym zakresie. W wyniku rejestracji podwyższenia kapitału zmianie uległ skład akcjonariatu: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) posiada 52,41% udziału w kapitale zakładowym i głosach na Walnym Zgromadzeniu. Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych posiada 9,54% udziału w kapitale zakładowym i głosach na Walnym Zgromadzeniu. Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych posiada 6,80% udziału w kapitale zakładowym i głosach na Walnym Zgromadzeniu.

15. FUNDACJA BOŚ – STRATEGICZNE ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE BANKU

W I półroczu 2016 r. Fundacja Banku Ochrony Środowiska zaangażowana była przede wszystkim w realizację ważnych dla wizerunku Banku projektów proekologicznych: „Postaw na Słońce” – promocja wśród młodzieży i osób dorosłych wykorzystania mikroinstalacji OZE, „Zielona Ławeczka” – zazielenianie przestrzeni miejskiej, „Brudno Tu” – inwentaryzacja dzikich wysypisk w Polsce, budowanie społeczeństwa obywatelskiego. Równolegle prowadzono duże projekty prozdrowotne, celem których jest walka z nadwagą i otyłością wśród młodych ludzi. Prowadzono również działania budujące relacje z pracownikami Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. Zwiększano także aktywność Fundacji na portalach społecznościowych.

EKOLOGIA

Projekt „Postaw na Słońce” – II edycja

Projekt promujący Odnawialne Źródła Energii, a szczególnie fotowoltaikę prowadzony jest przez Fundację BOŚ od września 2015 roku. Wiosną 2016 roku realizowany był drugi i trzeci etap projektu badawczego oraz II etap projektu filmowego. W jego ramach 116 zespołów szkolnych złożonych z uczniów, którzy pracowali pod nadzorem opiekuna, przygotowywało audyty energetyczne szkół i wybranych domów jednorodzinnych oraz filmy promujące mikroinstalacje OZE. Uczniowie przygotowali 255 mini projektów dla domów jednorodzinnych, wyliczyli dla każdego z nich ilość potrzebnych ogniw fotowoltaicznych oraz oszczędności, które powstaną w wyniku ich wykorzystywania. W indywidualnych spotkaniach z uczniami wzięło udział ponad 500 właścicieli domów. Uczniowie zrealizowali także 40 filmów edukacyjno-promocyjnych. W dalszej kolejności zespoły koordynowały lokalne kampanie informacyjne na temat OZE na terenie społeczności, w których znajdowały się ich szkoły. Zwieńczeniem kampanii były konferencje, na które zaproszono rodziców uczniów, władze samorządowe, a przede wszystkim ekspertów zajmujących się technologiami OZE oraz przedstawicieli BOŚ, którzy opowiadali o możliwościach otrzymania dofinansowania kosztów zakupu i montażu mikroinstalacji OZE. Takich konferencji odbyło się 35 i wzięło w nich udział prawie 3300 osób. W marcu i kwietniu – równolegle z działaniami w szkołach – prowadzona była kampania informacyjna wspierająca projekt „Postaw na Słońce” przy użyciu narzędzi public relations. Odnotowano 60 publikacji dotyczących projektu, które dotarły do ok. 600 tys. osób.

Projekt „Zielona Ławeczka”

Na początku 2016 roku Fundacja BOŚ uruchomiła II edycję ogólnopolskiego projektu ekologicznego skierowanego do mieszkańców otwartych osiedli pn.: Zielona Ławeczka (www.zielonalaweczka.pl). Zarejestrowane zespoły sąsiedzkie mogły zgłaszać do Fundacji projekty zagospodarowania ogólnodostępnego skweru i otrzymać granty w wysokości do 1 200 zł na sadzonki, nawozy, rośliny i obowiązkową ławkę. Merytoryczni partnerzy projektu to Katedra Architektury Krajobrazu i Katedra Sztuki Krajobrazu SGGW. Celem projektu jest przemiana zaniedbanych terenów na osiedlach w zielone zakątki, mini-ogrody z ławeczką. Pozwoli to ożywić miejsca wokół bloków, stworzyć przestrzeń do odpoczynku i spotkań. Angażując mieszkańców Fundacja chce pokazać jak wiele można zdziałać wspólnymi siłami - wystarczą tylko chęci i dobry pomysł. W pierwszej, pilotażowej edycji konkursu udział wzięły 64 zespoły sąsiedzkie, na stronie zarejestrowało się ponad 430 bezpośrednich uczestników, a serwis odnotował ponad 28 tys. wejść unikalnych użytkowników. W wyniku prowadzenia kampanii medialnej ukazało się ponad 40 publikacji w radiu, prasie, TV i Internecie.

Projekt „Brudno Tu”

Kontynuacja rozpoczętej w 2015 roku ogólnopolskiej akcji obywatelskiej na rzecz likwidacji „dzikich wysypisk” wraz z kampanią medialną: portal www, mapa zgłoszonych dzikich wysypisk, interwencje w samorządach lokalnych. Utrzymywanie serwisu www.brudnotu.fundacjabos.pl Partnerem technologicznym akcji jest producent aplikacji LocalSpot. Ponad 50 publikacji w mediach dot. projektu. Fundacja zachęcała do identyfikowania, zgłaszania i monitorowania miejsc wymagających posprzątania za pośrednictwem specjalnego serwisu www. Od momentu uruchomienia projektu zgłoszono ponad 200 lokalizacji. Partnerem akcji została firma Xentivo – producent aplikacji na urządzenia mobilne. Firma dodała nieodpłatnie do swojej aplikacji funkcjonalność pozwalającą na szybkie zgłoszenie, za pomocą telefonu komórkowego, miejsca wymagającego posprzątania. W wyniku akcji posprzątano 40 lokalizacji. Fundacja prowadzi rozmowy z gminami, na terenie których znajdują się zgłoszone dzikie wysypiska.

EDUKACJA PROZDROWOTNA

Projekt „Zdrowo jem, więcej wiem”

Projekt realizowany przez Fundację BOŚ w trosce o zdrowie młodego pokolenia. Ma charakter ogólnopolskiej międzyszkolnej rywalizacji zespołowej.

Projekt „Zdrowo jem, więcej wiem” to:

- bogata oferta edukacyjna dla klas 0-III szkół podstawowych,
- wieloaspektowy, spójny projekt doskonale wpisujący się w podstawy programowe Ministerstwa Edukacji Narodowej,
- rzetelna wiedza naukowa na temat zdrowego odżywiania i roli aktywności fizycznej podana w przystępny i nieszablony sposób – oprócz materiałów przygotowanych na lekcje oferujemy pogłębioną wiedzę, która nieustannie jest uzupełniana, zgromadzoną w portalu www.aktywniepozdrawie.pl w postaci ponad 300 artykułów,
- wiele wartościowych nagród – dla nauczycieli, dzieci oraz szkół – z najcenniejszą, naszym zdaniem, nagrodą „główną” dla wszystkich osób, które zaangażują się w ten projekt, jaką jest możliwość zmiany dotychczasowego stylu życia na zdrowszy i bardziej aktywny ruchowo.

Od września 2015 roku trwa VI edycja projektu „Zdrowo jem, więcej wiem”. W 2016 roku realizowany był etap zimowy i wiosenny. W marcu opracowaliśmy nową wersję plakatu z Piramidą Zdrowia (na podstawie najnowszych wytycznych IŻŻ), a w kwietniu rozesłaliśmy 1,2 tys. plakatów do wszystkich szkolnych zespołów konkursowych z całej Polski. Wyniki konkursu zostały opublikowane na stronie projektu. Nagrodzimy łącznie 26 zespołów z 26 szkół z całej Polski, ponad 30 nauczycieli, ponad 700 uczniów. Jeszcze przed końcem roku szkolnego rozesłaliśmy do wszystkich uczestników cyfrową wersję spersonalizowanych dyplomów dla zespołu konkursowego oraz jego opiekuna.

Statystyka VI edycji projektu:

- 896 zespołów;
- bezpośredni uczestnicy (nauczyciele + uczniowie) - 18 tys.;
- pośredni uczestnicy:
 - inni uczniowie szkół biorących udział w projekcie - ok. 110 tys.
 - rodzice i opiekunowie uczniów - ok. 34 tys.

Uroczyste podsumowanie projektu wraz z wręczeniem nagród zwyciężcom zespołom uczniowskim odbędzie się we wrześniu w Pałacu Prezydenckim z udziałem Małżonki Prezydenta RP Agaty Kornhauser-Dudy, która to objęła kolejną VII edycję projektu „Zdrowo jem, więcej wiem” honorowym wyłącznym patronatem.

Projekt „Czas na zdrowie”

Fundacja BOŚ uruchomiła nową edycję popularnego w szkołach prozdrowotnego projektu „Czas na zdrowie” (program *Aktywnie po Zdrowie*). Zespoły uczniowskie ze szkół wszystkich typów (podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne,) zdobywały wiedzę nt. zdrowego odżywiania, żywności ekologicznej i regionalnej, a także zorganizowały we współpracy oraz pod nadzorem Fundacji lokalne festyny zdrowia skierowane do społeczności szkoły oraz szerzej – do całej wspólnoty lokalnej. Podczas festynów, a zorganizowano ich 148, odbyły się: pokazy filmów, degustacja potraw EKO, outdoorowe aktywności w grupach. W festynach wzięło udział łącznie prawie 57 000 osób.

W aktualnej edycji zarejestrowało się 260 szkół w tym 2409 aktywnych uczestników projektu.

W październiku bieżącego roku odbędzie się w gmachu Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi uroczyste podsumowanie projektu i wręczenie nagród, ufundowanych przez resort rolnictwa, zwyciężcom szkołom.

Projekt „Sklepiki szkolne – zdrowa reaktywacja”

Konkurs otwarty dla szkół wszystkich typów. Celem jest poprawa stanu zdrowia dzieci i młodzieży szkolnej oraz zmiana ich nawyków odżywiania. Projekt polega na wyróżnieniu i nagrodzeniu szkół, które prowadzą najlepsze sklepiki szkolne oferujące w swoim asortymencie pełnowartościowe produkty dostosowane do potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży.

ZANGAŻOWANIE PRACOWNIKÓW GRUPY BOŚ

Wolontariat pracowniczy – Mikrodotacje – edycja wiosna 2016

Do realizacji wybraliśmy 7 projektów, które otrzymały wsparcie w łącznej wysokości 13 240 zł. Łączna, szacowana ilość odbiorców (beneficjentów) to 1 654 osoby. Realizowane projekty:

- Cykl warsztatów terapii zajęciowej dla dzieci niesłyszących ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Olsztynie,
- Zajęcia w stadninie koni dla dzieci z Domu Dziecka z Kłęczan k. Nowego Sącza,
- Organizacja zajęć integrujących imigrantów z krajów byłego ZSRR w Szkole Podstawowej w Białymstoku,
- Piknik Maltański dla podopiecznych OPS w Warszawie na Woli,
- Zagospodarowanie placu dla mieszkańców wsi Kolonia Księżyno k. Białegostoku,
- Zajęcia dot. zdrowego odżywiania dla rodziców dzieci niepełnosprawnych we współpracy ze Stowarzyszeniem Wagon Inicjatyw z Żuromina.
- Warsztaty oraz impreza plenerowa dla podopiecznych Domu Małego Dziecka w Łodzi.

Wolontariat pracowniczy – sadzenie lasu wiosna 2016

Fundacja przygotowała akcję zalesiania. Pracownicy Grupy BOŚ wraz z rodzinami i przyjaciółmi sadzili las w Nadleśnictwie Celestynów. Mimo trudnego miejsca – teren, który obsadzali uformowany był wyjątkowo w rowy głębokie na pół metra – zasadzili prawie 3 tysiące sosen. Stworzą one w przyszłości las służący następnym pokoleniom. W sadzeniu uczestniczyło prawie 50 osób. Pracownicy Banku i Domu Maklerskiego BOŚ oraz ich rodziny. Pracowali wszyscy, nawet Ci najmłodszy. Oprócz sadzenia drzew była okazja by zwiedzić jeden z największych leśnych ośrodków edukacyjnych w Polsce oraz odbyć krótką wycieczkę malowniczą ścieżką edukacyjną „Goździkowe Bagno”.

Edukacja zdrowotna Pracowników Banku BOŚ S.A.

We współpracy z Fundacją Ronalda McDonalda oraz Międzynarodowym Stowarzyszeniem Studentów Medycyny zorganizowano wykład, który miał na celu pogłębienie wiedzy o profilaktyce i objawach choroby nowotworowej u dzieci. Wykład także był spotkaniem informacyjnym na temat programu wolontariatu pracowniczego w Klinicznym Szpitalu Dziecięcym na ul. Banacha. W spotkaniu wzięło udział ponad 100 pracowników BOŚ.

Filantropia indywidualna w ramach inicjatywy „Pomagam Cały Rok”

Kontynuowaliśmy akcję regularnej zbiórki wśród pracowników BOŚ na stypendia dla zdolnych dzieci z rodzin o niskich dochodach. Przeprowadziliśmy prezentacje dla nowych pracowników Banku nt. wolontariatu, filantropii oraz projektów Fundacji BOS. Podpisaliśmy umowę o współpracy z Fundacją Nasze Dzieci działającą przy Klinice Onkologii CZD w celu realizacji zbiórki poprzez odpisy od pensji.

DZIAŁANIA KOMUNIKACYJNE

Festyny

Fundacja prowadziła działania edukacyjne podczas trzech warszawskich festynów z okazji: „Dnia Ziemi”, „200 – lecia SGGW”, „Dnia Dziecka” – na Agrykoli. Podczas festynów w działaniach Fundacji wzięło udział ok. 6 tys. osób.

Mini kampanie społeczne w prasie oraz w mediach elektronicznych

Równoległe z realizacją projektów edukacyjnych Fundacja BOŚ prowadziła działania komunikacyjne:

- Zielona ławeczka- zwiększenie różnorodności biologicznej
- Odnawialne źródła energii
- Sklepiki szkolne zdrowa reaktywacja – szkoły dobrego żywienia
- Warzywa na kilogramy – czy to nie żart?

W pierwszym półroczu w mediach z inspiracji Fundacji BOŚ pojawiło się łącznie ponad 200 publikacji dotyczących ekologii, zdrowia, Fundacji oraz sklepików szkolnych.

Zielone Strony

Fundacja BOŚ wydała numer magazynu Zielone Strony w nakładzie 1 000 egz. Tematem przewodnim numeru jest społeczna odpowiedzialność biznesu, która przynosi korzyści firmom, gospodarce, społeczeństwu i pracownikom oraz jest kluczowa zarówno dla nowej strategii BOŚ Banku, jak i Fundacji BOŚ. Numer został rozesłany do wszystkich placówek Banku.

Aktywność na portalach tematycznych Fundacji i społecznościowych

Fundacja Banku Ochrony Środowiska prowadzi 6 portali tematycznych umożliwiających jej koordynację projektów edukacyjnych, w tym niezwykle ważny portal www.aktywniepozdrowie.pl Jego zadaniem jest nie tylko informowanie o działalności Fundacji, ale przede wszystkim pełnienie roli bazy wiedzy, w sposób ciągle aktualizowanej, nt. zdrowego stylu życia, właściwego odżywiania i ochrony środowiska.

W I półroczu 2016 r. portal miał ok. 80 tysięcy użytkowników i ponad 190 tys. odsłon. Najwięcej użytkowników jest z grupy wiekowej 25-34 lata oraz 18-24 lata. Na Facebooku działa fanpage „Aktywnie po Zdrowie”. Ma on najwięcej użytkowników z grupy wiekowej 25-34 i 35-44 lata, relacja kobiet do mężczyzn to 82:18. Udało się osiągnąć miesięczny zasięg w liczbie ok. 100 tysięcy odbiorców. Pod koniec czerwca uruchomiono na Facebooku oraz Instagramie nowy profil - „BOŚ młody” skierowany do młodego pokolenia – najwięcej użytkowników jest w grupie 13-17 lat. W ciągu miesiąca osiągnięto prawie 75 tysięcy odbiorców. Zamieszczane są na nim informacje dot. ekologii i zdrowego odżywiania oraz filmy z przepisami zdrowej kuchni, a także inne informacje związane z działalnością Fundacji.

Podpisy członków Zarządu BOŚ S.A.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	Podpis
17.08.2016 r.	Stanisław Kluza	Wiceprezes Zarządu – pełniący obowiązki Prezesa Zarządu
17.08.2016 r.	Stanisław Kolasiński	Wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa Zarządu
17.08.2016 r.	Anna Milewska	Wiceprezes Zarządu
17.08.2016 r.	Paweł Pitera	Wiceprezes Zarządu